

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**1892-1900 DÖNEMİ İRADE-İ SENİYYELERİNE
GÖRE OSMANLI BAHRİYESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cengiz Keskin

**Enstitü Ana Bilim Dalı : Tarih
Enstitü Bilim Dalı : Yakınçağ Tarihi**

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Atilla ÇETİN

Ekim 2007

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

1892-1900 DÖNEMİ İRADE-İ SENİYYELERİNE
GÖRE OSMANLI BAHRİYESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cengiz Keskin

Enstitü Ana Bilim Dalı : Tarih
Enstitü Bilim Dalı : Yakınçağ Tarihi

Bu tez 16/10/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Atilla ÇETİN
Jüri Başkanı

Prof. Dr. Azmi ÖZCAN
Jüri Üyesi

Doç. Dr. Arif BİLGİN
Jüri Üyesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Cengiz KESKİN

16.10.2007

ÖNSÖZ

Osmanlı Bahriyesi, tıpkı diğer Osmanlı kurum ve kuruluşları gibi başlangıcından son dönemine kadar muhtelif safhalar geçirmiştir. Araştırmamızın konusu olan 1892-1900 dönemi Osmanlı bahriyesini irade-i seniyyeler vasıtasıyla incelediğimizde, bu dönemde bahriye ile alakalı ne gibi çalışmalar yapıldığını ve bunların maddi boyutunu açık bir şekilde görebiliriz. Ancak şurası unutulmamalıdır ki; incelenen dönem bahriyesi ile alakalı yapılan tüm çalışmalar, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan bu döneme kadar getirilen denizcilik gelişiminin bir sonucudur. Buna ek olarak; Osmanlı bahriyesinin gelişiminde, Osmanlı Devleti'nin hakim olduğu bu topraklarda daha önceden yaşamış Türk ve yabancı devletlerin de büyük katkılarının olduğunu söyleyebiliriz. Bu sebeple, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerindeki Bahriye Teşkilatı'nı daha iyi anlamak, gelişimi hakkında bir fikir sahibi olmak ve son dönem Osmanlı denizciliği hakkında yapılan çalışmalara bir dayanak oluşturabilmek için konuyu Türklerin ilk denizcilik faaliyetlerinden başlatmak uygun bulunmuştur. Buradan hareketle Türklerin denizcilikle ilk tanıştıkları dönemden araştırmamızın esas konusu olan XIX. yüzyılın sonlarına kadar olan tüm gelişmeler kronolojik olarak işlenmiş ve daha sonra da 1892-1900 dönemindeki irade-i seniyyeler vasıtasıyla dönemin denizciliği yorumlanmaya çalışılmıştır. Osmanlı bahriye teşkilatının önemine rağmen, bahriye ile alakalı gelişmeler, maalesef şu ana kadar yeterince incelenmemiştir. Bu boşluğu bir nebze olsun doldurabilmek amacıyla 1892-1900 yılları arasındaki irade-i seniyyeler incelenmiş ve bu dönemde bahriye ile alakalı yapılan tüm faaliyetler kendi aralarında sınıflandırılmıştır. Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Atilla ÇETİN'e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca, bu günlere ulaşmamda maddi ve manevi olarak beni her zaman destekleyen ve emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim aileme de şükranlarımı sunarım. Yetişmemde katkıları olan tüm hocalarıma da minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

Cengiz KESKİN

16.10.2007

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY.....	v
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: TÜRK DENİZCİLİĞİNİN GELİŞİMİ.....	5
1.1. Eski Türklerde Denizcilik.....	5
1.2. Anadolu’da İlk Denizcilik Faaliyetleri.....	6
1.2.1. Çaka Bey ve Donanması.....	7
1.2.2. Anadolu Selçuklular ve Beyliklerin Deniz Politikası.....	8
1.3. Osmanlı Devleti ve İlk Denizcilik Faaliyetleri	8
1.3.1. Yıldırım Bayezid ve Gelibolu Tersanesi	10
1.3.2. Fetret Döneminden Sonra Denizcilik	11
1.4. Yükseliş Dönemi Denizcilik Faaliyetleri.....	12
1.4.1. Fatih’in Deniz Siyaseti ve İstanbul Tersanesi’nin Kurulması.....	12
1.4.2. II. Bayezid Dönemi Osmanlı Bahriyesi.....	14
1.4.3. Yavuz Dönemi Osmanlı Bahriyesi	15
1.4.4. Sultan Süleyman ve Donanmanın En Üst Seviyesi.....	16
1.5. İnebahtı Bozgunu ve Akabindeki Gelişmeler.....	19
1.6. Çeşme Bozgunu ve Akabindeki Çalışmalar.....	22
1.7. Bahriyeyi İslah Çalışmaları.....	23
1.7.1. III. Selim Dönemi Osmanlı Bahriyesi.....	23
1.7.2. II. Mahmud Döneminde Osmanlı Bahriyesinin Durumu.....	25
1.7.3. Abdülmecid Döneminde Bahriye ve Bahriye Meclisi’nin Kuruluşu.....	26
1.7.4. Bahriye Nezareti’nin Kurulması ve Abdülaziz’in Donanması.....	28
1.7.5. II. Abdülhamid’in Deniz Politikası.....	30

BÖLÜM 2: 1892-1900 DÖNEMİ İRADE-İ SENİYYELERİNEGÖRE BAHRİYEDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	33
2.1. Donanmada Görevli Personel	33
2.2. Vapur ve Gemi İşleri.....	35
2.3. Limanların Tamir, Bakım ve İnşası.....	37
2.4. Kömür Mağazaları ile İlgili Çalışmalar.....	39
2.5. Diğer Tamir, Bakım ve İnşaat Çalışmaları	40
2.6. 1892-1900 Dönemi Osmanlı Bahriyesine Genel Bir Bakış.....	48
BÖLÜM 3: BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU.....	58
SONUÇ VE ÖNERİLER	158
KAYNAKÇA	161
EKLER	167
ÖZGEÇMİŞ.....	267

KISALTMALAR

BOA.	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
DİA.	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
İA.	: İslam Ansiklopedisi
c.	: Cilt
s.	: Sayfa

Tezin Başlığı: 1892-1900 Dönemi İrade-i Seniyyelerine Göre Osmanlı Bahriyesi	
Tezin Yazarı: Cengiz KESKİN	Danışman: Prof. Dr. Atilla ÇETİN
Kabul Tarihi: 03.09.2007	Sayfa Sayısı: V (ön kısım) + 268 (tez)
Anabilimdalı: Tarih	Bilimdalı: Yakınçağ Tarihi
<p>Osmanlı bahriye teşkilatı, hiç şüphesiz Osmanlı Devleti'nin üç kıtaya yayılarak bir cihan hakimiyeti kurmasında ve dünya siyasetine yön veren tek güç haline gelmesinde en temel Osmanlı kurumlarından biridir. Nitekim, Osmanlı Devleti'nin bahriyesinin güçlü olduğu dönemlerde dünya siyasetine hakim olduğunu, fakat denizlerde hakimiyetin azalmaya başlamasından sonra kendi içine çekilerek dünya hakimiyetini denizlerde üstün bir duruma gelen Avrupalı devletlere kaptırıldığını görüyoruz. Özellikle XVIII. yüzyıldan itibaren denizlerde iyice zayıflayan ve XIX. yüzyılda Avrupalı devletlerin adeta yarı sömürgesi haline gelen Osmanlı Devleti'nin dünya hakimiyetini tek başına elinde tutan bir devlet iken, nasıl böyle aciz bir duruma düştüğü konusunda bir fikir sahibi olabilmek için Osmanlı donanmasının baştan sona kadar kısa bir durum değerlendirmesini yapmak gerekmektedir. Bu sebeple, Osmanlı donanmasının kurumsallaşmasında temel teşkil eden Eski Türkler ve Anadolu beyliklerinin denizcilik faaliyetlerinden itibaren konu ele alınmaya başlanmış ve Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar Türk denizciliği özetlenmiştir. Böylece, araştırmanın esas konusu olan Osmanlı bahriyesinin 1892-1900 dönemine ulaşılmış ve bahriye alanında bu dönemde yapılan faaliyetler yorumlanmaya çalışılmıştır. Osmanlı Devleti'nin ve donanmasının iyice çöktüğü yıllar olan bu dönemdeki irade-i seniyyeler incelenerek, daha çok bahriye alanında yapılan harcamaların maddi boyutu ve bu dönemde ne gibi çalışmalar yapıldığı konusunda bir fikir sahibi olmaya çalışılmıştır.</p>	
Anahtar kelimeler: Türk denizciliği, Osmanlı Bahriye Teşkilatı, İrade-i seniyye	

Title of the Thesis: The Ottoman Navy According to Decrees of Sultan The Period in 1892-1900	
Author: Cengiz KESKİN	Supervisor: Prof. Dr. Atilla ÇETİN
Date: 03.October.2007	Nu. Of Pages: v (pre text) + 268 (main body)
Department: History	Subfield: Modern Age
<p>The Ottoman Navy Organization is undoubtedly one of the most fundamental foundation of the Ottoman State that brings about the Ottoman State coming to the unique power and building a world sovereignty and in the mean time, this has lead it to direct the world policy by spreading out three continents of the world. Likewise, in its strong time periods, we can see that the Otoman State dominating the world policy, but after starting to the further decline in its naval power, it had snatched its world supremacy to the European States now had powerfull navies. In particular, ever since 18th century, naval power of the Ottoman State has been weakened. Then, one subject has come to the fore and it is needed to make a shortly, but in detail manner evaluation for able to having an idea about how it remained in such as this unable situation and as it was turned into a semi colony of the European States while it was possessed of unique power of the world, in the 19th century. Therefore, the subject which is the forming a base about institutionalizing of the Ottoman fleet, has been started to consider since the naval activities of the Old Turks and the Anatolia Principalities. Moreover, Turkish maritime has managed to be summarized and to be interpreted within the last time period of the Ottoman State. Thus, arrived to the basic subject of our research, which the Ottoman navy period in 1892-1900, and studied to interpret activities of Ottoman navy in this period. Those years were worse than ever for the Ottoman State and the Ottoman navy was rather collapsed in this period. Decrees of sultan have been examined carefully to have an idea about what kind of studies have been made and they particularly looked for the answer of the meterial dimension with expenditures in the naval area, in this period.</p>	
Keywords: Turkish Marine, Ottoman Navy Organization , Decrees of Sultan	

GİRİŞ

Tezin Konusu

İncelemiş olduğumuz çalışmanın esas konusu 1892-1900 yılları arasındaki Osmanlı bahriyesinin durumuna genel bir bakıştır. Tetkik edilen irade-i seniyyeler sayesinde de bu konu hakkında önemli bilgilere ulaşılmış ve dönemin bahriye politikası hakkında bir fikir elde edilmiştir. Ancak, incelediğimiz dönemi daha iyi kavramak ve bazı çıkarımlarda bulunabilmek için, her şeyden önce Türk denizciliğinin bu yıllara gelinceye kadar geçirdiği dönemi bilmek gerekmektedir. Zira, Osmanlı bahriyesinin o günkü şeklini almasında ne gibi gelişmelerin ve amillerin etkili olduğunu bilmek, incelediğimiz dönemi kavrayabilmek ve bu döneme ışık tutabilmek için faydalı olacaktır.

Bu sebeple araştırdığımız döneme geçmeden önce, meseleyi Türklerin ilk denizcilik deneyiminden başlatarak Anadolu'daki ilk denizcilik faaliyetlerine ve oradan hareketle beylikler dönemi ve nihayetinde Osmanlı dönemine getirmek uygun görülmüştür. Daha sonra da, Osmanlı Devleti'nin ilk denizcilik faaliyetlerinden son yıllarına kadar olan bahriye ile alakalı tüm gelişmeler kronolojik olarak kitabın birinci bölümünde ele alınmaya çalışılmıştır. Ancak, yukarıda da bahsedildiği gibi çalışmamızın esas gayesi bu değildir. Bu çalışmadaki asıl hedef, Osmanlı bahriyesindeki gelişmeleri belli bir kronolojik sırayla vermek değil, incelediğimiz 1892-1900 yılları arasındaki irade-i seniyyeler vasıtasıyla dönemin bahriyesi hakkında bir fikir sahibi olmaktır. İncelediğimiz irade-i seniyyeler konuları itibariyle daha çok o dönemin bahriyesinde yapılan harcamalar hakkında bilgiler vermektedir. Osmanlı Devleti'nin muhtelif vilayetlerinde bahriye hakkında ne gibi çalışmalar yapıldığına dair çok değerli bilgileri ihtiva eden bu belgeler, araştırmamızın ikinci bölümde içerdikleri konulara göre tasnif edilerek altı ana başlık halinde incelenmeye çalışılmıştır.

Osmanlı donanmasında görevli memur ve subayların atanması, azledilmesi, emekliliğe ayrılması, maaşları gibi sosyo-ekonomik konulu belgeler bize dönemin bahriyesi hakkında bilgiler verdiği gibi aynı zamanda dönemin ekonomik hayatına bir ışık tutması açısından da önemlidir. Bununla beraber gemilerin tamiri, satın alınması, bazı vilayetlerde liman giderlerinin karşılanması amacıyla gemilerden vergi alınmaya

başlanması ve bunun gibi belgeler de dönemin bahriyesine ışık tutması sebebiyle önem taşımaktadır.

Osmanlı Devleti, bu dönemde her ne kadar güçsüz ve son yıllarda büyük toprak kayıpları yaşamış bir devlet olsa da, bu dönemde Hanya'dan Ordu'ya, Edremit'ten Cidde'ye kadar büyük topraklara sahip bir devlettir. Böyle büyük bir coğrafyaya sahip devletin, haliyle bahriye ile alakalı inşaat faaliyetleri de bitmek bilmiyordu. İncelediğimiz belgeler bu sebeple çok çeşitli vilayetlerde yapılacak olan limanlar, kışlalar, tersaneler, gemi havuzları, gemi yakıt anbarları, bahriye acente evleri, bahriyede görevli subay ve memurların iskani için yapılan evler ve bu inşaatların ne kadara mal olduğu konusunda bizlere bilgiler vermektedir.

Tezin Önemi

Osmanlı Devleti'nin yıkılmaya yüz tuttuğu ve her kurumunda olduğu gibi bahriye kurumunda da büyük bozulmaların yaşandığı bu dönemde, özellikle dönemin denizcilik anlayışıyla alakalı bilgiler veren ve daha çok mali konuları ele alan araştırmamız dönemin bahriyesi hakkında aydınlatıcı bilgiler vermektedir. Yaptığımız bu araştırma ile olaylar arasında bir bağlantı kurulmaya çalışılmamış, sadece yapılan çalışmalar kendi içinde konularına göre tasniflenerek aktarılmaya çalışılmıştır. Her belge kendi içinde bağımsız ve farklı konuları içermektedir. Farklı bir perspektiften bahriyeye bakan bu çalışma dönemin siyasi gelişmelerinden ziyade mali gelişmeleriyle alakalı bilgiler vermektedir. Yaptığımız çalışma 1892-1900 yılları arasındaki bahriye teşkilatımızın mali kaynaklarını ve yapılan harcamaların nerelere harcandığı konusunda aydınlatıcı bilgiler vermektedir. Genel olarak mali konuların ele alındığı bu çalışma ile, Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki ihtiyaç duyduğu deniz çalışmalarının bütçeye ne kadara mal olacağı, yapımı lazım gelen limanların, kışlaların, tersanelerin, gemilerin nerede ve ne kadar bütçe ile yapılabileceği ve donanma personelinin atanması, azledilmesi, emekliliğe ayrılması, dış görevle görevlendirilmesi, harcırah durumları ve her türlü durumu hakkında önemli bilgiler bulunmaktadır. Bu çıkarımlar sonucunda dönemin diğer gelişmeleri ile alakalı bağlantılar kurulabilir.

Tezin Amacı

Osmanlı bahriyesinin çalışma konusu seçilmesindeki en büyük sebep, her şeyden önce bu teşkilatın Osmanlı devlet sisteminde en önemli kurumlarından biri olmasıdır. Bununla beraber, diğer önemli sebep ise, denizciliğin gelişiminin kronolojik bir sıraya konularak aktarıldığı bir çok çalışma olmasına rağmen son dönem Osmanlı bahriyesinde yapılan çalışmaların maddi boyutu hakkındaki arşiv kaynaklarının şimdiye kadar pek incelenmemiş olmasıdır. Bu sebeple yaptığımız çalışmada esas gayemiz, en azından Osmanlı Devleti'nin son dönemleri olan 1892-1900 yılları arasında bahriyenin ihtiyaçları, bahriyede görevli personelin durumu, limanların tamiri, bakımı ve inşası, gemilerin tamir ve satın alınma işlemleri ve bahriye için gerekli olan her türlü inşaat çalışması ve bunun mali kaynaklarının incelenerek, dönemin bahriye çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmaktır.

Üzerinde çalışmış olduğumuz konu, II. Abdülhamid'in saltanatı dönemine denk gelen 1892-1900 yılları arasındaki Osmanlı bahriyesinin ıslahı için çıkan irade-i seniyyeleri içermektedir. Çalışma dönemi olarak neden 1892-1900 döneminin seçildiği konusunu ise şu şekilde açıklayabiliriz ki; Osmanlı bahriyesinin ardı ardına kayıplar verdiği II. Abdülhamid devrinde, tekrar bahriyenin iyileştirilmesi adına ne gibi çalışmalar yapıldığını tetkik etmek ve bunun sonucunda da dönemin denizcilik anlayışını idrak etmek için bu dönemi araştırmak uygun görülmüştür. Bilindiği gibi bu döneme gelene kadar Osmanlı bahriyesi kötü bir süreç geçirmiş; 1878'de Kıbrıs, 1881'de Tunus ve nihayet 1882 yılında da Mısır elden çıkmıştır. Bundan sonraki süreçte bahriyenin ıslahı için hangi çalışmalar yapıldığını anlamak ve konu hakkında bir yorum getirmek ancak bu yıllardan sonra meydana gelen gelişmeleri araştırmakla mümkün olabilir. Bununla beraber, II. Abdülhamid döneminde bahriye ile alakalı çıkan irade-i seniyyelerin tümünü inceleme imkanımız olmadığı için yıllar arasında bir sınırlama yaparak gelişmeleri monografik olarak incelemek uygun bulunmuştur. Bu sebeple, araştırma yılları olarak 1892-1900 dönemi irade-i seniyyeleri seçilmiş ve sadece bu zaman zarfında çıkan irade-i seniyyeler tetkik edilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca, şunu da belirtmek gerekir ki, irade-i seniyyeler birinci elden kaynak olması ve önemli bilgileri ihtiva etmesi bakımından araştırılan dönemi aydınlatacak en önemli kaynaklardan biridir. İncelediğimiz irade-i seniyyeler 1892-1900 yılları arasındaki

Osmanlı bahriyesinde yapılan muhtelif çalışmaları içine almaktadır. Bu sayede, II. Abdülhamid dönemine rastlayan bu dönemi daha iyi anlamak ve dönemin bahriyesi hakkında bir fikir sahibi olarak bu dönemdeki gelişmelere de bir ışık tutmak amaçlanmıştır. Ancak çalışmamızın esas gayesi, Osmanlı bahriyesindeki gelişmeleri belli bir kronolojik sırayla vermek değil, incelediğimiz 1892-1900 yılları arasındaki irade-i seniyyeler vasıtasıyla dönemin bahriyesi hakkında bir fikir sahibi olmaktır.

Tezin Yöntemi

Saygıdeğer hocam Prof. Dr. Atilla ÇETİN'in önerileri ve yönlendirmeleri doğrultusunda çalışma konusu belirledikten sonra bir seri Osmanlı arşiv rehberi incelenmiş ve sonuç itibarıyla çalışacağımız konunun ana temaları tespit edilmiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan bahriye iradeleri kataloğu incelendikten sonra da çalışacağımız yıllara ait olan irade-i seniyyeler çıkarılmış ve böylece en zor ve uzun kısım olan transkripsiyon çalışmasına başlanılmıştır. Osmanlı bahriyesinin 1892-1900 yıllarını kapsayan çalışmamızın daha iyi anlaşılabilmesi ve yorumlanabilmesi açısından da çalışmamızın birinci bölümünde Türklerin o döneme kadar olan denizcilik gelişimi hakkında kısa bir bilgi verilmiş ve daha sonra çalışmamızın esas kısmı olan dönemdeki iradeler yorumlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmamız II. Abdülhamid döneminin belli bir kısmına rastladığı için o yıllara ait Osmanlı bahriyesinin sistemi ve yapısı hakkında bilgi verdiği gibi, sınırlı da olsa bu yıllardaki siyasi durum hakkında da bilgiler ihtiva etmektedir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise incelediğimiz belgeler ihtiva ettikleri konulara göre tasniflenmeye çalışılmış ve kısa bir şekilde içerikleri hakkında bilgi verilmiştir. Tabi ki çok çeşitli konuları ihtiva eden bu belgelerin hepsini sınıflandırmamız mümkün olmadığından bazı belgeleri “diğer tamir, bakım ve inşaat çalışmaları” başlığı altında sunmak zorunda kaldık. Üçüncü bölümde ise iradelerin transkripsiyonunu yaptıktan sonra dördüncü bölümde incelediğimiz belgelerin orijinallerinin bir kopyasını sunarak çalışmamızı tamamladık.

BÖLÜM 1: TÜRK DENİZCİLİĞİNİN GELİŞİMİ

Bilindiği gibi denizcilik, insanlığı en eski çağlardan beri meşgul eden önemli bir konu olmuştur. Daha çok ülkenin coğrafi yapısına ve dolayısıyla stratejik durumuna göre eski medeniyetlerden bazılarının denizcilikle uğraştıkları bilinmektedir. Türkler'in denizcilikleri ile ilgili olarak kabul gören bir tez, bu konudaki etkinliklerin Anadolu'nun ele geçiriliş süreciyle birlikte başladığıdır. Bununla birlikte, Asya'nın bozkırlarında önceleri küçük topluluklar halinde yaşayan, göçebe olan ve hayvancılıkla geçinen Türkler' in buradaki kapalı denizlerde denizcilik yaptıklarına dair görüşlere de rastlanılmaktadır (Tezel, 1973:3).

1.1. Eski Türklerde Denizcilik

Türklerin ilk yaşam biçimi olan göçebelik kültüründe balık avlama dışında denizlerle sıkı bir ilişki kurmak neredeyse imkânsızdır. Örneğin hem İskitler hem de Hunlar, batıya göçleri sırasında Hazar ve Karadeniz'in kuzeyinde bulunmalarına rağmen denizcilikle ilgili bir varlık gösterememişlerdir. Hunlar'dan sonra Avarlar için de aynı durumun söz konusu olduğunu görmekteyiz. Avarlar, VI. yüzyılda Avrupa'ya yerleştikleri ve daha sonra Bizans üzerine akınlar yaptıkları halde, onların yaşamında da denizin belirli bir etkisi görülememiştir. Bu dönemden sonra ilk kez Hazarlar'ın denizlerle bir ilişki kurmaya başladığı söylenebilmektedir. Ancak Hazarlar'ın önemli sayılabilecek bir deniz gücüne sahip olmadıkları, sadece kavşak noktalarını tutarak Ruslar'ın deniz geçitlerini kullanmalarını engellemek amacını taşıdıkları da bir gerçektir. Gerçi Volga, Yayık, Don ve Kuban gibi dört büyük nehrin bulunduğu bir bölgede yerleşmiş bulunan Hazarlar'ın, Ruslar'ın Volga yoluyla getirdikleri mal ve esirlerden vergi almaları, kavşak noktaları vasıtasıyla deniz ticaretinden yararlanmanın bir yoludur ama bu tutumları da onların balıkçılıktan sonra denizciliğin ikinci aşaması olan ticareti doğrudan yapmadıklarını ortaya koymaktadır (Güngen, 1997:2).

Daha sonraki yıllarda yaşamış diğer Türk devletleri Peçenek ve Oğuzlar için de aynı durum mevzu bahistir. Bu Türk devletlerinin de Ruslar'a göre çok acemi oldukları; Ruslarla yapılan savaşlarda Rus ordusunun deniz gücünü kullanmayı iyi bilmesine rağmen Türklerin kendilerini bu konuda geliştiremeyip başarısız oldukları bilinmektedir. Harzemşahlar döneminde ise, Ceyhun Nehri'nde yapılan balıkçılıktan elde edilen ürünlerin dışa satılmakta olduğu ve bu ürünler üzerinde ulaştırma yapıldığı

bilinmektedir (Güngen, 1997:3-4). Bu gelişme denizci toplumu olma yolunda bir adım sayılsa da, bu dönemde gerçek denizcilik anlayışından söz edilemeyeceği su götürmez bir gerçektir.

Bu bilgiler ışığında 1071 Malazgirt Savaşı'na kadar kurulan Türk devletlerinin genel deniz politikasına göz attığımızda, Türk devletlerinin denizcilik anlayışının genellikle balıkçılıkla sınırlı kaldığını açık bir şekilde görebilmekteyiz. Ancak Pasinler (1048) ve nihayet Malazgirt Savaşı (1071) sonucu Anadolu Yarımadası'na gelinmesi ve Anadolu Yarımadası'nın kuzeyden güneye genişliğinin ortalama olarak yedi yüz kilometre dolayında olmasının, Türklere daha önce hiç olmadığı kadar geniş olanaklar sağlamasıyla gerçek denizcilik etkisinin başladığını görmekteyiz.

1.2. Anadolu'da İlk Denizcilik Faaliyetleri

Denizci devlet olmayı veya olabilmeyi sağlayan en önemli faktör her şeyden önce coğrafi konumdur. Türkler, Asya'nın coğrafi mevkii itibariyle, daha çok kara askeri teşkilatına önem vermiş ve bu sahada dünyanın en kuvvetli ordularını vücuda getirmişler de buna mukabil güçlü bir deniz gücü oluşturamamışlardır. Coğrafi konum sebebiyle Türkler'in denizlere yönelik bir devlet politikası gütmeye başlamaları Anadolu'nun Malazgirt Savaşı'ndan (1071) sonra kesin olarak Türk Yurdu olması ile başlamış (Gencer, 1985:2), Anadolu topraklarının Malazgirt Savaşı sonucu Türkleşmeye başlaması ile beraber, Türklerin hakimiyet stratejisi değişerek üç tarafı denizlerle çevrili bu bölgede, artık denizlere yönelme ihtiyacı baş göstermiştir.

Türkler Anadolu'ya geldikten sonra gerçek manada denizle tanıştılar. Malazgirt'ten sonra Anadolu'nun büyük bir bölümünü hakimiyeti altına alan Türkler, bu bölgeleri ellerinde tutabilmek için güçlü bir donanmaya sahip olmaları gerektiğini fark etmede gecikmemişlerdir (Akçe, 2006:21).

Anadolu'da denizcilikle alakalı ilk faaliyet Selçuklu Devleti'nin kurucusu Süleyman Şah'ın Bizans'ın elinde bulunan İznik ve çevresini ele geçirerek Türkleri Marmara kıyılarına ulaştırması ile başlamıştır. Süleyman Şah, aynı zamanda bu şehri de başkent yaparak Ebu'l Kasım'ı burada vekil olarak bırakmıştır. Bunu fırsat bilen Bizans kuvvetlerinin İznik'e saldırılarını bertaraf eden Ebu'l- Kasım, aynı zamanda İstanbul'u ve Marmara Denizi kıyıları ile adalarını ele geçirmek için Gemlik'i almış ve burada

ilk Türk tersanesini kurmuştur. Ancak kısa bir süre sonra Bizans'ın kara ve deniz kuvvetleri Gemlik'i kuşatıp, yeni kurulan Türk tersanesi ve gemilerini yakmak suretiyle daha yeni gelişmekte olan Türk denizcilik kültürünü kısa bir süreliğine imha etmişlerdir. Buna rağmen İznik şehri Bizans'ın merkezine yapılacak doğrudan saldırılar için ileri bir üs olarak Türkler'in elinde kalmıştır (Gencer, 1985:2).

1.2.1. Çaka Bey ve Donanması

Türkler'in Anadolu'da gerçek manada denizcilikle anılmaya başlandığı devir Çaka Bey döneminden sonraya rastlar diyebiliriz. Zira, deniz ile alakalı politika üretme ve bunu icra etme noktasında ilk faaliyetlerin Anadolu'daki bir Türkmen Beyi olan Çaka Bey tarafından uyguladığını görüyoruz. Bizans ve boğazlar bölgesine sahip olabilmek gayesiyle güçlü bir donanma oluşturmaya çalışmak, Ege'de kırk parçalık bir filo meydana getirmek ve bunun sonucunda İzmir ve çevresini ele geçirmeye başlamak hep bu politikanın ürünüdür. Ancak, büyük badirelerden hükümdarlarının iki yüzlü politikası sayesinde her zaman kurtulmayı bilmiş Bizans'ı tek başına bertaraf etmenin çok zor olduğunu kavrayan Çaka Bey, deniz politikasını geliştirmekle kalmamış, aynı zamanda Peçenekler ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin de ittifakını kazanarak Bizans'ı adeta tam bir kısıkaç içine almıştır. Böylece Bizans ilk kez Türklerin denizden tehdidi ile karşılaşmış oluyordu (Gencer, 1985:4). Ancak çeşitli entrikalarla bu Türk devletlerini birbirine düşürmeyi başaran Bizans, Çaka Bey ve donanmasını Ege Denizi'nden atmış ve Türkler'in kısa bir süreliğine ele geçirmiş olduğu Ege hakimiyeti böylece sona ermiştir.

Çaka Bey'in denizlerdeki hakimiyetini uzun süreli tutamamasına rağmen, Anadolu'ya gelinmesinin hemen ertesindeki bu gayretli çalışmaları ve kısa zamanda ilk Türk donanmasını kurması hiç de küçük görülemeyecek bir başarıdır. Buradan Türklerin buldukları coğrafi şartlara ne kadar çabuk uyum sağladıklarını ve kısa bir sürede, teşkilat kurmada ne kadar ilerlediklerini görebilmekteyiz . Aynı zamanda Çaka Bey, kendisinden sonra gelen diğer Türk devletlerinin deniz politikalarına da bir yön vermiş ve denizlerin önemini onların da anlamasında adeta bir liderlik rolü üstlenmiştir.

Nitekim, Anadolu Selçuklu Devleti ve daha sonra bu devletin dağılmasıyla kurulan Anadolu Türk beyliklerinin bir kısmı ve nihayetinde Osmanlı Devleti de Çaka Bey'in deniz politikasını benimsemiştir diyebiliriz. Zira, Bizans'ı bertaraf etmek ve İstanbul'u

almak isteyen bu Müslüman-Türk Devletleri, güçlü bir donanma ve deniz gücü olmadan bunun gerçekleşemeyeceğini yaşadıkları tecrübelerle yavaş yavaş kavramışlardır.

1.2.2. Anadolu Selçuklular ve Beyliklerin Deniz Politikası Anadolu Selçuklu Devleti ele geçirdikleri Anadolu Yarımadası'nın coğrafi şartlarının bir gereği olarak gemi yapma ihtiyacı duymuş, bu sebeple denizlere yönelmiştir. 1207 yılında Antalya fethedilerek denizcilik yolu açılmış oluyordu. Daha sonra Sinop (1214) ve Alanya (1220) ele geçirilince de buralarda birer tersane kurulmuştur (DİA, c. 14:8-16). Aydın Taneri'ye göre bu dönemde Selçuklu donanması deniz aşırı seferler yapabilecek duruma gelmiştir (Taneri, 1981:55). Denizlerle henüz ilişki kurabilmiş Türkler'in hemen bir savaş ve ticaret filosu kurarak her iki alanda hızlı bir şekilde egemenlik kurması gerçekten takdire şayan bir durumdur.

Anadolu Selçuklu Devleti'ni takip eden dönemde Batı Anadolu'da kurulan Aydınoğulları, Saruhanoğulları, Menteşeoğulları, Candaroğulları ve Karesioğulları'nın denizlere yönelik politikalar sergiledikleri ve küçük de olsa bir deniz güçlerinin olduğu bilinmektedir. Özellikle Aydınoğulları'nın, Çaka Bey'den sonra Ege Denizi'nde Türk denizciliğini tekrar başlattığı görülür. Aydınoğlu Umur Bey, Çaka Bey'i takiben Bizans ve Venedik kuvvetleriyle mücadeleye girişmiş, önce Kadifekale'yi, daha sonra İzmir'i zapt ederek, Türk denizciliğini Batı Anadolu'da tekrar canlandırmıştır. Ancak Ege Denizi'ndeki bu hakimiyet tıpkı Çaka Bey dönemindeki gibi kısa sürmüş ve Haçlılar tarafından düzenlenen bir sefer ile Aydınoğlu Umur Bey'in aldığı yerler Haçlılar tarafından tekrar işgal edilmiştir.

1.3. Osmanlı Devleti ve İlk Denizcilik Faaliyetleri

Malazgirt Savaşı'ndan itibaren Anadolu'da deniz ve denizcilikle tanışan Türkler'in, 1300'lü yıllara kadar geçirdiği iki yüz yıllık deneyimi bünyesinde toplayarak kurulan Osmanlı Devleti, küçük bir kara devleti olarak kurulmuşsa da denizcilik bilgi ve tecrübesini devamlı bir şekilde arttırmaya çalışmıştır (Gencer, 1985:5).

Yukarıda bahsettiğimiz Anadolu Beylikleri'nin ve coğrafi yakınlığı sebebiyle özellikle de Karesi Beyliği'nin Osmanlı denizciliğinin kuruluşuna önemli katkıları bulunmaktadır. Bu devletlerin deniz gücünden istifade eden Osmanlı Devleti sıfırdan

bir teşkilat yaratmak yerine halihazırda bulunan deniz gücünü kısa zamanda üst seviyeye çıkarma şansına malik olmuştur.

Osmanlı Devleti Orhan Bey zamanından itibaren donanmasını tedrici bir şekilde arttırmış (Uzunçarşılı, 1984:389), Karesi Beyliğini 1348 yılında kendi sınırları içine kattıktan sonra ise bir donanmaya sahip olma ihtiyacını ilk defa ciddi bir şekilde görmüştür (Bostan, 2002:187). Orhan Bey döneminde Çimpe Kalesini elde eden Osmanlılar bu suretle Anadolu sahilinden Gelibolu yarımadasına asker sevkini temin etmişlerdir (Tezel, 1973:53).

Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarında Karamürsel'de ve Karesi Beyliği'nin Osmanlı topraklarına katılması ile Aydıncık'ta (Edincik) tersane kurulmuştu. Daha sonra İzmit'in de Bizans'tan alınmasıyla İzmit Tersanesi teşkil edilmişti (Uzunçarşılı, 1984:390).

Buna mukabil, Orhan Bey'in oğlu Halil Bey'in 1356 senesinin Temmuz ayında, İzmit Körfezi'nde kayıkla gezerken Foça Ceneviz korsanları tarafından kaçırılması sonucu, Orhan Bey'in arabuluculuk yapması için Bizans İmparatoru Yoannis Paleologos'a müracaat ettiği (Tezel, 1973:56) bilgisinden hareketle, Osmanlılarda denizciliğin henüz gelişmemiş olduğunu açık bir şekilde anlayabiliriz.

Rumeli'de fütihat geliştikçe Çanakkale civarında karşı karşıya yapılan sevkیات sıkışmaktaydı. Gerek bu kuvvetlerin Avrupa kıtasına nakliyatı gerek Rumeli'ye yapılan seferden sonra geriye dönüş için çok miktarda gemiye ihtiyaç olduğu gibi, bu trafiğin emniyetini sağlamak için de deniz kuvveti lazımdı. Durumu çok iyi anlayan I.Murad 1362 yılında Lala Şahin Paşa'ya verdiği bir fermanla gereği kadar gemi yapılmasını istemişti. İşte bu tarihten itibaren İzmit, Gelibolu ve Gemlik'te kurulan tersanelerde gemi yapımına başlanılmıştır (Tezel, 1973:59).

Bu sırada Pençik usulü ile toplanan Hristiyan çocuklarının bazılarının deniz askeri olarak yetiştirilmeleri amacıyla I.Murad Gelibolu'da bir kışla yaptırmış ve bu çocukların bir kısmı da buralara gönderilerek eğitimlerine başlanılmıştır. Böylece Osmanlılar'da da muntazam bir deniz sınıfı teşkil edilmiş oluyordu. Azab ismi verilen bu sınıf, Osmanlı donanmasının çekirdeğini teşkil ettiyse de, asıl gemileri idare edecek uzman personel, yani gemici sınıfının organizasyonu henüz yapılamadığından

(Büyüktuğrul, 1970:100) I.Murad, Venedik ve Ceneviz denizcilerini de ücret karşılığı Osmanlı donanmasında kullanıyor (Tezel, 1973:60), onların tecrübesinden yararlanıyordu. Zira, Venedik ve Cenevizliler bu dönemin en güçlü deniz devletleri idiler.

1.3.1. Yıldırım Bayezid ve Gelibolu Tersanesi

Osmanlı Türkleri Rumeli'ye yerleştikten sonra Çanakkale Boğazı'nı ve Marmara sahillerini muhafaza edebilmek için Gelibolu'da bir tersane kurmaya ve bir donanma oluşturmaya çalışmışlar ve Yıldırım Bayezid'in bu konuda Saruca Paşa'yı görevlendirmesiyle büyük bir tersane kurmak için çalışmalara başlamışlardır. Yıldırım Bayezid, bu coğrafyada tutunabilmek için boğazlar ve çevresine sahip olunmasını gerçek manada kavrayan ilk Osmanlı padişahı olması bakımından önem taşımaktadır (Bostan, 2002:188).

Çünkü, bu dönemde Ceneviz ve Venedik gibi o devrin en güçlü deniz devletleri, Osmanlı Devleti'nin bu coğrafyadaki hakimiyetini tehdit eder nitelikteydi. Bu tehlikeyi hiçbir zaman aklından çıkarmayan Yıldırım Bayezid, bir tersane yapılmasını istemiş, 1390 yılında başlanan inşaat, nihayet 1401 yılında tamamlanmış ve Gelibolu'da büyük bir donanma tesis edilmiştir. Böylelikle devletin deniz üssü İzmit'ten Gelibolu'ya alınmış (Tezel, 1973:64) ve tam teşekküllü bir devlet tersanesi vücuda getirilmiştir. Bu tarihlerde Karadeniz ve gerekse Ege Denizi'nde önemli ticaret kolonileri kurmuş bulunan Venedik ve Ceneviz karşısında Rumeli'yi elde tutmak için böyle bir tersane kurulması (İnalçık, 2002) Osmanlı Devleti'nin geleceği için çok önemlidir. Bununla beraber Osmanlı gemiciliği muasırlarında olduğu gibi henüz mahir ellerde değildi. Bu dönemde Gelibolu'daki Osmanlı donanması ancak altmış gemiden ibaretti (Uzunçarşılı, 1984:395).

Yıldırım Bayezid, Anadolu'daki Türk birliğini sağlamış ve Osmanlı Devleti'nin sınırlarını Ege Denizi'ne kadar ulaştırmıştır. Bununla yetinmeyen Yıldırım Bayezid, Sakız, Eğriboz ve Mora'nın doğusuna ulaşarak devrin büyük deniz gücü olan Venedikliler'i telaşa düşürmüştür. Özellikle de 1399 senesindeki İstanbul kuşatması sırasında Bizans'a yardım amacıyla harekete geçen Ceneviz deniz kuvvetlerinin, Saruca Paşa komutasındaki 18 parça Türk donanması tarafından mağlup edilmesi (Uzunçarşılı, 1984:390-391), Venedikliler'i daha da telaşa düşürmüştür. İlk hareketinde

başarı sağlayamayan Haçlı deniz gücü, telaşa düşen Venedik ve Rodos Şovalyelerinin de desteğiyle ikinci bir hareketle Saruca Paşa'yı mağlup etmiş ve İstanbul'a ulaşarak Bizans'ın ihtiyacı olan yardımı getirmişlerdir. Bu çarpışma Osmanlıların garp denizcileriyle ilk karşılaşmasıdır ve bir zafer olmasa da ilk deniz başarısıdır (Tezel, 1973:68).

1.3.2. Fetret Döneminden Sonra Denizcilik

Yıldırım Bayezid'in deniz politikasını sürdürmek isteyen Çelebi Mehmed, Ankara Savaşı'nın (1402) olumsuz etkilerini silip, birliği yeniden tesis ettikten sonra, denizciliğe büyük önem vermiş ve kuvvetli bir donanma kurmaya da muvaffak olmuştur. Bu döneme kadar Venedikliler ile savaşmaya cesaret edemeyen Osmanlı Devleti'nin bu dönemde ilk kez Venedikliler ile deniz savaşı yaptığını görüyoruz. Fakat Bayezid'in deniz politikasını uygulamaya çalışan Osmanlı donanması her ne kadar Çanakkale Boğazına denizden hakim olmak istediye de üstün Venedik denizciliği karşısında bu amacına ulaşamamıştır (Tezel, 1973:69).

Nitekim 1415 senesinde Osmanlılar ile Venedikliler arasında meydana gelen muharebede Osmanlı donanması mahvolurcasına mağlup olmuştur (Uzunçarşılı, 1984:391). Bununla beraber Osmanlı Devleti, Venedikliler ile yaptığı bu ilk deniz savaşını kaybetse de rakiplerine büyük kayıplar verdirerek en azından boğazın kontrolünü elinde tutmaya devam etmiştir (DİA, c. 4:495-509). Bu açıdan bakıldığında, kısa bir süre önce parçalanmış bir devletin kısa zamanda tekrar ayağa kalkarak dönemin en büyük deniz gücüne karşı savaşabilecek güce ulaşması da takdire şayan bir durumdur.

Bu dönem Osmanlı denizciliği üzerinde Venedik ve Ceneviz gibi iki büyük deniz devletinin önemli etkilerinin olduğu da bir gerçektir. Ancak bu iki büyük deniz gücü arasında bir kıyaslama yapılacak olursa Ceneviz'in dostane ilişkilerine karşılık Venedik'in zaman zaman düşmanca ilişkiler içinde olması sebebiyle Osmanlı Devleti'nin Cenevizliler'e daha sıcak baktığı fikri ortaya çıkmaktadır (Büyüktuğrul, 1982:138).

Nitekim, II. Murat döneminde ortaya çıkan Düzmece Mustafa İsyanı sırasında Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye Ceneviz gemileri ile geçmesi ve yine Varna Çatışması için

Rumeli'ye geçmesi gereken Osmanlı kuvvetlerinin boğaz geçişinin Venedik donanması tarafından engellenmesi üzerine, bu geçişin ancak Cenevizliler'in yardımı ile icra edilmesi (Güngen, 1997:12), yukarıdaki çıkarımı doğrular niteliktedir. Ancak şurası da bir gerçektir ki, Cenevizliler her ne kadar Osmanlı Devleti ile iyi geçinmeye çalıştıysa da, Karadeniz'deki kolonilerinin güvenliği açısından Osmanlı Devleti'nin boğazlar ve çevresinde güçlü bir donanma oluşturmasını hiçbir zaman istememişlerdir (Büyüktuğrul, 1982:138).

Bu dönemde Karadeniz'de de faaliyette bulunan Osmanlı donanması, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu vergiye bağlamış ve Ege Adaları'na da seferler düzenleyerek denizcilik konusunda deneyimini arttırmıştır. Her kurumunda olduğu gibi denizcilik teşkilatında da devamlı terakki halinde bulunan Osmanlı Devleti, II. Murad döneminde üç yüz elli parçaya yakın bir donanmaya ulaşmışsa (Uzunçarşılı, 1984:391-394) da, bu dönemde görülen isyan hareketleri ve parçalanmış bir devleti tekrar temellerine oturtma mücadelesi, II. Murat'a donanmaya arzu ettiği önemi vermesine fırsat tanımamıştır (Alpagut, 1937:28).

1.4. Yükseliş Dönemi Denizcilik Faaliyetleri

İstanbul'un fethine (1453) ve bunun bir sonucu olarak Osmanlı deniz politikalarının iç kesimlerden çıkıp uzak denizlere yöneldiği döneme kadar, Anadolu'da denizcilikle uğraşan Türk devletlerinden gerek Anadolu Selçuklu Devleti'nin ve gerekse Anadolu Beylikleri ve Osmanlı Devleti'nin donanmalarının, birer savaş donanmasından ziyade akın donanması görünümünde oldukları vakidir. Zira, bu ilk deniz güçleri uzak mesafelere kadar başarılı akınlar yapmalarına ve dolayısıyla devlete büyük kazançlar sağlamalarına rağmen güçlü Venedik ve Ceneviz savaş gemileriyle karşılaştıkları zaman çok defa geri çekilmek zorunda kalıyorlardı (Gencer, 1985:8). Bu bakımdan İstanbul'un fethi ile Osmanlı deniz politikasının müthiş bir değişim ve gelişim göstermeye başladığını söyleyebiliriz.

1.4.1. Fatih'in Deniz Siyaseti ve İstanbul Tersanesi'nin Kurulması

Fatih'in denizcilik hususundaki ciddi faaliyetleri sayesinde Osmanlı Devleti, İstanbul kuşatması sırasında Gelibolu Sancakbeyi Baltaoğlu Süleyman Bey komutasında 400 parçayı aşan bir donanma meydana getirmiş (Gencer, 1985:8), fetihden hemen sonra ise

denizlerdeki hakimiyetini kuvvetlendirmek amacıyla 1459'da Amasra, 1461'de Sinop ve civarı ele geçirilmiş ve aynı yıl karadan ve denizden kuşatılan Trabzon-Rum İmparatorluğu da Osmanlı hakimiyeti altına sokulmuştur. Daha sonra Kırım Seferi ile Kefe başta olmak üzere bazı önemli mevkiilerin de Cenevizlilerden alınmasıyla (Bostan, 2002:190), tam bir deniz imparatorluğu haline gelmiştir.

Kuruluş döneminde donanmanın sadece ulaştırma ve kara kuvvetlerine yardım mahiyetinde bir güce sahip olduğu ve kendi askeri hareket esaslarına göre görev yapan bağımsız bir savaş kuvvetine malik olmadığı açık bir şekilde görülmekte iken, artık boğazlar bölgesi ve Ege Denizi'ni ele geçiren ve Balkanlar'da da hakimiyeti elinde bulunduran Osmanlı Devleti'nin güçlü bir donanmaya sahip olması bir zorunluluk haline gelmiştir (Kissling, 2002).

Fatih, ayrıca İstanbul'un fethini hazmedemeyen batı dünyasının İstanbul üzerine bir Haçlı donanması gönderebileceği düşüncesinden olsa gerek, donanmanın miktar ve niteliğini devamlı suretle arttırmaya çalışmıştır (İnalçık, 2002-92). Bu sebeple Fatih, Gelibolu'ya ek olarak İstanbul Tersanesi'nin de kurulmasını emretmiştir. Fatih, İstanbul'un fethinden sonra tersaneyi önce Kadırga limanına daha sonra da Haliç'e naklettirerek kurduğu yeni gözler ile güçlü bir donanma meydana getirmeye büyük önem vermiştir (Gencer, 1985:8). Sultan II. Mehmed dönemi, Osmanlı Devleti'nin denizlerde büyük atılım içinde olduğu dönemdir.

Fatih'in İstanbul'un fethinden sonra Gelibolu'ya ek olarak İstanbul'da da tersane kurdurması gemi yapımı açısından hem olumlu hem de olumsuz olarak değerlendirilebilecek bir durumu ortaya çıkarmıştır. Olumlu yön, daha önce Gelibolu ile birlikte Ege , Akdeniz, Marmara ve Karadeniz'de Anadolu Beylikleri tarafından kurulmuş bulunan tersanelerden de yararlanılması iken, olumsuzluk ise İstanbul tersanesinin kuruluşunda Gelibolu'nun insan ve tezgah olarak hemen yarı kuvvetinin İstanbul'a alınması, Gelibolu tersanesinin giderek zayıflaması ve denizin içerilere çekilmesidir (Güngen, 1997:12-13).

İmroz, Taşoz, Limni, Bozcaada, Semadirek ve on altı yıl süren Osmanlı-Venedik Savaşları neticesinde ele geçirilen Eğriboz (1470) ile Osmanlı Devleti Arnavutluk sahillerine kadar ulaşmıştır (Bostan, 2002:191). Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkentini ele geçirdikten sonra bu kez de Batı Roma İmparatorluğu'nun merkezine

göz diken Fatih, Gedik Ahmed Paşa'yı İtalya Seferi'ne memur etmiş, Otranto Kalesi'nin ele geçirilmesi ile bu amaç uğrunda büyük bir adım atılmıştır. Ancak Fatih'in ölümü ile bu sefer yarım kaldığı gibi Otranto Kalesi de tekrar Napoli Krallığı'nın eline geçmiştir (İnalçık, 2002:128). Bu noktadan bakıldığında Fatih'in son yılları Osmanlı denizciliğinin Batı Akdeniz'e açılma teşebbüslerinin başladığı bir dönem olmuştur denilebilir. Ancak yine de Fatih'in Türk deniz gücünü arttırmak gayesiyle gösterdiği bütün bu çabalara baktığımızda, Türk donanmasının çok üst seviyeye ulaştığını söyleyebilmek zordur.

1.4.2. II. Bayezid Dönemi Osmanlı Bahriyesi

II. Bayezid devri Osmanlı denizciliği Fatih devrinde geliştirilen Osmanlı deniz politikalarının devamı niteliğindedir. Osmanlı Devleti'nin denizciliğinin cihanşümul bir gelişme göstermeye başlaması II. Bayezid devrinde gerçekleşmeye başlamıştır. II. Bayezid açık denizlere elverişli bir donanmaya sahip olunmadığı müddetçe Venedik ile baş edilemeyeceğini ve dolayısıyla Doğu Akdeniz'deki hakimiyetin sağlanamayacağını gayet iyi anlamıştı. Nitekim, II. Bayezid saltanatının ilk on yılı esnasında, yani Venedik ile açık denizde mücadele edemeyeceğini bildiği müddetçe, Venedik ile dost kalmaya gayret etmiştir (Gencer, 1985:8-9).

1484 yılında Karadeniz'in en önemli ticaret limanlarından Kili ve Akkerman'ın alınması ile güney-kuzey ticaretinin bütün çıkış noktaları Osmanlı hakimiyeti altına girmiştir (Bostan, 2002: 191). Ayrıca Karpatların Osmanlı nüfuz sahasına girmesi ve bu dağlardan getirilen kereste ile büyük çapta harp gemilerinin inşasına başlanmış, II. Bayezid'in arzu ettiği açık deniz filosunun temelleri yavaş yavaş atılmıştır. Ancak 1489 senesinde Venedik'in Kıbrıs'ı ele geçirmesi ile Batı Anadolu sahilleri ve dolayısıyla Akdeniz ticaret yolları Venedik tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Venedik'in bu avantajlı durumunu karşısında önlem almak isteyen II. Bayezid, Osmanlı donanmasını yeni tarzda teşkilatlandırmış ve 1495 senesinde devrin en büyük denizcisi Kemal Reis'i devlet hizmetine alarak Türk denizcilik tarihinde adeta bir çağ açmıştır (Kissling, 2002:113).

Osmanlı deniz politikası bir taraftan tersanelerini geliştirirken diğer taraftan hummalı bir şekilde gemi inşa etmektedir. Bunun sonucu olarak denizlerde giderek güçlenen

Osmanlılar, 1499'da İnebahtı, 1500'de Moron, Koron ve Navarin'i aldılar (Gencer, 1985:11).

Böylece Akdeniz'deki Osmanlı varlığı giderek kökleşiyor, Osmanlı denizcileri de her geçen gün tecrübelerine tecrübe katıyorlardı. Kemal Reis'in Osmanlı hizmetine girmesinden kısa bir süre sonra donanmayı Venediklilerle açık denizlerde savaşılabilecek duruma getirmesi ve Osmanlı donanmasının Mora'daki Venedik üslerini alabilecek seviyeye çıkması, II. Bayezid'in Kemal Reis'i devlet hizmetine almakta ne kadar akılcı bir politika izlediğinin kanıtıdır (Kissling, 2002).

1500 senesinden sonra çeşitli iç meseleler, Safevi tehlikesi ve Cem Sultan hadiseleri II. Bayezid'e daha kuvvetli bir deniz politikası gütmeye imkanı bırakmamıştır. Bütün bunlara rağmen II. Bayezid zamanında takip edilen deniz politikası XVI. yüzyıldaki Osmanlı deniz politikasının gelişiminin temellerini hazırlaması bakımından önemlidir (Gencer, 1985:11).

1.4.3. Yavuz Dönemi Osmanlı Bahriyesi

Yavuz Sultan Selim, kuvvetli Osmanlı kara ordusunun yanında deniz kuvvetlerinin de takviye edilmesi gereğini görmüş ve Piri Mehmed Paşa'ya bu konuda emirler vererek babasının açmış olduğu çığırdan yürümeye çalışmıştır. Bunun üzerine bugünkü Kasımpaşa ve Hasköy arasında evvelce Bizans tersanesi olarak kullanılıp sonradan mezarlık haline gelmiş bulunan sahayı teftiş eden Piri Mehmed Paşa, bu sahayı tersane inşasına uygun bir yer olarak tespit etmiş, ilk iş olarak da Kasımpaşa deresinin ağzında Fatih'in inşa ettirmiş olduğu eski tersanenin genişletilmesi hususunu ele almıştır. Böylece İstanbul'daki Haliç tersanesi Piri Mehmed Paşa'nın da üstün gayreti ile 1516 senesinde hizmet vermek üzere tamamlanmıştır (Gencer, 1985:12). Bu yeni tersanede gemi inşa edebilecek tezgahların her birine ellişer bin akçe sarf edilmişti ki, bu para o zamana göre çok büyük bir meblağ idi. Ayrıca bu dönemde gemi sayısı yeterli görülmediğinden mevcut gemilere ilaveten yüz elli gemi daha ilave inşa edilmiştir (Uzunçarşılı, 1984:397).

Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethinden sonra da Kızıldeniz vasıtasıyla Hint Okyanusu'na fiilen ulaşan Osmanlılar, yeni bir dünyaya açılarak karşılarında Hindistan ve Uzakdoğu'ya hakim olma mücadelesi veren Portekizliler'i bulmuş (Bostan,

2002:198), onlara karşı girişilecek bir hareket için ise Süveys'te bir filo inşasına başlamışlardır (Gencer, 1985:13).

Osmanlı donanması, Yavuz Sultan Selim'in Suriye ve Mısır Seferinden sonra çeşitli tersanelerin vücuda getirilmesi neticesinde muazzam bir kuvvete ulaşmıştır. Bu tersanelerde üç binden fazla işçinin bulunduğu ve bu işçilerin çalıştıkları günlerde on ve işleri olmadığı zamanlarda ise altı akçelik yevmiye aldıkları bilinmektedir. Ancak, zamanın iki büyük deniz gücü olan Osmanlılar ile Venedikliler arasındaki gemi yapım çalışmalarına göz attığımızda Türkler'in, Venedikliler'de olduğu gibi devamlı gemi yapmakla meşgul olmadığını, sadece bir donanma vücuda getirilmek istendiğinde veya tamir gerektiğinde çalıştıkları (Uzunçarşılı, 1984:398) görülmektedir.

XVI. yüzyıl başlarında bir deniz imparatorluğuna dönüşen Osmanlı denizciliğinin geçirdiği yüz elli yıllık dönemde meydana gelen gelişmeler için bazı önemli değişim noktalarını tespit etmek gerekmektedir. Bunları Yıldırım Bayezid'in Gelibolu'yu donanma üssü ve tersane olarak biçimlendirmesi, Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethederek Karadeniz ile Akdeniz'e açılma süreci, II.Bayezid'in sessiz ve derinden devam eden hazırlık dönemi ve Yavuz Sultan Selim'in İstanbul Tersanesi'ni üs haline getirme safhası olarak ele almak doğru olacaktır (Tengüz, 1995).

1.4.4. Sultan Süleyman ve Donanmanın En Üst Seviyesi

Yavuz Sultan Selim'in erken ölümü denizcilik üzerinde derin görüşlerini tatbik sahasına koymasına engel olsa da, Osmanlı donanması oğlu Kanuni Sultan Süleyman devrinde deniz ilminde Avrupa'nın denizci devletlerinden daha üstün bir duruma gelmiştir. Hiç şüphe yok ki Osmanlı padişahları içinde denizlerin önemini en fazla idrak eden Kanuni Sultan Süleyman olmuştur. Osmanlılar'ın Avrupada'ki topraklarını hakimiyet altında tutabilmeleri için Akdeniz'e, Mısır, Arap Yarımadası ve civarına hükmedebilmesi için de Kızıldeniz ve Basra Körfezi'ne hakim olması gerekiyordu. Bunu sağlamak üzere Osmanlı Devleti'nin büyük deniz filoları kurarak denizlerde üstünlük sağlaması ve bir deniz imparatorluğu şeklinde teşkilatlanması zorunluymuştu (Bostan, 2002:199).

Özellikle Barbaros Hayrettin Paşa'nın devlet hizmetine girmesi ile onun tecrübe ve hünelerinden büyük ölçüde faydalanan Osmanlı Devleti, neticede Karadeniz ve

Kızıldeniz'den sonra Akdeniz'i de bir Türk Gölü haline getirmiştir (Gencer, 1985:14). Gerçekten de Osmanlı bahriye tarihinde denizcilikle ilgili bir eyaletin teşkil edilerek Barbaros'un buranın beylerbeyliği ve donanma komutanlığına getirilmesi bir dönüm noktası olmuştur. Türk denizciliğinin inkişaf devrini yaşatan Barbaros Hayreddin Paşa, 1534 senesinde fiilen başladığı yeni vazifesinde 12 yıl boyunca çok büyük ve önemli seferler yapmış; birçok başarılar ulaştırmıştır. Bunlar Tunus Seferi, Mayorka, Apulya, Korfu, Venedik, Adalar denizi ve en önemli sefer olan Preveze Deniz Savaşı'dır.

Bu dönemde Avrupa devletlerinin hiçbiri tek başına Osmanlı Devleti'nin karşısına çıkabilecek cesaretle olmadığı için, Osmanlı Devleti'ne karşı 300 gemiden oluşan Venedik, Papalık, İspanya, Portekiz, Ceneviz ve Malta Haçlı donanması vücuda getirilmiş ve Avrupa'da devrin en büyük deniz kuvveti komutanı olarak görülen Andrea Dorya da, bu donanmanın başına memur edilmiştir. Ancak bu büyük Haçlı donanması, Barbaros'un emrindeki 122 gemilik Osmanlı donanması karşısında büyük bir bozguna uğramış ve neticede Hristiyan dünyası Akdeniz'deki hakimiyetini İslam dünyasına karşı kesin olarak kaybetmiştir. Preveze'den sonra müttefik kuvvetler donanması bir daha ancak 1571 senesinde İnebahtı'da yeniden Osmanlı donanmasının karşısına çıkabilecek güç ve cesarete ulaşabilmişlerdir (Bostan, 2002:200).

Barbaros Hayreddin Paşa, Preveze'de Haçlı donanmasını bozguna uğrattığı bir sırada başka bir Osmanlı donanması Hadım Süleyman Paşa kumandasında Hindistan'daki Diyu Kalesi'ni kuşatmaktaydı. Birbirinden çok uzak mesafelerde bulunan bu iki Türk filosunun aynı andaki zaferleri Türk denizciliğinin XVI. yüzyılda ne derece geliştiğini göstermesi bakımından önemlidir. Hadım Süleyman Paşa'nın Hint Okyanusu'ndaki bu teşebbüsü Piri, Murat ve Seydi Ali Reisler devam ettirmişlerse de Portekizlilerden çok Hint Okyanusu'nun hırçın ve sert dalgalarına mağlup olarak Hindistan'ı Osmanlı nüfuzu altına sokamamışlardır. Bunun en büyük sebebi ise Akdeniz gibi nisbeten sakin olan ve kapalı bir deniz için yapılmış olan Osmanlı kadırgalarının okyanusun azgın dalgalarıyla baş edememiş olmasıdır (Gencer, 1985:17).

Osmanlı deniz coğrafyacılığı da yine Kanuni Sultan Süleyman devrinde önemli bir hamle yaparak dünya denizcilik tarihine önemli kaynaklar hediye etmiştir. Bu konuda iki büyük Türk denizcileri olan Piri Reis ve Seydi Ali Reis'in ön plana çıktığını görüyoruz (Sarıcaoğlu, 2002).

İki büyük Türk denizcisinin eserlerindeki deniz haritalarında, sıkça reis veya kaptan imzalarına rastlanmasının, kaptan veya reis olmak için harita yapmasını ve kullanmasını bilmenin gerekliliğinden ve bu yöndeki teşviklerden kaynaklandığını (Sarıcaoğlu, 2002:160) burada belirtmek yerinde olacaktır.

Bilindiği gibi Piri Reis, Kitab-ı Bahriye adlı bir eser meydana getirmiştir ki, orada çok önemli bilgiler bulunmaktadır. Piri Reis, eserini yazmak için gezisine Gelibolu'dan başlamış, Çanakkale Boğazı, Ege Denizi ve Adalar kenarından bütün güney Afrika kıyılarını gezip dolaştıktan sonra tekrar Gelibolu'ya dönmüştür (Duran, 2002:64). Eserin bir haritası olup, burada Amerika'nın o çağa kadar belli olmayan kısımları ve Atlas Okyanusu gösterildiği (Gencer, 1985:18) gibi, Ege ve Akdeniz kıyılarının yerleşim yerleri de tasvir edilmiştir. Bu bakımdan Kitab-ı Bahriye, coğrafya ve haritacılık tarihi başta olmak üzere değişik bilimlerin önde gelen başvuru kaynağı hüviyetindedir.

Osmanlı deniz haritalarının en görkemli örneklerinin yer aldığı Kitab-ı Bahriye'nin bir XVI. yüzyıl ürünü olması ve Osmanlı Devleti'nin deniz gücünün de aynı asırda en yüksek seviyesine ulaşması arasında doğru orantı olduğu da kaçınılmaz bir hakikattir. Zira, o dönemde Akdeniz'deki hakimiyeti elinde bulunduran Osmanlı Devleti'nin bu gücünü muhafaza edebilmesi için deniz haritacılığının de çok ileri seviyede tutması (Sarıcaoğlu, 2002:164) adeta bir zorunluluk haline gelmiştir.

Seydi Ali Reis ise Hint denizinde karşılaştığı düşman kuvvetleri ve tayfunlar yüzünden filosunun bir kısmını kaybederek kara yoluyla İstanbul'a dönmek zorunda kalmış, Hindistan ve İran ülkelerinden geçerek üç yıllık uzun seyahati neticesinde İstanbul'a ulaştıktan sonra "Mirat-ı Memalik" adlı eserini yazmıştır. Ayrıca coğrafya, riyaziye ve denizcilik fennine ait muhtelif kitapları kaleme alan (Gencer, 1985:18) Seydi Ali Reis, Süveyş Kaptanlığı'nda bulunduğu yıllardan itibaren bölge ve özellikle Hint Okyanusu hakkında edindiği tecrübelerini de "El-Muhit" adıyla anılan eserinde toplamıştır. Bu eserde ayrıca deniz astronomisi hakkında birtakım bilgiler de bulunmaktadır (Sarıcaoğlu, 2002:166).

Kanuni devrinde Osmanlı deniz gücünün ikinci mücadele bölgesi olan Hint denizlerine çıkılması da yine önemli hadiselerle gerçekleştirilmiştir. Böylece Osmanlılar, yeni bir savaş cephesi açarak Kızıldeniz, Basra Körfezi ve Hint Okyanusunda Portekizlilerle

mücadele başlatmışlardır. Mısır'ı fethederek Kızıldeniz'e ulaşan Osmanlılar, Bağdat ve Basra'nın fethi ile de Basra Körfezi'ne ulaşmak suretiyle Portekiz'e karşı mücadelesini iki cephede sürdürmüştür.

1.5. İnebahtı Bozgunu ve Akabindeki Gelişmeler

Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra tahta çıkan II. Selim döneminde de Akdeniz Osmanlı hakimiyeti altında bulunuyordu. Bu hakimiyet öyle bir şekil almıştı ki, Akdeniz devletleri Türkler'in denizlerde yenilmez olduğunu düşünmeye başlamışlardı. Ancak bu dönemde Venedik idaresindeki Kıbrıs'a sefer düzenlenmesi ve adanın Osmanlılar tarafından fethi (1570) üzerine başta Papalık olmak üzere Venedik ve İspanya gibi güçlü donanmalara sahip devletlerin öncülüğünde Kıbrıs'ı kurtarmak için Haçlı ittifakı kurulmuş (1571) ve birçok Hristiyan devlet bu ittifaka donanma yardımında bulunmuştur (Gencer, 1985:19).

Osmanlı donanmasında yaklaşık 230 gemi, 25.000 savaşçı, müttefik donanmasında ise 243 gemi ve 37.000 savaşçı bulunmaktaydı. İki donanma arasındaki asıl fark, Osmanlı donanmasının uzun süren yıpratıcı savaşlardan sonra zayıf düşmesi, müttefik donanmasının ise taze bir kuvvete sahip olmasıydı. İnebahtı Deniz Savaşı sonucunda Osmanlı donanması on binlerce askerini kaybetmiş ve büyük bir bozguna uğramıştır. Ayrıca, müttefik donanmaya karşı mağlup olunması uzun yıllardır Osmanlı donanması önünde zafer kazanamayan Hristiyan alemini de, iyice cesaretlendirmiş ve uzun senelerden beri Hristiyan Avrupa'da varolan Türklerin yenilmezliği efsanesi de yıkılmıştır (Bostan, 2002:201-202).

İnebahtı deniz savaşında Osmanlılar'ın mağlup edilmesinden sonra Kaptanpaşalık makamına getirilen Kılıç Ali Paşa'nın 16 yıl süren kaptan-ı deryalığı sırasında Türk denizciliği çok gelişmiştir. Nitekim Osmanlı Devleti, savaşı takip eden tüm kış mevsimi boyunca bütün tersanelerde gemi inşa faaliyetlerinde bulunmuştur. Başta İstanbul, Gelibolu, İzmit ve Sinop tersaneleri olmak üzere Varna, Silistre, Semendire, Burgaz, İğneada, Vize, Ahyolu, Süzebolu, Midye, Kefken, Bartın, Samsun, Biga, Gemlik, Rodos, Alanya, Antalya ve Sakarya üzerinde gemi inşasına başlanmış, toplam 134 gemi 5-6 ay gibi kısa bir zaman zarfında vücuda getirilmiştir. Böylece Osmanlı İmparatorluğu, İnebahtı'daki donanması kadar güçlü bir donanmayı yeniden oluşturarak Akdeniz'deki faaliyetlerine devam etmiştir (Bostan, 2002:202).

Barbaros, Turgut Reis ve onların yetiştirdiği denizcilerden sonra Osmanlı deniz gúcü denizcilik bilgisi olmayan kaptanpaşaların idaresine verilmiştir. XVII. yüzyılın başlarında görülen bu çöküntü alametlerinin bir diğer sebebi de, gemicilikte yeniliğe uyulmamakta ısrar edilmesi, yani diğer devletler tarafından tatbik edilen kalyonculuğun ön safhaya alınmak istenmemesidir. Halbuki, denizcilik bakımından İnebahtı'dan sonra uzun yıllardır en mükemmel savaş gemisi olan kadırgaların modası geçmeye ve bu savaşta Türk donanmasına ağır bir darbe indirmiş olan yelkenli gemiler, kadırgaların yerini almaya başlamıştır (DİA, c. 4:495-509). Bu bakımdan İnebahtı Deniz Savaşı kürek devrinin sonu, yelken devrinin de başı kabul edilebilir.

XVII. yüzyılda Venedikliler Akdeniz'de tekrar üstünlük sağlamaya başlamış, hatta Osmanlı donanmasını mağlup ederek boğaz dışındaki bazı adaları ve bu arada Bozcaada'yı zapt ederek İstanbul'u tehdit etmişlerdir. Bu durum karşısında Köprülü Mehmed Paşa, Bozcaada ve Limni'yi geri almak için büyük zorluklar çekmiştir. Bu başarısızlığın en önemli sebebi ise, biraz önce de işaret ettiğimiz gibi, Osmanlı Devleti'nin diğer batı denizci devletleri gibi kalyon gemiciliğine geçmeyip, hala kürekli gemilerle donanmasını oluşturmasıdır (Gencer, 1985:20-21). Daha bir asır önce Akdeniz'de tüm gúcü elinde bulunduran ve denizlerde yenilmez olduğuna inanılan Türkler'in XVII. yüzyıldaki düştüğü bu aciz durum ise, günün şartlarına uymayan Osmanlı Devleti'nin düştüğü kaçınılmaz bir durum olarak görülebilir.

Uzun seneler devam eden Girit Seferi, Osmanlı gemi teknolojisinde yapılması gereken bazı değişiklikleri beraberinde getirmiş, bu seferler sırasında kadırgaların Venedik kalyonları karşısında güçsüz ve zayıf kaldığını gören Osmanlı Devleti 30 kalyon gibi büyük bir gemi inşa faaliyetine başlamıştır (Bostan, 1992:253). Ancak, ilk kez kullanılmaya başlayan bu kalyonlar daha çok "burton" tarzı küçük gemilerdi (Gencer, 1985:21). Bu dönemde, Sadrazam Melek Ahmed Paşa'nın donanmayı geliştirmek amacıyla inşa ettirdiği büyük kalyonun suya indirilirken batması, Osmanlı Devleti'nin henüz kalyon inşası için yeterli teknolojik donanıma ve bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Nitekim, donanmanın Venedik kalyonlarıyla savaş yaptıkları bu ilk senelerde tecrübesizlik ve acemilik sebebiyle bazı mağlubiyetlere uğraması, bu fikri teyid eder nitelikteki bilgilerdir (Bostan, 1992:253).

Bu ilk tecrübelerden sonra kalyonların yavaş yavaş çoğaltılması cihetine gidilmiş, özellikle IV. Mehmet zamanında (1648-1687) çıkartılan bir emir ile kalyon inşasına özen gösterilmesi istenmiş ve inşaat daha da hız kazanmıştır. Fakat yine de kalyonculuğa iyi bir nizam verilememiş bir ara terk dahi edilmiştir. Dönemin Sadrazam'ı Fazıl Ahmed Paşa kalyonculuğu terk ettiyse de arkasından Sadrazam olan Mezifonlu Kara Mustafa Paşa zamanında on adet kalyon yapılarak tekrar kalyonculuğa dönmüştür (DİA, c. 14:8-16).

Kalyonculuğun donanmada esas olması için girişilen birkaç teşebbüsün sonuçsuz kalmasından sonra kalyonlar 1682 tarihinde kesin olarak kabul edilmiştir. Artık Osmanlı donanmasında fazla miktarda kalyon bulunmaya başlamış ve dolayısıyla Venedikliler'in Akdeniz'de yarım asra yakın bir zaman elde ettikleri üstünlük ellerinden alınmıştır. Bu suretle Osmanlı Devleti'nin önceden büyük başarılar kazandıkları kürekli donanma usulü, XVII. yüzyıl sonuyla XVIII. asır ortalarına kadar tamamen terk edilmemekle beraber 1682 tarihinden itibaren yerini kalyonlara terke başlamıştır (Uzunçarşılı, 1984:496).

Osmanlı Devleti'ne kıyasla denizin, denizciliğin bir eğitim işi olduğunu önceden beri bilen batı dünyası, denizcilikle ilgili yazılan kitapları da kullanarak daha yeni bilgilere ulaşmış, Osmanlı Devleti'nde ise bu ihtiyaç ancak Karlofça Antlaşması'ndan (1699) sonra, veya başka bir ifadeyle, Mezemorta Hüseyin Paşa'nın kaptan-ı derya olmasından sonra hissedildiğinden, denizcilik konusunda ıslahat bu tarihten sonra başlamıştır. Osmanlı bahriyesinin yeniden canlanması ve güçlenmesi, asrın sonlarında kaptan-ı derya olan Mezemorta Hüseyin Paşa'nın gayretleriyle gerçekleşmiştir. Onun tarafından hazırlanan ve vefatından bir buçuk ay sonra ilan edilen 1701 tarihli Bahriye Kanunnamesi ile Osmanlı bahriyesi tekrar düzenlenmiş, Avrupa'da harp gemiciliği bakımından kaydedilen gelişmeler takip edilmeye çalışılmış, kürek devri kapatılarak yelkenli gemilerden oluşan donanmalar teşkil edilerek yeni bir dönem başlatılmıştır (Bostan, 1992:255).

Denizcilikte birinci sınıfı oluşturan kalyonculuk sayesinde Osmanlı donanması, Çeşme'de uğradığı mağlubiyete kadar seksen sene müddetle Akdeniz hakimiyetini tekrar elinde tutmuş hatta 1707 senesinde Akdeniz'e donanma ile çıkan Canım Hoca Mehmed Kaptan, yirmi kadar kalyon ile İspanya ve Mayorka adaları tarafına kadar

gidip, Mesina'ya asker çıkarmaya muvaffak olmuştur. Ancak, Mesina'nın coğrafi durumundan dolayı bu bölgeyi elinde tutamayacağını anlayan Canım Hoca Mehmed Kaptan, ele geçirdiği kaleleri yıkarak geri dönmek zorunda kalmıştır. Bu arada Koca Ragıp Paşa'nın sadareti sırasında tersaneler yeniden inşa ettirilmiş, yeni savaş gemileri yapılmış fakat bahriye istenilen seviyeye çıkartılamamıştır. Bahriyenin istenilen seviyeye çıkarılamamasında 1717-1770 yılları arasında Türk donanması hiç bir savaş görmemesinin (Gencer, 1985:22) ve dolayısıyla buna ihtiyaç duyulmaması düşüncesinin de etkili olduğu söylenebilir. Halbuki bu sıralarda Avrupa denizlerinde denizcilik ilmi bir şekilde ilerlemekte ve devamlı surette kendini yenilemektedir. Nitekim, Osmanlı donanmasının imhasıyla sonuçlanan Çeşme Vakası, Osmanlı denizciliğinin içinde bulunduğu kötü durumu açık olarak göstermektedir (İşipek ve Aydemir, 2006).

1.6. Çeşme Bozgunu ve Akabindeki Çalışmalar

Ruslar'ın Baltık'tan hareket eden donanmasının İngiliz ve Danimarkalı denizcilerin kumandası altında Akdeniz'e gelmesi (Bostan, 2002:206) ve Çeşme'de karşılaştığı yirmi parçalık Osmanlı deniz kuvvetlerini (İnci, 1953:97) yakarak yok etmesi, Osmanlı bahriyesinin modern bir şekilde teşkili için harekete geçilmesine sebep olduğu gibi, daha sonra donanmanın başına geçecek olan Cezayirli Gazi Hasan Paşa'nın tarih sahnesine çıkmasına da vesile olmuştur. Kaptan-ı deryalığa getirilen Gazi Hasan Paşa'nın gayretleri sonucunda gemi inşasında önemli gelişmeler kaydedilerek, Çeşme'de yok olan gemilerin yeniden inşası için Fransız, İsveç ve İngiliz gemi mühendislerinden faydalanma yoluna gidilmiştir. Osmanlı bahriyesinin içinde bulunduğu kötü durumu ilk tespit edenler Fransız uzmanlar olmuş, 1770-1784 yılları arasında incelemelerde bulunmak üzere İstanbul'a gelen Bonneval, hazırladığı raporunda donanmanın gerek yönetimi ve gerekse gemi inşa teknolojisini inceledikten sonra çok önemli bilgiler vermiştir. Bonneval, raporunda gemi kaptanlarının işlerinin ehli olmadığını, inşa edilen gemilerin bakımlarının yetersiz olmasından dolayı da bu gemilerin kısa zaman içinde kullanım dışı olduğunu beyan etmiştir (Bostan, 2002:206).

Bu dönemdeki yöneticiler Osmanlı Devleti'nin donanmasının düzenlenmeye ve yeniden yapılandırmaya ihtiyacı olduğunu kavramışlardır. Bu sebeple bir taraftan kalyon tarzı gemilerin inşa çalışmaları sürdürürlerken diğer taraftan da denizcilik fenni

konusunda ilerlemek için, eğitim konusuna da el atmışlardır. Bu konuda özellikle Sadrazam Halil Hamid Paşa'nın etkin rolü bulunmaktadır. Onun, Osmanlı donanmasını çağın icaplarına uygun hale getirme gayretleriyle 1773'te Mekteb-i Riyaziye adlı bir matematik okulu, 1775'te Hendesehane adıyla Tersane Mühendishanesi okulu ve 1784 yılında Mühendishane-i Bahri-i Hümayun açılmıştır (Bostan, 2006:207). Bu okullarda yabancı uzmanlara dersler verdirilmiş, bu arada Gelenbevi İsmail efendi, Kasapbaşızade İbrahim Efendi gibi Türk hocalar da yetişmiştir (Gencer, 1985:25).

1.7. Bahriyeyi İslah Çalışmaları

Osmanlı donanmasının ıslahı için gerçek manada planlı ve şuurlu bir devlet politikası, III. Selim'in tahta cülusundan sonra oluşmaya başlamıştır denilebilir. Bu dönemde gemi inşa faaliyetleri artmış, gemi personeli, özellikle kalyoncular bir düzen altına sokularak Kasımpaşa'da yaptırılan kışlalarda ikametleri sağlanmıştır. Bütün bu faaliyetler sonucunda 1790'da irili ufaklı 90 gemiden ibaret bir donanma teşkil edilmiştir (Gencer, 1985:25). Osmanlı Devleti'nin bahriyenin ıslahı için yapmış olduğu çalışmaları daha iyi idrak edebilmek için özellikle III. Selim ve onu takip eden dönemdeki Osmanlı bahriyesindeki gelişmeleri daha dikkatli bir şekilde incelemek gerekmektedir. Zira, yukarıda da belirtildiği gibi III. Selim dönemi Osmanlı bahriyesinin ıslahı için adeta bir milattır. Bu sebeple, bu dönemden Osmanlı son dönemine kadar olan gelişmeler, Osmanlı bahriyesinin düzenlenip geliştirilmesi çalışmalarının en üst düzeye çıktığı dönemler olmuştur.

1.7.1. III. Selim Dönemi Osmanlı Bahriyesi

III. Selim, 7 Nisan 1789 tarihinde tahta çıktığı andan itibaren bahriye meselesini ciddi bir şekilde ele almış ve her konuyu olduğu gibi bahriye konusu da büyük ıslahat projesi olan "Nizam-ı Cedid" kapsamının içine almıştı (Gencer, 1985:84). III. Selim, ilk iş olarak asırlarca Türk Gölü olarak kalan Karadeniz'i tekrar bir Türk Gölü haline getirmeyi düşünerek, Kırım'ı geri almayı arzulamıştır. Ancak, 1787-1792 Osmanlı-Rus ve Osmanlı- Avusturya savaşlarındaki başarısızlık onun bu hayalini suya düşürmüştür. Hayal kırıklığıyla neticelenen bu savaşlardan sonra, devletin bütün müesseselerini içine alacak çapta büyük bir ıslahatın gerekliliği iyice gün yüzüne çıkmıştır. Ancak, III. Selim kendisinden önceki padişahların yapmış oldukları ıslahatı kafi görmüyordu. Onun kafasındaki ıslahat daha şümüllü ve daha geniş kapsamlı bir

reform projesi idi. Nitekim, III. Selim devletin ileri gelenlerine ve buldukları mevkilerde ehliyet sahibi kimselere emirler göndererek devletin bozulan nizamının düzeltilmesi ve ıslah edilmesi yolunda görüşlerini kendisine bildirmelerini istemiş, taksim edilen lahiyalarda bahriye nizamının sağlanması ve ıslahı da ele alınmıştır. III. Selim, ayrıca tahta geçtikten birkaç yıl sonra yakın adamlarından Küçük Hüseyin Paşa'yı da Kaptanpaşalık makamına getirmiştir. Küçük Hüseyin Paşa bu mevkide kaldığı on iki yıl zarfında, kendisine geniş yetkiler veren III. Selim'in ıslahat planlarına tam anlamıyla uyarak ve yabancı uzmanların da yardımıyla Türk bahriyesini en iyi İngiliz ve Fransız örneklerine göre ıslah etmiştir (DİA, c. 4:495-509). Bu sebeple, Kaptan-ı derya Vezir Küçük Hüseyin Paşa'nın da bahriye tarihimizde ayrı bir yeri vardır.

Kendisi, yabancı deniz uzmanlarının Osmanlı topraklarına gelip, kendilerini bu konuda aydınlatmalarını arzulamış, bu sebeple bu konuda ilk ciddi adımları atan devlet adamı olmuştur (Bostan, 2002:207). Vezir Küçük Hüseyin Paşa, Fransız ve İsveçli uzmanların engin denizcilik bilgilerinden mümkün mertebe yararlanmaya çalışmış ve onları çalışmalarında daima teşvik etmiştir. Özellikle Fransız uzman Brun ve ekibinin Osmanlı bahriyesinin gelişmesini başlatmada oynadığı rol, şüphesiz çok önemlidir. 1773-1799 seneleri arasında inşa edilen dokuz kalyon, sekiz fırkateyn ve altı korvetin yapımında Brun'un imzası vardır. İsveçli uzman Rode ve ekibi ise, İstanbul'da gemi yapımı için muazzam bir havuz inşa etmişler ve Osmanlı donanmasına büyük hizmetlerde bulunmuşlardır (Bostan, 2006:207-213).

Bahriyenin önemini gayet iyi bilen III. Selim, tersane ve donanmanın her türlü ihtiyacını karşılamak için talimatnameler çıkarır ve bu talimatnamelere ne kadar uyulduğunu görmek amacıyla bizzat tersanelere gidip incelemelerde bulunurdu. Yine bir teftişi sırasında tersane işçilerinin çalışmadığını görmüş ve bunun sebebini sormuş, cevap olarak Tersane Emni Emin Ağa'nın işçilerin ücretlerini ödemediğini , dolayısıyla da işçilerin çalışmadığını öğrenmiştir. Bu hatayı affetmeyen III. Selim, tersane emni ve oğlunu bu durumda suçlu bularak tersanede idam ettirmiştir (Gencer, 1985:85). Bu olay bile III. Selim'in donanma işlerine ne kadar titiz bir şekilde eğildiğini göstermesi bakımından önemlidir.

III. Selim döneminde ilk iş olarak bir bahriye nizamnamesi çıkarıldı. 1804 yılında çıkarılan bu kanunnamenin en önemli özelliği, reformlar için gerekli olan paranın teminini sağlaması ve yapılacak harcamaların bir takım esaslara bağlanmasıydı. Bahriyenin her kademesinde görevli bulunan memurların bir nevi çalışma programı mahiyetindeki bu kanunname ile, bahriyenin özellikle teşkilat hususundaki noksanlıkları ele alınmış, devlet malının ziyana uğramasının veya talan edilmesinin önüne geçilmiştir (Gencer, 1985:62). Daha sonra gemiler yine nizamname gereğince kalyon, fırkateyn ve şehtiye diye üç grup üzerinde tertip edilerek her gemiye ehliyet derecesine göre kaptanlar tayin edilmiştir. Bu kanunname 1805 ve 1806'da yeni ilavelerle daha geniş ve kapsamlı bir hale getirilmiş, bu dönemde Tersane Eminliği yerine Umur-ı Bahriye Nezareti kurulmuştur. Nazırın emrine müstakil bir bahriye hazinesi verilerek Kaptanpaşa ve Nazır başta olmak üzere bahriye teşkilatında görevli her memurun vazifeleri ayrı ayrı belirtilmiştir (DİA, c. 4:495-509). Donanma işlerine büyük önem veren III. Selim, bundan sonra da bu kanunnameye göre hareket edilmesini kesin bir dille emretmiştir (Gencer, 1985:83). III. Selim döneminde Osmanlı donanmasının yapılan yenilik ve gelişmelerle çağına ayak uydurmaya başladığını ve III. Selim'in saltanatının sonu itibariyle donanmanın mevcudunun yirmi bir kalyon, altı fırkateyn, dört korvet ve kırk kadar hafif filoya (Uzunçarşılı, 1984:502) ulaştığını görüyoruz. III. Selim'in donanmayı geliştirmek için harcadığı büyük paralar ve gayretlere rağmen gemiler için gerekli olan teknik personel ve savaşçı askerlerin yetiştirilmesine iç ve dış sebepler bir türlü fırsat vermemiş ve neticede gemileri sevk ve idare edecek denizci kadrosu bir türlü oluşturulamamıştır (Gencer, 1985:88). Neticede III. Selim'in bahriyeyi ıslah etme gayretleri, Kabakçı İsyanı (1807) ile son bulmuş, ancak bu çalışmalar II. Mahmud döneminde girişilen reform hareketleri için iyi bir zemin teşkil etmiştir.

1.7.2. II. Mahmud Döneminde Osmanlı Bahriyesinin Durumu

1811 yılında kalyon, fırkateyn ve korvet olarak Osmanlı donanmasının kırk iki parçadan ibaret olduğu görülmektedir. Ancak, bu sayıyı yeterli görmeyen II. Mahmud, özellikle 1806-1812 Osmanlı-Rus savaşlarına son veren 1812 Bükreş Antlaşması'ndan sonra eski bahriye müesseselerini ihyaya ve yenilerini açmaya büyük gayret sarf ederek III. Selim zamanında yaptırılan büyük kagir havuzu tamir ettirdiği gibi ikinci bir havuzun da inşasını emretmiştir (1822). Ayrıca bu dönemde Sinop, Bodrum, Gemlik,

Limni, Rodos, Samsun, Amasra, Bartın, Akşehir, Midilli ve İzmit Tersaneleri de belli sayıda gemi yapmakla sorumlu hale getirilmiştir (DİA, c. 4:495-509). Diğer taraftan, donanmanın ıslahı için yapılan tüm çalışmalara rağmen 1821 yılında patlak veren Mora İsyanı'nda Osmanlı donanmasının isyanı bastırmada yetersiz kalması ve ancak Mısır donanmasının desteğiyle isyanın bastırabilmesi bizlere Osmanlı donanmasının o dönemdeki acizliğini gösterir niteliktedir. Buradan II. Mahmud'un donanma için yaptığı tüm ıslah çalışmalarına rağmen Osmanlı donanmasını bir türlü istenilen seviyeye çıkaramadığını açık bir şekilde görebilmekteyiz. Buna ilaveten bir de isyanının tamamen bastırıldığı bir sırada ortaya çıkan Navarin faciası (Gencer, 1985:124) zaten güçsüz ve aciz bir halde bulunan Osmanlı bahriyesini tamamen imha eder nitelikte bir gelişmedir. Bu olay sonucunda Osmanlı donanması yok olduğu gibi 1829 yılında bağımsız bir Yunan Devleti de ortaya çıkmıştır.

II. Mahmud devrinde bahriyeyi ıslah etme yolunda gösterilen bütün bu çalışmalar ve harcanan paralar tersane ve donanmayı istenilen seviyeye çıkaramamış daha doğrusu III. Selim'in yapmak istediği ıslahatlar gerçekleştirilememiştir. Donanması yakılan ve böylelikle tüm deniz gücü elinden alınan Osmanlı Devleti, Cezayir'in Fransa tarafından işgaline (1830) de seyirci kalmak zorunda kalmıştır. Bu gelişmelerden sonra Avrupalı devletlere karşı tüm güveni sarsılan II. Mahmud, ABD'nin dostluk tekliflerini göz önüne almış ve bu devletle ticari bir antlaşma yaparak Türk tarihinde yeni bir devri başlatmıştır. 1830-1839 yılları arasında kesintisiz devam eden bu ilişkiler sonucunda Osmanlı bahriyesi için önemli sayılabilecek gelişmeler kaydedilmiş ve ABD'nin gemicilik fenninden istifade edilerek Amerikan-kari denilen yeni tarz gemilerin inşasına başlanmıştır. Ancak II. Mahmud'un ölümünden sonra bu faaliyet de sona ermiş ve Avrupa'dan buharlı gemi ve buhar makinesi alma dönemi başlamıştır. Bu durum ise Osmanlı bahriyesini tamamen dışa bağımlı hale getirmiştir (DİA, c. 4:495-509).

1.7.3. Abdülmecid Döneminde Bahriye ve Bahriye Meclisi'nin Kuruluşu

Bilindiği gibi Abdülmecid Han, Tanzimat Fermanı'nı 3 Kasım 1839 tarihinde ilan ederek, tebaasının her türlü hak ve hukukunu güvencesi altına almış, daha sonra ise devletin bekası için zaruri gördüğü bahriyeyi bir temel üzerine oturtmaya çalışmıştır. Denizlerde üstünlüğü tekrar saptamak amacıyla donanmanın bozulan düzenini

yenileyerek bu mühim müessesenin ıslahına büyük gayret gösterilmiştir (Gencer, 1986:106). Güçlü bir donanmaya sahip olmak için öncelikle yapılacak yenilikleri planlayan ve yürüten bir meclis olması gerektiğine inanan Abdülmecid, 25 Ocak 1840 tarihinde ilk Bahriye Meclisi'ni teşekkül ettirerek bu konuda ilk adımı atmaya muvaffak olmuştur. Şura-yı Bahri, Şura-yı Ali-i Bahri, Meclis-i Rüesa, Meclis-i Bahriye, Tersane-i Amire Meclisi gibi adlarla anılan Bahriye Meclisi bir reis, bir müftü, dört üye, bir katip ve bir de mukayyitten meydana gelmekteydi (Gencer, 1985:127).

Tersane-i Amire'nin her türlü nizamı, satın alma ve imalat işleri meclis tarafından yürütülürdü. Meclis ayrıca tersanede görevli esnaf sınıfının düzeniyle ilgilenir, Bahriye Mektebi'nin bütün işleri ile meşgul olur, donanmada görevli subay ve erlerin düzenini ve onların daha verimli hale gelmesini sağlamak için bazı tedbirler alırdı. Bütün bu hususlarla ilgili meselelerin önceden tespiti Bahriye Meclisi tarafından yapılır, daha sonra bir mazbata ile Kaptanpaşa'ya takdim edilirdi. Kaptanpaşa meseleyi inceler ve sadarete bir yazı ile havale ederdi. Daha sonra mesele Meclis-i Ahkam-ı Adliye'de görüşülerek tekrar sadarete gönderilir ve buradan padişaha arz edilerek konu ile ilgili gerekli iradenin alınması yoluna gidilirdi (Gencer, 1985:129). Meclisin düzenlenmesi, üyelerinin yenilenmesi veya değiştirilmesi tamamen Kaptanpaşa'nın rey ve selahiyetindeydi (Gencer, 1985:130). Osmanlı donanmasının yeniden düzenlenmesi ve yenilenmesinde Kaptanpaşa'ların gerçekten önemli gayretleri olmuştur (DİA, c. 24:354-355). 1840 tarihinde kurulan ve üyelerinin sık sık değiştiğini gördüğümüz bu ilk Bahriye Meclisi bahriyenin ıslahı için köklü bir girişimde bulunamayıp bir senelik bir faaliyetinden sonra kaldırılmış olsa da (Gencer, 1985:132) bu meclis 1845 yılında kurulan "Daimi Bahriye Meclisi"ne öncülük etmesi bakımından önemli bir adım olmuştur.

Abdülmecid Han, Avrupa'nın denizci devletlerinde olduğu gibi, donanmanın ıslahı için kalıcı ve etkin bir meclis kurulması gerektiğine inanan devlet erkanının da çabalarıyla 8 Eylül 1845 tarihinde "Daimi Bahriye Meclisi"ni kurdurmuş, Kaptan-ı derya makamına da Damat Mehmet Ali Paşa'yı getirmiştir. Meclisin en önemli özelliği ise, o döneme kadar tamamen Kaptan-ı derya'nın tasarrufunda olan ıslahat programının, bu tarihten sonra onun tekelden alınarak Bahriye Meclisi üyelerinin de kararlarına göre tespit edilip uygulanması olmuştur. Bahriye Meclisi bir reis, bir müftü, dört üye ve iki memurdan oluşturulmuş ve bu kadronun bahriye işleri için gerekli düzenlemeleri

birlikte ele alması sağlanmıştır (Gencer, 1985:134-147). 1845 yılında kurulan “Daimi Bahriye Meclisi” ile bahriye işleri artık daha sistemli hale getirilmiş, tek kişinin tekelden çıkarılmıştır. Bu hususun Osmanlı bahriye tarihi için önemli bir gelişme olduğu da ortadadır.

Bütün bahriye meselelerini bünyesinde toplayan meclis, yapmakla yükümlü olduğu her işin planlamasını önceden yapar daha sonra son şeklini mazbata ile tespit ederdi. Bahriye Meclisi reform çabalarını bu şekilde sürdürür, ıslahatın yapılması için hazırladığı mazbataları Kaptanpaşa’ya sunardı. Bundan sonra işlerin yürütülmesi yine tamamen Kaptanpaşa’nın rey ve selahiyetinde kalıyor ise de, Meclisin teşekkülünden önce reformların bu sistemle yürütülmesi söz konusu bile edilemezdi. Zira, “Daimi Bahriye Meclisi” oluşturulmadan önce bahriye ileri gelenleri periyodik olarak her zaman toplanmaz, sadece lüzum görüldüğü zaman toplanırdı. “Daimi Bahriye Meclisi” ise donanmadaki gemilerin arttırılmasından askerlerin elbisesine, tersane çalışmalarını düzenlenmesinden memurların gerekli görülen yerlere tayinine kadar tersane ve donanmanın her türlü işiyle alakadar olup ihtiyaç listesini yapıyor ve tüm işleri tekelinde topluyordu (Gencer, 1985:147-149).

Özellikle 1827 yılındaki Navarin faciasından sonra ve Tanzimat dönemiyle birlikte yelkenli gemilerin yerlerini buharlı gemilere bırakmaya başladığını ve bu tip gemilere daha fazla önem verilerek çoğaltılması cihetine gidildiğini görüyoruz. Bu çalışmalar neticesinde 1848 yılında Osmanlı donanmasının mevcudunu toplam yetmiş dört parçaya ulaştırmıştır (Gencer, 1985:177). Ancak İngiliz seyyah Charles Mac Farlane, 1648-1848 senelerinde ziyaret ettiği Osmanlı tersanelerinde çeşitli incelemelerde bulunmuş; yaptığı tetkikler sonucunda Osmanlı buharlı gemilerini pek de beğenmemiş, bu gemilerin iyi olmadığını ve pek çok kusurlarının bulunduğunu (Gencer, 1985:181-183) belirtmiştir.

1.7.4. Bahriye Nezareti’nin Kurulması ve Abdülaziz’in Donanması

25 Haziran 1861 tarihinde Sultan Abdülmecid’in ölümü üzerine yerine geçen kardeşi Abdülaziz Han zamanında (1861-1876) donanmanın yeniden düzenlenmesine, yeni gemilerle kuvvetlendirilmesine gayret edilmiştir. Bu dönemde dünya gemiciliği büyük aşamalar kaydetmiş, ahşap teknelerin yerini sac tekneler, normal gemilerin yerlerini de zırhlı gemiler almaya başlamıştı. Osmanlı Devleti de bu gelişmelere ayak uydurmaya

çalışıyordu. Abdülaziz 14 yıl süren padişahlığı sırasında İngiltere, Fransa ve Avusturya'da korvetler, İngiltere'de firkateynler inşa ettirdi. 1863-1864 yılları arasında bütçelerin yarısından fazlası donanmaya ayıran Abdülaziz, İstanbul ve İzmit tersaneleri yeniden düzenlendiği gibi, bu tersaneleri daha da genişlettirmiştir. Kısmen satın alınan bu iki tersanede yapılan gemilerle Abdülaziz devrinin sonlarına doğru ; 30 zırhlı, 76 ahşap olmak üzere 106 gemilik Osmanlı donanması vücuda gelmiş oluyordu. Böylece Osmanlı donanması o devirde dünyanın üçüncü, Akdeniz'in ikinci donanması durumuna gelmişti (Gülen, 1998:131-132), (Sancar, 2006:246). Ayrıca bu dönemde Osmanlı Devleti'nin savaşıma hazır 5000'den fazla da deniz askeri mevcuttu. (Hammer, 1992:583). Ancak dünyanın sayılı donanmalarından biri olarak gösterilen Osmanlı donanması, hangi hedefe yöneldiği belli olmayan bir donanmaydı. Her cins gemi vardı fakat belli bir program ve çalışma ürünü olmadan alındıkları için belirli bir hedefe yönelememişlerdi (Mütercimler, 2003:46).

Sultan Aziz döneminde daha önce de belirttiğimiz gibi dünyanın büyük denizci devletlerinin daha modern ve gelişmiş gemiler yapmaya başladıklarını belirtmiştik. Bu büyük gelişmelere paralel olarak da özellikle İngiltere, Fransa ve Rusya arasında Akdeniz'de üstünlük mücadelesi başlamıştı. Bu büyük güçler karşısında ayakta kalmak isteyen Osmanlı Devleti'nin bu sebeple deniz politikasına acil çözümler getirmesi gerekiyordu.

Adı geçen devletlerin de deniz aşırı birer imparatorluk olmaları ve Osmanlı Devleti'ni sadece karadan değil denizden de tehdit edecek büyüklükte devlet olmaları, Abdülaziz'i müthiş bir donanma oluşturmaya mecbur bırakmıştır (Büyüktuğrul, 1983:19) denilebilir. Ancak İngiltere'ye ismarlanan çok sayıda gemi nedeniyle Osmanlı maliyesi büyük sıkıntılara düşmüş ve bundan hoşnutsuzluk duyan halk da artık donanmanın lüzumsuz olduğuna inanmaya başlamıştır (Mütercimler, 2003:46).

Sultan Abdülaziz döneminde meydana gelen denizle ilgili olaylardan en önemlisi 1866-1869 yılları arasında meydana gelen Girit Ayaklanması ve ayaklanmanın bastırılması oldu. Ayaklanmanın başlaması, desteklenmesi, sürdürülmesi ve önlenmesi sırasında çeşitli ülkelerin hadiseye karışmış olması sebebiyle Girit Ayaklanması sadece bir Osmanlı-Yunan sorunu olmaktan çok, uluslar arası bir sorun haline gelmiştir. Neticede alınan büyük önlemler sayesinde o dönem için ayaklanmaya son verilmiştir (Sancar, 2006:246-247). Yine bu hükümdar döneminde denizcilikle ilgili çok önemli bir reform

gerçekleştirilmiş ve Osmanlı devlet teşkilatında beş yüz yıllık mazisi olan Kaptanpaşalık müessesesi lağvedilerek yerine 1867 yılında Bahriye Nezareti kurulmuştur (Gencer, 1985:299). Bu olay gerçekten iyice tetkik edip düşünüldüğünde Osmanlı bahriyesi tarihinde alınmış en önemli kararlardan biri ve belki de en önemlisi sayılabilir.

Bahriye Meclisi kurulduktan sonra bahriye bir düzen içine sokulmuş ve gerekli çalışmalar yapılmışsa da bahriye tam manasıyla bir esas üzerine konulamamıştır. Buna ilaveten bir de Kaptanpaşa'nın yardımcısı durumunda bulunan Bahriye Müsteşarlığı'nın 1861 yılında lağvedilmesi ile tüm bahriye meseleleri Kaptanpaşa'nın omuzlarına binmiştir. Diğer taraftan Kaptanpaşa'nın uhdesinde bazı ilave memuriyetlerin bulunması da görevini bir kat daha güçleştiriyordu. Örneğin 1861 yılında Kaptanpaşa makamında olan Damat Mehmet Ali Paşa o sıralarda esas memuriyetinin yanı sıra, Mabeyn-i Humayun ve Tophane-i Amire Müşirlikleri, Harbiye ve Hazine-i Hassa Nezaretleri gibi görevlerle de yükümlüydü. Bu durumu göz önüne alan Sadaret Makamı 11 Mart 1867 tarihini taşıyan bir tahrir hazırlayarak, bundan böyle Kaptanlık makamının sadece donanmanın komutanı olmasını, idari ve mali işlerin ise yeni kurulacak Bahriye Nezareti tarafından yürütülmesini teklif etmiştir. Neticede çıkan izin ile de Bahriye Nezareti kurulmuş ve ilk nazırlığa İsmail Hakkı Paşa tayin edilmiştir (Gencer, 1985:299-301).

Bu suretle donanmanın mali işleri Bahriye Nezareti tarafından yürütülmeye başlamış, buna karşılık donanma komutanlığı yine Kaptanlık makamında kalmıştır. Bu şekilde idari ve askeri işler bir birinden tamamen ayrılarak bahriye bir nizam altına sokulmaya çalışılmıştır. Fakat Kaptanlık makamı Nezaretin kuruluşundan kısa bir süre sonra kaldırılınca askerlikle ilgili konular da Bahriye Nezareti'nin sorumluluğu altına giriyor ve bahriye ile alakalı tüm meseleler tek elde yani Bahriye Nezareti altında toplanıyordu (Gencer, 1985:302). Bu dönemde denizcilik eğitimi konusuna da büyük önem verilmiş, Bahriye Nezareti'nden verilen program doğrultusunda bahriye okullarında eğitim sürdürülmüştür (Gökçay, 2005:24).

1.7.5. II. Abdülhamid'in Deniz Politikası

1876 yılında Meşrutiyeti ilan edeceği konusunda verdiği sözle tahta çıkan ve 23 Aralık 1876 tarihinde Meşrutiyet'i ilan eden II. Abdülhamid zamanındaki Osmanlı

bahriyesindeki durum III. Selim ve II. Mahmud gibi batılılaşma hareketlerinin devam ettiği bir dönem olmamıştır. Zira, II. Abdülhamid bu hükümdarlar gibi batılılaşmayı değil İslam Birliği'ni savunan bir hükümdardı (Sancar, 2006:250).

Bu dönemde 93 Harbi olarak bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti büyük bir mağlubiyet alıyor ve prestij kaybına uğruyordu. Oysa ki Osmanlı Devleti sayıca dünyanın üçüncü büyük donanması durumundaydı. Ancak teknik eleman ve yetişmiş personel eksikliği yüzünden Osmanlı Devleti bu savaşta bir güç gösterememiştir (Sancar, 2006:251).

4 Haziran 1878 tarihinde Kıbrıs'ı İngilizlere veren II. Abdülhamid, 1881 yılında Tunus'un Fransa tarafından işgaline de seyirci kalmak zorunda kalmıştı. Bu da yetmezmiş gibi 11 Temmuz 1882 tarihinde İngilizlerin Mısır'a asker çıkartarak bu toprakları fiilen Osmanlı Devleti'nden alması (Gülen, 2001:146) Osmanlı Devleti'ni ve donanmasını iyice zor durumda bırakmıştır.

Osmanlı Devleti'nin bu aciz durumu karşısında zaten Girit'te uzun yıllardır gözü olan Yunanistan 1897 yılında Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmiştir. Avrupa Devletleri'nin Yunanistan'a yardım ihtimalinden çok çekinen II. Abdülhamid, Yunanistan'ın kuvvetlerini geri çekmemesi üzerine sonra son çare olarak 18 Nisan 1897 yılında Yunanistan'a savaş ilan etmeyi kabul etmiştir (Tezel, 1973:550-552). II. Abdülhamid'e tek prestij kazandıran ve "Gazilik" ünvanı almasına vesile olan savaş da işte bu savaş olmuştur. Yunanlıların mağlup edilmesiyle Ege Adaları Yunanlıların eline geçmekten kurtarılmıştı. Ancak ilginç olan bu savaşta Osmanlı donanmasının hemen hiçbir faaliyette bulunamamasıydı (Büyüktuğrul, 1983:21). Zira, donanma II. Abdülhamid döneminde uzun yıllar Haliç'te bağlı kalmış ve gemilere hiçbir talim ve bakım yaptırılmamıştı (Sancar, 2006:251). Harp böylece donanmanın hiçbir katkısı olmadan sona ermiştir. II. Abdülhamid de bunu görmüş olacak ki, harp bittikten hemen sonra 4 zırhlı, 6 kruvazör, birkaç muhrip ve 10 torbitodun satın alınmasını istemiştir (Tezel, 1973:557).

II. Abdülhamid dönemi ve önceki dönemler arasında bir kıyaslama yaptığımızda gerçekten donanmaya önceki dönemlere göre daha az önem verildiğini görüyoruz. Zira, II. Abdülhamid, donanmayı Haliç'e hapsedmiş ve hatta kazanlarını bile söktürmüştür. Tarihçi A. Büyüktuğrul, II. Abdülhamid'in donanmaya önem

vermemesini çeşitli nedenlere bağlıyor. Donanmanın kendisini tahttan edeceğinden korkması, Osmanlı borçlarını temizlemek arzusu ve İngiliz ile Ruslarla denizde mücadeleye girmek istememek gibi nedenler belirleyen Büyüktuğrul (Gülen, 2001:148), bu nedenlerle II. Abdülhamid'in donanmaya sırt çevirdiğini belirtmektedir. Bununla birlikte II. Abdülhamid'in Amiral Henry Felix Wood, Amiral Hobart, Amiral Bucknam, Amiral Von Staki ve Amiral Von Hofman gibi denizcilik konusunda devrin üstün denizcilerini Osmanlı hizmetine getirtmesi (Büyüktuğrul, 1983:253-256) ve 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı sonu İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'dan gemi satın alması (Büyüktuğrul, 1983:251) yukarıdaki bilgilerle tam tersi bir durumu ortaya çıkartmaktadır. Çünkü bu bilgiler ışığında II. Abdülhamid'in donanmaya büyük önem verdiği ve yeni denizci personelinin yetiştirilmesi için uzman yabancı subayları devlet hizmetine aldığı fikri ortaya çıkmaktadır.

Ancak, kafamızda oluşan bu fikri II. Abdülhamid'in devlet hizmetine aldığı İngiliz Amiral Wood'un anıları değiştirmektedir. Zira, Amiral Wood, anılarında 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı sonu İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'ya yaptırılan yeni gemilerin II. Abdülhamid tarafından hemen bağlatıldığını ve denize çıkarılmadığını (Büyüktuğrul, 1983:251) yazmıştır. Gerçekten bu muamma, üzerinde durulması gereken bir durumdur. Donanmaya önem vermeyen bir hükümdar neden bu kadar gemi ısmarlatsın ve bu kadar yabancı deniz subayını devlet hizmetine alsın diye düşünülebilir.

II. Abdülhamid'in Osmanlı hizmetine aldığı İngiliz Amiral Wood, anılarında genel olarak sultanın bahriyeye kendisini tahttan indireceğinden korktuğu için önem vermediğinden (Wood, 1976) bahsetse de, bu coğrafyada ayakta kalmak için deniz gücünün olmazsa olmaz olduğunu çok iyi bilen II. Abdülhamid, yabancı devletlere bir korku verebilmek ve olası bir savaşta donanmasız kalmamak amacıyla devamlı olarak bahriye ile ilgili çalışmalar yapıyor ve yabancı deniz uzmanlarından yararlanıyordu. Ancak hiçbir talim ve eğitim yaptırılmadan yıllarca limanda bekletilip, sadece savaş zamanı denize çıkarılan Osmanlı donanmasından bir başarı beklenemeyeceğini II. Abdülhamid de biliyordu. Onun bu faaliyetleri donanmanın güçlendirilmesinden çok, devletler arası denge politikasının bir ürünüydü.

BÖLÜM 2: 1892-1900 DÖNEMİ İRADE-İ SENİYYELERİNE GÖRE BAHRİYEDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Donanmada Görevli Personel

Bahriye Dairesi'nin İdare Meclisi'nde memur olan Kamil Bey'den boşalan memuriyete, lağvedilen Bahriye Sandığı'nda eskiden çalışmakta olan Mehmed Efendi'nin bin altı yüz seksen kuruş maaşla atanması için 15 Ocak 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No:1 İrade No: 1310-C-3).

Avusturya Dış İşleri Bakanlığı tarafından Venedik Körfezi ile İtalya ve Arnavutluk sahillerinin bazı noktalarında yerçekimi hakkında incelemeler yapılacağı ve bu incelemelerin birkaç hafta zarfında Adalar Denizi'nde bitecek olması sebebiyle, Osmanlı Devleti bu bölgeye inceleme heyeti göndermek istemiştir. Gönderilecek inceleme heyeti için ise meslek ihtisası görmüş subaylardan Torpido Komisyonu üyesi kol ağalarından Mustafa ve Teğmenlerden Münir Efendiler uygun görülmüştür. Adı geçen subaylara, orada bulunacakları müddetçe askeri ihtiyaçlarının yanında bir defaya mahsus olmak üzere de otuz lira Osmanlı altını ödenmesi için 7 Temmuz 1893 tarihli irade çıkarılmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Z-5). İradeden de anlaşılacağı gibi, denizlerle ilgili gelişmeler yakından takip edilmekte ve yapılan çalışmalara uzak kalınmak istenmediği için de bu konuya uzman subaylar memur edilmektedir.

İcra Cemiyeti eski başkanı rahmetli Ahmet Şevket Bey'in oğlu olan Cavid Bey', babasının vefat etmesinden sonra kendisinin geçimi için bağlanan bin yirmi kuruş maaşın, yakın bir zaman içinde reşit olacağından dolayı kesileceği hakkında bir dilekçe yazmış, bu konu hakkında çıkan irade-i seniyyede de adı geçen kişinin bir memuriyette bulunuyor olması durumunda, kesilecek emekli maaşı nisbetinde memur maaşına zam yapılacağı belirtilmiştir (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-Za-1).

Bahriye Meclisi baş katibi Osman Rahmi Efendi'nin maluliyeti sebebiyle, bin sekiz yüz yirmi kuruş maaşla emekliliğe ayrılmasının sağlanması konusunda 24 Şubat 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-Ş- 3).

Bahriye Paşalarından Almanyalı Fon Hof Paşa ile yapılan kontrat gereği, kendisinin Osmanlı bahriyesi hizmetinde bulunduğu müddet boyunca Almanya Bahriyesi'nden

alamadığı emekli maaşının ve bunun bir senelik zam farkının kendisine ödenmesi konusunda 30 Ekim 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Ca-1). II. Abdülhamid, Fon Hof Paşa gibi yabancı uzmanları sarayda muhafaza ediyor; gerektiği zaman deniz kuvvetlerinde geçici görevler veriyor; görevlerinin bitiminde ise onları tekrar saraya alıyordu.

Örneğin; II. Abdülhamid 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'nda Fon Hof Paşa'ya Donanma Kurmay Başkanlığı vazifesini vermiştir (Büyüktuğrul, 1983:256). II. Abdülhamid'in yabancı subayları görevleri biter bitmez saraya alması, onun deniz denetimini tek başına kendi elinde tutmak istemesinden kaynaklamalıdır. Zira, II. Abdülhamid, Abdülaziz gibi kendisinin de, donanma toplarının tehdidi altında tahttan indirileceği korkusunu yaşamaktaydı (Mütercimler, 2003:46).

Deniz İşletme İdaresi'nin (İdare-i Mahsusa) Cidde'deki dairesinde acente memuru olarak çalışan Ahmed Efendi'nin, Deniz İşletme İdaresi vapurlarını İtalyanların nakliyat işlerinde kullandığı konusundaki şikayet ve Hicaz vilayetinden gönderilen ihbar telgrafı üzerine, adı geçen memurun görevinden alınarak başka bir memurun bu göreve getirilmesi ile alakalı irade 14 Şubat 1896 tarihinde çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No:2 İrade No: 1313-Ş-1). Bu bilgiler ışığında, Osmanlı son dönemindeki haberleşme ve istihbarat çalışmalarının iyi seviyede olduğu anlaşılmaktadır.

Bahriye Teğmenlerinden Rıza Efendi'nin Mısır'a firar etmesinden dolayı Ahmed Muhtar Paşa'ya gönderilen telgraf ile alakalı 22 Mart 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No:2 İrade No: 1313-L-2).

Deniz Kuvvetleri Komutanı General Faik Bey, Tersane-i Amire memuru General Şükrü Bey , Mühimmat-ı Harbiye Komisyonu Reisi General Ahmet ve Donanma-yı Hümayun Komodoru Arif Paşaların maaşlarına yapılan zam ile bunların adı geçenlere ödenmesi konusunda 6 Nisan 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No:2 İrade No: 1313-L-1). II. Abdülhamid'in donanmayı Haliç'e hapsettiği (Gülen, 1998:144) bu yıllarda deniz subaylarına yapmış olduğu bu zam, düşünüldüğünde ancak denge politikasının bir ürünü sayılabilir. Böylece, bu durumdan rahatsız olan subayların küstürülmemesi amaçlanmış olmalıdır.

Rehber-i Tevfik Korvet-i Hümayun'u askeri iken vefat etmiş olan Yarbay Hasan Bey'in öksüz kalan beş çocuğuna tahsis olunan maaşın, ancak onların geçimine yetmesi sebebiyle, adı geçen subayın Bahriye Hazinesi'ne olan on dört bin dokuz yüz yetmiş sekiz kuruş on yedi para borcunun silinmesi ile alakalı 6 Haziran 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Z-1).

Akdeniz'de tütün kaçakçılığının artış göstermesi sebebiyle Reji İdaresi'nin Akdeniz'de bulunan raporlarının yenilenmesi ve son durumu gösterir bir rapor hazırlanabilmesi için bu konuya Amiral Fuat Bey'in memur edilmesi konusunda 10 Ekim 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-Ca-1).

Yemen Vilayetinde bulunan memurların maaşlarına yapılan bir buçuk misli artışın kabulü konusunda 29 Mayıs 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-M-3).

Karadağ Prensi'ne verilen Timsah Yatı'nda geçici bir süre Karadağ makinistlerini eğitmek için kalmış ve temmuz başında vazifelerini tamamlamış olan çarkçı yüzbaşlarından Ahmed Hakkı ve Ali Efendilere, adı geçen yatta buldukları müddet boyunca her birine aylık on liradan ödenmesi gereken ve toplam yüz lirayı bulan maaşları ile harcırahları olan üç bin kuruşun ödenmesi konusunda 18 Kasım 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-B-2).

2.2. Vapur ve Gemi İşleri

Semadirek Adası'na gidip gelen Necd Vapuru'nun bakımı için lazım olan altmış dört bin sekiz yüz kırk yedi kuruşun ödenmesi hakkında 29 Nisan 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-L-1).

Dört parça gemi kazanlarının yenilenmesi, destgahlar ile maçularının satın alınması, bir havuzun ve lazım olan diğer malzemelerin de temin edilebilmesi için gerekli olan meblağın sağlanması konusunda 8 Eylül 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Ra-3).

Bartın Boğazı'nın sık sık kumlarla dolarak gemi seferlerine engel olmasından dolayı, bu kumların devamlı suretle buradan temizlenmesini sağlayacak olan bir tarak, çamur dubası ve istimbot malzemelerinin alınabilmesi için adı geçen boğazdan girip çıkacak

gemilerden bundan sonra vergi alınması konusunda 15 Kasım 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Ca-5).

Aydın sahili ve Akdeniz adalarının muhafazasının sağlanması konusunda, bu bölgelere sefere giden vapurların gidiş ve dönüşüyle alakalı 22 Ocak 1897 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-Ş-1). 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'nın hemen öncesinde çıkmış bu irade ile Osmanlı Devleti'nin savaş için artık son hazırlıklarını yapmaya başladığını görüyoruz. Ancak, savaş için donanmanın Haliç'ten çıkartılması sırasında gemilerin arıza yapması ve kazanlarının infilak etmesi (Tezel, 1973:555), Osmanlı donanmasının o yıllarda ne kadar rezil bir durumda olduğunu açık bir şekilde ortaya çıkarmaktadır.

Romanya beylik gemilerinden Elizabet isimli geminin Tersane-i Amire'de tamir olmak üzere gelmesi konusunda 7 Ekim 1897 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-Ca-2). Bu dönemde yabancı bir devlete ait geminin, Osmanlı Devlet Tersanesi'nde tamir edilmesi de çok ilginçtir. Daha üç ay önce büyük bir savaştan çıkan ve Yunanistan'ı mağlup etmesine rağmen denizlerde hiçbir başarı gösteremeyen Osmanlı Devleti'nin (Tezel, 1973:557) kendi gemilerinin iyileştirmeye ihtiyacı varken Romanya'ya ait olan geminin tamir edilmesi şaşırtıcıdır.

Beyrut'ta bulunan İsmail Vapur-u Hümayunu ile Suriye sahilindeki diğer vapurlara lazım olan kömürün tedariki için icap eden bin liranın tahsis edilmesi konusunda 20 Mayıs 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-Z-1).

Deniz İşletme İdaresi'ne lazım olan on iki vapurun satın alınması konusunda yüz bin liralık bir krediye ihtiyaç olduğu konusunda 13 Temmuz 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-S-1).

Karadağ Prensi'nin Dersaadet'i ziyaret etmesi ve Osmanlı Padişahı'na karşı göstermiş olduğu iyi niyet dolayısıyla, Tersane-i Amire'ce hazırlanan küçük bir vapurun, Prensin gezebilmesi için emrine tahsis edilmesi hususunda 27 Şubat 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-L-1).

Tamir halinde bulunan zırhlı Mesudiye fırkateyninin ikinci taksidi olan seksen altı bin yedi yüz on iki İngiliz lirasının Analdo Fabrikası vekili tarafından istenmesinden dolayı, bu borcun Yunan Harbi tazminatından ödenmesi konusunda 23 Aralık 1899

tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-Ş-1). İradeden de anlaşılacağı gibi, Osmanlı Devleti gemilerini ancak yabancılardan alınan borç para ile tamir ettirebilmektedir. Bu durum yüzyılın sonuna doğru Osmanlı donanmasının ve maliyesinin durumunu açık bir şekilde göstermektedir.

2.3. Limanların Tamir, Bakım ve İnşası

Hanya'da bulunan liman dairesinin harap olması ve Deniz İşletme İdaresi Acentehanesi'nin senelik kirasının arttırılması sebebiyle, adı geçen dairenin yıkılarak bunun yerine elli iki bin yüz on beş kuruş masrafa mal olacağı anlaşılan yeni bir liman ve acentehane inşa edilmesi konusunda 3 Eylül 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-S-1).

Dikili'de yapılması gereken liman dairesi için yapılan inceleme sonucu, on dört bin dokuz yüz yirmi beş kuruş masrafı geçmemek şartıyla, bir liman dairesi inşa edilmesi hususunda 10 Eylül 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-S-3).

Edremid Liman Dairesi'nin zamanla harap olmasından dolayı yapılan keşif çalışması sonucu, sekiz bin dokuz yüz otuz beş kuruşla adı geçen limanın yeniden inşasının mümkün olduğu ve limanın yapım masrafının gelecek senenin bütçesinden karşılanması konusunda 13 Eylül 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-S-4).

Ordu'da liman dairesiyle acentehane olmaması sebebiyle buraya bir hayli kira verildiğinden, bu iki dairenin bir yerde inşa edilebilmesi için yapılan keşif bedeli çalışması sonucu, inşaatın on beş bin iki yüz kırk iki kuruşla bitirilebileceği ve bu paranın yarısının Deniz İşletme İdaresi'nden, diğer yarısının ise adı geçen liman dairesinin hasılatından karşılanması hususunda 7 Ekim 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Ra-1).

Yenikapı Liman Dairesi'nin onarım gerektiren bazı yerlerinin yapılan inceleme sonucu on bir bin dört yüz doksan sekiz kuruşla tamir edilebileceği ve onarım için lazım olan bu paranın adı geçen limanın hasılatından karşılanması konusunda 23 Aralık 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-C-1).

Canik Sancağı'na bağı Ünye İskelesi'nde bir liman dairesi olmadığı ve bu sebeple liman reisinin sahilden uzak yerlerde ikamet etmek zorunda kalmasından dolayı liman gelirleri düşmüş, bunu bertaraf etmek için yapılan inceleme sonucunda dokuz bin iki yüz elli kuruşla bir liman dairesi yapılabileceğı anlaşılmıştır. İnşaat için lazım olan bu paranın ise liman hasılatından karşılanması konusunda 9 Ocak 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-C-2).

Gelibolu'da bulunan iç limanın dolması sebebiyle alanın güzelliğinin bozulması sonucu, bölgenin temizlenmesi ve çevresinin tamiri için lazım olan on bir bin yüz yetmiş dört kuruşun adı geçen limanın hasılatından sağlanması hususunda 14 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Z-4).

Çandarlı'da liman dairesinin olmaması, buraya bir hayli kira verilmesine sebep olduğundan, bu durumu düzeltmek amacıyla on dört bin sekiz yüz elli kuruş masrafla bir liman dairesi inşa edilmesine karar verilmiştir. Yapılacak olan liman dairesinin meblağı olan bu paranın da adı geçen liman hasılatı gelirlerinden karşılanması konusunda 17 Haziran 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-Z-2).

Limni Liman Dairesi'nin harap olması sebebiyle adı geçen limanın onarımı için lazım olan beş bin yedi yüz seksen dört kuruşun liman hasılatından sağlanması konusunda 8 Temmuz 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-M-1).

Lhaya (Yemen) Liman Dairesi'nin yıkılmış olmasından dolayı adı geçen limanın yarı kargir olarak yeniden inşası için lazım gelen beş bin elli üç kuruş otuz paranın, bu limanın gelirlerinden karşılanması hususunda 22 Kasım 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-Ca- 3).

Bandırma Liman Dairesi ile Deniz İşletme İdaresi'ne ait acentehane bulunmamasından dolayı uygun bir yerde on dokuz bin beş yüz yirmi kuruşla inşaatın yapılması ve harcamaların adı geçen liman ve acentehane gelirlerinden karşılanması konusunda 6 Aralık 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-C- 1).

Alaiye'de liman dairesi olmadığından, bölgede bir liman dairesi yapılabilmesi için lazım olan paranın adı geçen liman gelirinden karşılanması hususunda 20 Ocak 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1315-Ş-3).

Yenikapı Liman Dairesi'nin harap olmasından dolayı, yapılan tetkik neticesinde yirmi üç bin dokuz yüz altmış dokuz kuruşla adı geçen limanın tamirinin yapılabileceği konusunda 7 Haziran 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-M-2).

Trabzon'da rıhtım üzerinde yapılan tetkik sonucu, yirmi sekiz bin dört yüz elli dokuz kuruş ile yeni bir liman dairesi inşasına lüzum görülmüş ve yapılan inşaat sonunda artan meblağ olan yirmi bin kuruşun ise hazineye iade edilmesi hususunda 1 Haziran 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-M-4).

İzmir Limanı'nda kumların birikmesiyle tehlikeli bir hale gelen liman girişinde, herhangi bir gemi kazasına meydan vermemek için gereken tedbirlerin alınması hususunda 27 Temmuz 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-Ra-2).

2.4. Kömür Mağazaları ile İlgili Çalışmalar

Gemi yakıtı olan kömürün muhafazası için Marmaris'te daima bir maden kömürü mağazası bulundurulması lazım geldiğinden, yapılan inceleme sonucu altı bin dört yüz on sekiz kuruş otuz iki paraya adı geçen yerde bir mağazanın yapılabileceği konusunda 23 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-M-5).

İzmir'de bulunan kömür ambarı iskelesinin tamamen harap olmasından dolayı yapılan keşif bedeli sonucu adı geçen yerde yeni bir ambar yapılabilmesi için lazım olan paranın İzmir Limanı gelirinden sağlanması konusunda 28 Haziran 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-Z-3).

Şenkin İskelesi'nde gemiler için bulundurulmakta olan kömürün konulup saklanması için gerekli olan kömür mağazasının yapılabilmesi için yedi bin beş yüz elli yedi kuruşa ihtiyaç olduğundan bu bedelin gelecek senenin bütçesinden karşılanması konusu ile alakalı irade 16 Aralık 1894 tarihinde çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312 -C- 2).

Limni'de maden kömürü saklanması için bir mağaza olmadığından, kömürlerin kurrahanelerde muhafaza edildiği, ancak bunun uygun olmadığından gelecek senenin bütçesinden beş bin sekiz yüz üç kuruş harcanarak adı geçen yerde bir kömür mağazası

yapılması hususu 14 Şubat 1895 tarihli irade ile belirlenmiştir (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-Ş-2).

Tersane-i Amire'nin Portsait'te olan kömür mağazası önündeki odaların etrafında bulunan arazinin Tersane-i Amire'ce satın alınması konusunda 21 Mayıs 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-Za-1).

Ereğli Kömür Madeni'nden elde edilen gelirin arttırılması ve ihracatın iki katına çıkarılabilmesi için adı geçen madenden çıkarılan kömürün her kantarından alınan yüzde on altı kuruş dört para vergi ile maden ocaklarının her birine olan mesafelerin tespit edilerek alınacak yeni vergilerin belirlenmesi ile alakalı 10 Mayıs 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Za-1).

Cidde'de Sefine-i Hümayun'a mahsus maden kömürünün konulmuş olduğu ambarın sahile uzak olmasından ötürü, adı geçen bölgenin belediyeye terk edilerek deniz kenarında yapılacak olan yeni kömür ambarı için lazım olan beş bin altı yüz elli dokuz kuruşun Cidde Limanı hasılatından karşılanması konusunda 12 Nisan 1897 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-Za-1).

Cidde'de deniz kenarında yapılacak olan yeni kömür mağazası için lazım olan paranın Cidde Limanı hasılatından karşılanamaması sebebiyle tekrar yapılan bir keşif bedeli çalışması ile on iki bin yedi yüz elli beş kuruşun daha lazım olduğu anlaşılmış ve bu para ise gelecek senenin bütçesinden karşılanmak üzere 17 Mayıs 1898 tarihli irade ile belirlenmiştir (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-Z-3).

2.5. Diğer Tamir, Bakım ve İnşaat Çalışmaları

Havuzlarda olan ihtiyacın temini için orta havuzun genişletilerek adı geçen havuzun arka tarafında bulunan mezarlığın etrafına şimdilik bir duvar çekilmesi ve daha sonra ise bu kabristanın da havuzlar arazisine ilhak edilmesi konusunda 17 Ağustos 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-M-1).

Tersane-i Amire'de bulunan Valide Destgahı örtüsünün zamanla yıkılmaya yüz tutmuş hale gelmesinden dolayı, yapılan inceleme sonucu bu tamirat işleminin gelecek senenin bütçesinden yüz doksan dört bin yirmi beş kuruş harcanarak yapılması hususunda 9 Eylül 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-S-2).

Fabrika-i Hümayun'larda çalışan askerlerin gecelediği koğuşun bakımsız ve eskimiş olmasından dolayı, yeni bir koğuş yapılabilmesi için lazım olan elli bir bin yedi yüz kuruşun gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 4 Aralık 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Ca-1).

Tersane-i Amire'de bulunan Çekiç Fabrikası içindeki tesviyehanenin genişletilip sağlamlaştırılması ve tehlike arz eden ahşap çatısının demir çatı ile değiştirilmesi konusunda lazım olan on sekiz bin iki yüz yirmi kuruşun gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 5 Aralık 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Ca-2).

Bahriye Nezareti'nin yapacağı bir yıllık çalışma için lazım olan meblağın ivedi bir şekilde Bahriye Nezareti'ne gönderilmesi için, Maliye Bakanlığı tarafından Meclis-i Mahsus-u Vükela'ya gönderilen tezkere sonucu yapılan görüşmede şimdilik bir milyon kuruşun gönderilebileceği belirtilmiş ve bu hususta 8 Aralık 1892 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Ca-3).

Heybeliada'da bulunan Bahriye Mektebi hocaları ile burada bulunan subayların ikameti için yapılmış binanın Büyükkada tarafına bakan duvarının yıkılmış olması sebebiyle, yapılan inceleme sonucu yeni duvar yapımı için on dokuz bin yedi yüz on bir kuruş otuz beş para lazım olduğu anlaşılmış ve bu paranın gelecek senenin bütçesinden alınarak yapım işinin gerçekleştirilmesi konusunda 24 Ocak 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-B-1).

Tersane-i Amire havuzunda bulunan arpa ambarı çatılarının ahşaptan olması ve bunun tehlike arz ettiğinin düşünülmesiyle, yapılan keşif bedeli sonucu yüz altmış dokuz bin doksan iki kuruş masrafla bu çatının kaldırılarak yerine demir çatı yapılması ve yeni ilaveler eklenmesi hususunda 10 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Z-2).

Tersane-i Amire'de bulunan ambar duvarlarının zamanla harap olması sebebiyle yapılan keşif çalışması sonucu on üç bin sekiz yüz otuz altı kuruşla duvarların tamir edilebileceği ve tamirat için gerekli olan bu paranın gelecek senenin bütçesinden alınarak yapılacağı konusunda 14 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Z-3).

Bahriye Merkez Hastanesi'nin tamir gerektiren bazı yerlerinin onarılması için yapılan inceleme sonucu otuz dokuz bin yüz altmış yedi buçuk kuruşa ihtiyaç olduğu anlaşılmış, bu meblağın gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda da 17 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-M-1).

Tersane-i Amire'ye bağlı dükkanlardan bir bakkal dükkanının harap olması sebebiyle, bu bakkal dükkanının yıkılarak Tersane-i Amire'nin içindeki un değirmeninin hemen yanına yenisinin yapılması ve lazım gelen altı bin iki yüz yirmi kuruşun ise gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 18 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-M-2).

Bahriye Mühimmat-ı Harbiye Ambarı ile Nakkashane ve elbise deposunun çatılarının zamanla harap olması sebebiyle, onarım için lazım olan yüz dört bin iki yüz yetmiş bir kuruş on paranın gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 21 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-M-4).

Tersane-i Amire havuzlarında çalışan subay ve işçilerin orada bir cami olmaması sebebiyle namaz kılma konusunda büyük sıkıntılar çekmesi düşünüldüğünden, burada bir cami yapımı için lazım olan otuz üç bin dokuz yüz yetmiş bir buçuk kuruşun gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 22 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-M-3).

Bahriye Baruthanesi'ndeki büyük cephaneliğin harap olması sebebiyle, tamirat için gerekli olan otuz bir bin kırk altı kuruşun gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 27 Temmuz 1893 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-M-8).

Suda Tersanesi'ne akan su yollarının bozulmuş olmasından dolayı inşaat çalışması için lazım olan yetmiş bin kuruşun gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 12 Haziran 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-Z-1).

Bahriye askerleri için imal edilen kalitanın ışıktan korunması için otuz beş bin üç yüz kırk bir buçuk kuruş harcanarak bir ambar yapılması hususunda 25 Kasım 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-Ca-4).

Tersane-i Amire içinde Parmak Kapı'da bulunan Kundura Dikimhanesi'nin harap olmasından dolayı yıkılması ve adı geçen yerde yeni bir dikimhane inşaatı yapılması konusunda, lazım olan doksan dokuz bin yüz yetmiş üç kuruşun ise gelecek senenin bütçesine ilave edilerek sağlanması konusunda 29 Kasım 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-Ca- 5).

Tersane-i Amire'nin içinde bulunan cami, meydana gelen depremden dolayı büyük zarara uğradığından, bu caminin tamiri için gerekli meblağın ödenmesi ile ilgili irade 27 Aralık 1894 tarihinde çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-C-4).

Depremde zarara uğrayan Bahriye Mektebi'nin bir an önce tamir ettirilmesi ve Tersane-i Amire içinde bulunan caminin masrafları için lazım olan iki bin beş yüz liranın ve ayrıca Okmeydanı dergahının ihtiyacı olan yüz yetmiş iki bin kûsur kuruşun sağlanması hususunda 2 Aralık 1894 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-C-5).

Bahriye Merkez Hastanesi içindeki hamamın zamanla eskiyerek yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya olması sebebiyle, yapılan keşif bedeli çalışması sonucu tamirat için on dört bin üç yüz altmış beş kuruşa ihtiyaç olduğu anlaşılmış; ve bu paranın gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 8 Temmuz 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-M- 1).

Makine onarımı yapılan fabrikanın çatısında bulunan saçların yerinden oynamış olması sebebiyle, çatıda yapılacak harcama için lazım olan yedi bin dört yüz on kuruşun gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 14 Temmuz 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-M- 2).

Tersane-i Amire'nin temizlik işlerinde kullanmak için lazım olan çelik saçtan yapılmış, büyük ve hareketli süprüntü dubasının alınması konusunda 3 Ağustos 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-S- 2).

Ereğli Maden-i Hümayun'unun Kozlu mevkisinde her biri üç odalı olan dört hanenin yanmış olması sebebiyle, buradaki memurların tekrar burada ikamet edebilmeleri için yeni hanelerin inşa edilmesi konusunda 8 Ağustos 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-S- 3).

Tersane-i Amire havuzlarında hırsızlık ve bunun gibi olayların önlenmesi amacıyla uygun görülen bir yere karakol kurulması ve bunun için lazım olan paranın ise gelecek senenin bütçesine dahil edilerek sağlanması konusunda 8 Ağustos 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-S- 4).

İzmit Körfezi'nin Dil İskelesi mevkiinde ışığı altı milden görülebilecek şekilde bir fener asılması ve Dil Burnu'nda bulunan fener ışığının on altı milden görülecek şekilde beyazla değiştirilmesine karar verilmiştir. Bu iş için lazım olan üç bin dört yüz seksen yedi Osmanlı altını ve yirmi bir kuruşun sağlanması hususunda 7 Eylül 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Ra- 1).

Galata Köprüsü'nün Tersane-i Amire'ce uygun bir şekilde tamir ettirilmesi konusunda 7 Ekim 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-R-1).

Heybeliada'da bulunan Tüccar Kaptan Mektebi'nin boyanması ve bazı yerlerinin tamiri için lazım olan on beş bin elli beş kuruşun sağlanması konusunda 1 Kasım 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Ca-2).

Tersane-i Amire'de bulunan Mevrigüverte Kışla-i Hümayun'a bağlı olup, Donanma-yı Hümayun-u Mülükane'ye ait eşyaların saklandığı sekiz adet mağazanın, pencere çerçevesi ve camlarının dokuz bin altı yüz seksen dört kuruş masraf edilerek onarılması konusunda 8 Kasım 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Ca-3).

Bahriye Silah Endoz Tabur-u Hümayun'u idaresindeki Merkez Karakolu yanındaki yeni kışlanın altı bin dokuz yüz iki kuruş harcanarak onarılması konusunda 15 Kasım 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-Ca-4).

Divanhane-i Amire'nin onarım gerektiren bazı yerlerinin dokuz bin beş yüz elli altı kuruş on para masrafla tamir ettirilmesi hususunda 11 Aralık 1895 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1313-C-2).

Bahriye Merkez Hastanesi'nin eski ve yeni dairelerindeki baraka koğuşuyla diğer yerlerinin tamir edilmesi için lazım olan on üç bin yüz yetmiş dört kuruş otuz paranın sağlanması konusunda 14 Haziran 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-M-1).

Kasımpaşa Kışla-i Hümayun'unun onarım isteyen bazı yerlerinin, yapılan inceleme sonucu yüz altmış bir bin dokuz yüz kırk üç kuruş masrafla tamir edilebileceği konusunda 22 Haziran 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-M-2).

Dicle ve Fırat nehirlerinin taşması sebebiyle Basra Komodorluk Dairesi'ndeki rıhtımın denize bakan üç tarafının biri tamamen, diğer ikisi ise kısmen zarar gördüğünden adı geçen yerin tamiri için lazım olan otuz sekiz bin yedi yüz yirmi beş kuruşun sağlanması konusunda 17 Ağustos 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-Ra-1).

Fenerler tarifesinde meydana gelen indirim dolayısıyla, bu konuda imtiyaz sahibi olan Mösyö Kalas'ın vekili ve oğlu olan şahıs tarafından verilen dilekçe üzerine, konu Meclis-i Mahsus-u Vükela'da görüşülmüş ve bu konu hakkında 22 Eylül 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-R-1).

Trablusşam'da liman dairesi ve acentehane olmaması sebebiyle, liman reisi burada kira vererek oturmakta olduğundan, liman dairesi ve acentahane yapımı için yeterli büyüklükte arazinin Daire-yi Bahriyece satın alınması hususunda 18 Ekim 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-Ca-1).

Van Gölü'nde yeterli sayıda vapur ve şilep üretecek kapasitede ufak bir tersane kurulması ve yeni kurulacak bu tersanenin ilkbahar mevsimine kadar yetiştirilmesi konusunda 27 Ekim 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-Ca-2).

Dicle ve Fırat Nehirleri'nin taşmasından dolayı Basra'da Münadi Kışlası, cephane civarı ve hastane duvarları zarar görmüştür. Ayrıca Kut'ül-Frengi denilen yerde bulunan Bahriye kışlası, tersane ambarları ve subay koğuşlarının duvarları da bu afetten dolayı zarar gördüğünden, onarım çalışmaları için lazım olan kırk iki bin dokuz yüz yirmi yedi buçuk kuruşun sağlanması konusunda 14 Kasım 1896 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-C-1).

Heybeliada'da Bahriye Mektebi'nin üzerinde bulunduğu Haşmet Bey Caddesi'nde mektebin masraflarını karşılamak ve Bahriye Mektebi'ne devamlı bir gelir sağlamak

amacıyla seksen bir bin kuruş harcanarak yedi adet dükkan yapılması hususunda 18 Mart 1897 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1314-L-1).

Kasımpaşa Kışla-i Hümayun'unun onarım isteyen bazı bölümlerinin gelecek senenin bütçesine dahil edilerek yirmi dört bin kuruşla tamirinin sağlanması konusunda 25 Temmuz 1897 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-S-1).

Tersane-i Amire'de bulunan kazanhane ile Yalı Köşkü Fabrikası'nın ve Makine Demirhanesi ile Fabrikalar Resimhanesi'nin tamiri için lazım olan yüz on dokuz bin üç yüz kırk dokuz buçuk kuruşun sağlanması konusunda 23 Ağustos 1897 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-Ra-1).

Tersane-i Amire'de bulunan dökümhane ile kereste mahzeninin yetmiş sekiz bin yüz altmış bir kuruş masrafla onarımının sağlanması konusunda 11 Ekim 1897 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-Ca-3).

Genel ecnebi acentaları Kesendire ve Ayanos fenerlerinin yakılmasıyla gece vapurlarının limandan çıkışlarını kolaylaştırmak hususunda 3 Ocak 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-Ş-1).

Tersane-i Amire'de bulunan baruthane ile Tamirat Fabrikası arasında bulunan duvarın ve adı geçen fabrikanın on bin dört yüz altmış kuruş masrafla tamir edilmesi konusunda 29 Mart 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-Za-1).

Galata Köprüsü'nün onarılması için lazım olan kırk bin liranın sağlanması konusunda 21 Mayıs 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 2 İrade No: 1315-Z-4).

Unkapanı Köprüsü'nün dubaları üzerine konulmuş kiriş döşemelerinin zamanla çürümüş olması sebebiyle bunların dört yüz beş bin kuruşla tamir edilmesi konusunda 5 Haziran 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-M-1).

Galata Köprüsü'nün onarımı için lazım olan kırk bin liranın sağlanması konusunda 20 Ağustos 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-R-1).

Bahriye İtfaiye Taburu hayvanlarına mahsus tublaların genişletilmesi ve arpalık üzerine bir koğuş yapılabilmesi için lazım olan yirmi yedi bin sekiz yüz yetmiş yedi kuruş masrafın gelecek senenin bütçesinden karşılanması hususunda 30 Ekim 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-C-1).

İtalya Devleti tebaasından Yakob Gabayan'ın Bahriye Dairesi'nde olan alacağıının tamamının kendisine ödenmesi konusunda 6 Kasım 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-C-2).

Bahriye Fişenkhaneşi dahilindeki Kasr-ı Hümayun ile patlayıcı madde konulması için önceden yapılan ambarların tamiri için lazım olan elli altı bin sekiz yüz elli iki kuruşun sağlanması konusunda 30 Kasım 1898 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-B-1).

Tersane-i Amire'de bulunan arabacı, iskeleci ve kürekçi mağazalarının çatılarıyla duvarlarının çökmesinden dolayı onarım çalışması için lazım olan yüz bin dört yüz yetmiş iki kuruşun sağlanması konusunda 8 Mart 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-L-2).

Bahriye Sanayi ve İmalat Sıbyan Taburları'nın buldukları Kışla-i Hümayun'un sekiz bin dokuz yüz yetmiş kuruş on para harcanarak onarılması konusunda 19 Mart 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-Za- 1).

Bahriye Fişenkhaneşi'nden Tersane-i Amire'ye kadar olan yolun, yapılan inceleme sonucu yirmi bir bin beş yüz yirmi yedi kuruş ile tamir ve inşası hususunda 20 Haziran 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-S-1).

Tersane-i Amire Elbise Ambarı yanındaki dökümhanenin harap olmasından dolayı on sekiz bin seksen kuruş on para masrafla yıkılıp yeniden inşa edilmesi konusunda 13 Eylül 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-Ca-1).

İnşa edilen bahriye kütüphanesi ve matbaasının yapımı için belirlenen iki yüz kırk beş bin altı yüz kuruşun kafi gelmemesinden dolayı yüz on yedi bin on dokuz kuruşun daha tahsisi konusunda 18 Kasım 1899 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-B-1).

Fabrikalar dökümhanesi üzerindeki ahşap çatının zamanla harap olmasından dolayı kaldırılarak yerine demirden çatı inşa edilmesi konusunda 1 Ocak 1900 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-Ş-2).

Dersaadet Liman Dairesi'nin oturulmayacak bir hale gelmesinden dolayı rıhtım şirketince gerekli olan inşaat yapıncaya kadar, sekiz yüz lira masraf edilerek adı geçen

dairenin önündeki boş mahalde geçici bir daire inşa edilmesi konusunda 2 Nisan 1900 tarihli irade çıkmıştır (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-Z-1).

2.6. 1892-1900 Dönemi Osmanlı Bahriyesine Genel Bir Bakış

Sultan Abdülaziz döneminde ağır dış borç yükü altında oluşturulan ve dönemin güçlü donanmaları arasında gösterilen Osmanlı donanması, 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi'nde etkin rol oynamadığı ve yenilgiyi önleyemediği gerekçesiyle Sultan II. Abdülhamid tarafından Haliç'e hapsedilmiştir. Ancak, II. Abdülhamid'in donanmayı saltanatına zarar vereceğinden Haliç'e hapsedtiği konusunda da bilgiler mevcuttur.

Donanmanın uzun yıllar hareketsiz tutulması, Osmanlı Devleti'nin denizcilik faaliyetlerine büyük bir darbe indirmiştir. Yunanistan'ın 1897 yılında Girit'i işgal etmesiyle başlayan Osmanlı-Yunan Savaşı'nda Osmanlı donanması sınırlı olarak faaliyet göstermişse de, üstün bir hareket yeteneğine sahip olmadığından ve eğitim yönünden zayıf olduğu için başarılı olamamıştır. Bu sebeple, özellikle bu savaştan sonra II. Abdülhamid'in bazı gemilerin onarımı emrini verdiği ve İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'dan gemiler satın aldığı görüyoruz. İncelemiş olduğumuz 1892-1900 döneminde de bahriye alanında çok geniş çaplı faaliyetler yapıldığını ve eksiklerin giderilmeye çalışıldığını anlıyoruz.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki; Osmanlı Devleti'nde özel veya resmi bir iş hakkında verilen padişah buyruğu olarak adlandırılan irade-i seniyyeler, birinci elden kaynak olmaları ve çok değerli bilgileri ihtiva etmeleri bakımından araştırılan bir dönemi aydınlatılabilmek için başvurulabilecek en temel arşiv kaynaklarından biridir.

1892-1900 yılları arasındaki Osmanlı bahriyesine elimizdeki kaynaklar ışığında bir göz attığımızda, hemen her konu hakkında irade-i seniyyeler çıkmış olduğunu görüyoruz. Bu da bize dönemi aydınlatılabilmek adına zengin bir malzeme yelpazesi sunmuştur. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin ihtiyacı olan tersane yapımı, onarımı, gemilerin satın alınması, tamir edilmesi ve bahriye ile ilgili olan diğer tüm çalışmaların düzenli bir şekilde yapıldığını ve sistemli bir şekilde hareket edildiğini anlıyoruz. Bütün çalışmaların mutad ve muayyen bir şekilde gerçekleştirildiğini, dönemin bahriyesinin ihtiyacı olan konuları çözmek için çaba harcandığını açık bir şekilde görüyoruz. Ancak, bu çalışmalarda Osmanlı donanmasını tekrar canlandıracak ve köklü değişikliklere

imkan sağlayacak bir çalışmanın içine girilmediği gerçeği ortadadır. Bu çalışmalar daha çok, günü kurtarmak ve o anlık ihtiyacı karşılamak için yapılmış faaliyetlerdir.

Bu dönemde Osmanlı donanmasının pek de güçlü olmadığı herkes tarafından kabul edilen bir gerçek olsa da; Osmanlı Devleti'nin bu yıllarda Akdeniz'in ikinci, dünyanın üçüncü büyük donanmasına sahip olduğunu da biliyoruz. Ancak, tabi ki Osmanlı donanmasını bu muazzam büyüklüğe II. Abdülhamid değil, Abdülaziz Han'ın deniz siyaset anlayışı ulaştırmıştır. Abdülaziz Han'ın özellikle 1863-1864 yıllarında bütçenin yarıdan fazlasını donanmaya ayırdığı bilinmektedir. Ancak, şurası çok mühimdir ki; Osmanlı Devleti, Abdülaziz Han döneminde giriştiği bahriyede ıslahat girişimlerine II. Abdülhamid döneminde ara vermiştir. II. Abdülhamid döneminde gerekli görülen zamanlarda gemi alma çalışmaları yapılsa da, Osmanlı donanması daha çok Abdülaziz Han zamanından kalmış vapurlarla sevk ve idare ediliyordu.

II. Abdülhamid'in deniz anlayışının Abdülaziz Han'a göre neden farklılık arz ettiği konusunda çeşitli yorumlar ortaya atılabilir. II. Abdülhamid'in donanmayı gereksiz gördüğünden veya bu kadar büyük bütçeyle donanmayı oluşturmanın yersiz olduğuna inandığından bu şekilde davrandığı söylenebilir. Tabi ki, II. Abdülhamid'in deniz anlayışının bu şekilde olmasının çeşitli sebepleri olabilir ve bu durum tek bir sebebe bağlanamaz. Ancak, en temel sebep, incelediğimiz iradelerden de anlaşılacağı gibi, bu dönemde bahriye ile alakalı yapılan çalışmalarda o yılın mali bütçesinin yetersiz kalmış olmasıdır. Bu sebeple, II. Abdülhamid bütçeyi biraz olsun rahatlatmak adına bahriyeye yapılan masrafları kısma eğilimine girmiştir.

İncelemiş olduğumuz yüz adet belgenin en önemli ortak noktası şudur ki; bu belgeler bahriye sahasında yapılan çalışmaların maliyetini açık bir şekilde göstermektedir. İncelenen yüz adet belgede de buna ulaşmak mümkündür. Zaten çalışmamızın esas gayesi de dönemin bahriyesini askeri veya siyasi açıdan incelemek değil, dönemin bahriyesinde yapılan harcamaların nasıl ve hangi yönde sarfedildiğini tespit ederek, dönemin bahriyesinin mali boyutunu tetkik etmektir. Dolayısıyla, incelemiş olduğumuz irade-i seniyyelerin ana karakterine bakıldığında, bu iradelerin dönemin bahriyesinin askeri yapısını anlatan iradelerden ziyade dönemin bahriyesini mali açıdan aktaran belgelerden oluştuğu açık bir şekilde görülmektedir.

İncelenen irade-i seniyyelere dikkat edilecek olursa; konu ister liman onarımı ve bakımı, ister memur zammı veya harcırahı, isterse vapur ve gemi satın alımı olsun, sonuç itibariyle hepsi bahriyenin mali yapısı ile ilgili bilgi veren belgelerdir. Bu bakımdan, tezimizde ulaşmak istediğimiz ana amaç, dönemin bahriyesinin mali boyutu hakkında bilgiler, kendiliğinden açığa çıkmış bulunmaktadır. Böylece, dönemin bahriye politikasını daha iyi anlama şansına malik olmaktadır.

Bu dönemde bahriye alanında yapılan inşaat çalışmalarını incelersek, ne kadar farklı alanlarda faaliyet gösterildiği ortaya çıkacak ve dönemin yorumlanması kolaylaşacaktır. Yapmış olduğumuz çalışmada 1892-1900 dönemi Osmanlı bahriyesine ait toplam yüz adet irade-i seniyyenin tetkik edildiği görülmektedir. Bu irade-i seniyyeler, içerdikleri konular itibariyle bir sınıflandırmaya tabi tutulduğunda; yoğunluk açısından en çok limanlarla alakalı belgelerin mevcut olduğunu görüyoruz. Daha sonra sırasıyla, deniz personeliyle alakalı iradelerin ve gemiler ile alakalı iradelerin mevcut olduğunu söyleyebiliriz.

Ordu'dan Cidde'ye, İzmir'den Trabzon'a kadar geniş sahil şeridi olan Osmanlı Devleti'nin, bu dönemde çeşitli sahil vilayetlerinde onarımı ve inşası lazım gelen liman çalışmalarıyla sürekli meşgul olduğunu ve gerekli faaliyetleri gerçekleştirdiğini görüyoruz. Bu tarz belgeler, inşası veya onarımı lazım gelen bir limanın ne kadar masrafla yapılabileceği ve bu masrafın nereden ve nasıl karşılanacağı konusundaki bilgileri içermektedir. Bu belgeler sayesinde; 1892-1900 döneminde Osmanlı Devleti'nin limanlarını onarmak veya lazım olan yerlere yeni limanlar yapmak için ne kadar bütçe ayırdığı konusunda bilgilere ulaşabilmekteyiz. İncelemiş olduğumuz irade-i seniyyelerde limanların onarımı veya yeniden inşası ile alakalı toplam on yedi adet belgenin olduğu ve bu belgelerin konu itibariyle yukarıda bahsetmiş olduğumuz konuları içerdiği görülmektedir.

İncelenen irade-i seniyyelere baktığımızda yoğunluk olarak limanlardan sonra deniz personeli ile alakalı belgelerin sayısının fazla olduğunu görüyoruz. Bu konu ile alakalı on üç adet irade-i seniyye incelenmiştir. Bu dönemde her ne kadar güçsüz olsa da, nicelik olarak dünyanın üçüncü, Akdeniz'in ise ikinci büyük donanması olarak gösterilen Osmanlı donanmasının personelinin maaş, emeklilik, atama, harcırah gibi konuların işlendiği bu iradeler sayesinde, personel hakkındaengin bilgilere

ulaşabilmekteyiz. Görüldüğü gibi atama, emeklilik, maaş durumu gibi özel konularda bile en ufak ayrıntıya kadar bilgi sahibi olduğumuz bu belgeler, dönemin sosyo-ekonomik yapısını idrak edebilmemiz adına büyük katkılar sağlamış ve bizlere Osmanlı bahriyesinin bu dönemdeki personel durumu hakkında açık ve net bilgiler vermiştir. Böylece, bu dönemde Osmanlı bahriyesinde çalışan bir deniz personelinin ne kadar maaş aldığı, kaç lira ile emeklilik maaşına bağlandığı veya bir yere atandığında ne kadar harcırah aldığı konusunda açık bilgilere ulaşabiliyoruz.

Gemi işleri ve gemi yakıtı olarak kullanılan kömürle alakalı irade-i seniyyelerin sayısının da yoğun olduğunu söyleyebiliriz. Gemi ve vapur işleriyle alakalı sekiz, kömürlerin muhafaza edilmesi için yapılacak inşaat çalışmalarıyla alakalı da yine sekiz adet olmak üzere bu konularda toplam on altı adet belge tetkik edilmiştir. Bu belgeler sayesinde 1892-1900 döneminde Osmanlı bahriyesinin hangi yıllarda ve niçin gemi satın aldığı, ne kadar masrafla satın aldığı veya gemilerin onarımının ve bakımının ne kadara mal olduğu konusunda açık bilgilere sahip olduğumuz gibi aynı zamanda kömürün saklanması için inşa edilecek yapıların ne kadar masrafa sebep olduğu ve bu meblağın nasıl karşılandığı konusunda da malumat sahibi oluyoruz. Bu vesile ile de, dönemin bahriyesini mali açıdan idrak etmek adına eşsiz bir kazanç elde etmiş oluyoruz.

Bununla beraber incelemiş olduğumuz irade-i seniyyeler arasında bir başlık altında sınıflandırmamızın mümkün olmadığı ve bahriyenin muhtelif konularıyla alakalı bilgiler veren irade-i seniyyeler de mevcuttur. Bu irade-i seniyyeler; Galata Köprüsü'nün tamirinden Bahriye Mektebi'nin onarımına, bahriye cephaneliğinin tamirinden Bahriye Hastanesi'nin tamirine, Tersane-i Amire'de karakol kurulmasından Unkapanı Köprüsü'nün tamirine kadar çok değişik konularla alakalı bilgileri ihtiva eden belgelerdir. Bu irade-i seniyyeler çok farklı açıdan bahriyeye bakmamıza yardımcı olan ve zengin konuları ihtiva eden değerli belgelerdir. İncelemiş olduğumuz toplam yüz adet irade-i seniyye arasında bu tarz elli dört adet belge bulunmaktadır. Muhtelif konuları içeren ve bizlere zengin bir malzeme sunan bu tarz belgeler sayesinde dönemin bahriyesi ile alakalı hemen hemen her konuda bilgi sahibi olmaktadır. Yukarıda da bahsetmiş olduğumuz gibi bir başlık altında sınıflandıramayacağımız kadar çok çeşitli konuları içeren ve bizlere geniş bir yelpaze sunan bu belgelerde ortak

olarak nitelendirebileceğimiz tek nokta, tüm belgelerin mali konular hakkında bilgi veren belgelerden oluşuyor olmasıdır.

II. Abdülhamid döneminin belli yıllarını içeren 1892-1900 dönemindeki irade-i seniyyelerde göze çarpan en önemli hususlardan biri, bahriye ile ilgili yapılan faaliyetlerde bütçenin yetersiz kalmasıdır. Bunun sonucu olarak da gelecek yılın bütçesinden takviyelerle harcamalar yapılmış ve bu da mali olarak sıkıntıda olan Osmanlı Devleti'ni daha da zor bir durum içine sokmuştur. İncelemiş olduğumuz irade-i seniyyeler arasında bu hususu doğrulayacak sayısız kaynak bulunmaktadır. Neredeyse, incelemiş olduğumuz irade-i seniyyelerin hepsinde yapılan bir inşaat çalışması ya da bir onarımın ardından, ihtiyaç duyulan meblağın gelecek senenin bütçesinden alınarak yapıldığını görüyoruz. Yine aynı şekilde herhangi bir liman yapımı söz konusu olduğunda, genellikle lazım olan paranın yeni yapılan limanın gelirinden karşılandığını görüyoruz.

Örneğin; Edremit Liman Dairesi'nin tamire muhtaç hale gelmesi sebebiyle tamirat için lazım olan sekiz bin dokuz yüz otuz beş kuruşun gelecek senenin bütçesinden alınarak karşılanması (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-S-4), Heybeliada'da Bahriye Mektebi'nde çalışan memurların ikameti için yapılacak bina için lazım olan on dokuz bin yedi yüz on bir kuruş otuz beş paranın gelecek senenin bütçesinden alınarak karşılanması (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-B-1), Şenkin İskelesi'nde gemilerin yakıt ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılması gereken inşaata harcanacak yedi bin beş yüz elli kuruşun gelecek senenin bütçesinden alınması (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-C-2), Gelibolu Limanı'nda onarım için lazım olan on bir bin yüz yetmiş dört kuruşun limanın hasılatından karşılanması (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Z-4) gibi belgeler, bu irade-i seniyyelerden sadece birkaçıdır.

Bu irade-i seniyyeler şunu açık bir şekilde gösteriyor ki; bu dönemde Osmanlı Devleti'nin bütçesi donanma için gerekli masrafların tümünü karşılayabilecek durumda değildir. Dolayısıyla, II. Abdülhamid istese de donanmaya Abdülaziz Han'ın ayırdığı bütçeyi ayıramazdı. II. Abdülhamid, devletin borç batağı altında kalıp, borcunu veremeyecek duruma gelmesini istemediğinden, bahriyeye yapılan masrafları kısarak durumu idare etmeye çalışmıştır. Tabi ki bu durumda, incelemiş olduğumuz irade-i

seniyyelerden de anlaşılacağı üzere, II. Abdülhamid donanmada köklü ve büyük değişiklikler yapamıyor ve günlük tedbirlerle bahriyeyi ayakta tutmaya çalışıyordu.

İncelenen iradelerde dönemin bahriye anlayışını idrak etmemiz adına sayısız bilgiler bulunmaktadır. Örneğin; donanma personelinin durumu hakkında açık bilgiler veren iradeler sayesinde Osmanlı Devleti'nde 1892-1900 yılları arasında görevli olan deniz subaylarının durumunu da açık bir şekilde öğrenebilmekteyiz. Bu subayların ne kadar maaş aldıkları, maaşlarının yılın belli dönemlerinde ne kadar arttığı konusundaengin bilgilere ulaşabilmekteyiz.

Yemen vilayetinde bulunan memurların maaşlarına yapılan bir buçuk misli artışın kabulü konusunda 29 Mayıs 1899 tarihinde iradenin çıktığını (BOA. İ.BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-M-3) belirtmek ve Deniz Kuvvetleri Komutanı General Faik Bey, Tersane-i Amire memuru General Şükrü Bey , Mühimmat-ı Harbiye Komisyonu Reisi General Ahmet ve Donanma-yı Hümayun Komodoru Arif Paşaların maaşlarına yapılan zam ile bunların adı geçenlere ödenmesi konusunda 6 Nisan 1896 tarihli irade çıktığını (BOA. İ.BH. Dosya No:2 İrade No: 1313-L-1) ifade etmek bile, bu belgeler sayesinde dönemin bahriye memurlarının maaşları konusunda ne derece bilgi sahibi olduğumuzu göstermesi bakımından yeterlidir. Dolayısıyla, sadece bu iki örneğe bile baktığımızda yukarıda yapmış olduğumuz çıkarımı doğrulama imkanına malik olduğumuzu görüyoruz.

Ayrıca, incelenen dönem irade-i seniyyeleri sayesinde, sadece memurların maaş konusuna değil, aynı zamanda onların emeklilik işlemleri ve harcırah konuları gibi bilgilerine de ulaşabiliriz. Örneğin; Avusturya Dış İşleri Bakanlığı tarafından Venedik Körfezi ile İtalya ve Arnavutluk sahillerinin bazı noktalarında yerçekimi hakkında incelemeler yapılacağından, Osmanlı Devleti inceleme heyeti olarak Torpido Komisyonu üyesi kol ağalarından Mustafa ve Teğmenlerden Münir Efendi'yi bu bölgeye göndermiş ve adı geçen subaylara, orada bulunacakları müddetçe askeri ihtiyaçlarının yanında bir defaya mahsus olmak üzere de otuz lira Osmanlı altınıni harcırah olarak vermiştir (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Z-5). Bununla beraber Bahriye Meclisi baş katibi Osman Rahmi Efendi'nin maluliyeti sebebiyle, bin sekiz yüz yirmi kuruş maaşla emekliliğe ayrılmasının da sağlandığını görüyoruz (BOA. İ.BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-Ş- 3). Görüldüğü gibi incelenen irade-i seniyyeler

vasıtasıyla memurların maaş, maaş zammı, harcırah durumu ve emeklilik işlemleri gibi bilgilerine net olarak ulaşabilme imkanına sahip oluyoruz.

Tetkik edilen irade-i seniyyelerde işlenen konulardan en yoğunu limanların tamir ve bakımıyla ilgili olanlardır. Şunu belirtmek gerekir ki; Osmanlı Devleti'nin üç kıtaya yayılmış geniş coğrafyasında, muhtelif vilayetlerde yapılan liman çalışmalarının masrafı hiç de yabana atılacak masraf değildir. İncelenen iradeler vasıtasıyla bu dönemde limanların bakım ve onarımı için ne kadar masrafa gidildiği ve bu masrafın nasıl karşılandığı gibi bilgilere ulaşabiliyoruz. Limanların yapımı veya onarımı büyük masraf gerektirdiğinden bu meblağın çoğunlukla gelecek senenin bütçesinden karşılandığını görüyoruz. Ancak, bazı durumlarda ise bu masrafın, yapılan veya onarılan limanların hasılatından karşılandığını da görüyoruz. Bu konuda çıkan irade-i seniyyelerden birkaç örnek verirsek konuyu idrak etmemiz daha kolaylaşacaktır.

Örneğin; Edremit Liman Dairesi'nin zamanla harab olmasından dolayı sekiz bin dokuz yüz otuz beş kuruş harcanarak yeniden inşa edilmesi ve bu masrafın gelecek senenin bütçesinden karşılanması hususunda irade çıktığını (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-S-4), ve yine Bandırma'da Liman Dairesi ve acentahane olmaması sebebiyle burada liman dairesi ve acentahane yapılabilmesi için lazım olan on dokuz bin beş yüz yirmi kuruşun, bu limanın ve acentahanenin gelirlerinden karşılanması hususunda irade çıktığını (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1312-C-1) görüyoruz. Aslında, limanların bakımı ve inşası hakkında incelediğimiz çok daha fazla irade-i seniyye olmasına rağmen, bu iki örneğin konuyu idrak etmemiz açısından yeterli olduğu aşikardır.

İncelenen irade-i seniyyelerde dikkati çeken bir başka husus da şudur ki; bu dönemde Osmanlı donanmasını oluşturan gemi ve vapurların ne kadar masrafla tamir edildiğini veya gemi satın alınması ile ilgili neler yapıldığını içeren belgeler de mevcuttur. Bu belgeler ile Osmanlı donanmasını oluşturan gemiler hakkında ne gibi çalışmaların yapılmış olduğunu öğrenmiş oluyoruz. Örneğin; Deniz İşletme İdaresi'ne lazım olan on iki adet vapur satın alma konusunda yüz bin liralık bir krediye ihtiyaç olduğundan 13 Temmuz 1898 tarihli irade çıktığını (BOA. İ. BH. Dosya No: 3 İrade No: 1316-S-1) ve yine Mesudiye fırkateyninin ikinci taksidi olan seksen altı bin yedi yüz on iki İngiliz lirasının 1897 Osmanlı-Rus Savaşısınucu alınan Yunan Harbi tazminatından ödenmesi

konusunda 23 Aralık 1899 tarihinde irade çıktığını (BOA. İ. BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-Ş-1) görüyoruz.

İncelemiş olduğumuz irade-i seniyyelerde dikkat çeken başka bir özellik ise, dönemin bahriyesinin mali durumu hakkında çok net bilgiler vermeleridir. Bu belgeler sayesinde bahriye sahasında yapılan herhangi bir onarım, bakım veya satın alma çalışmasının ne kadara mal olduğunu net bir şekilde öğrenebiliyoruz. Bu bakımdan, incelemiş olduğumuz irade-i seniyyeler dönemin bahriyesini mali açıdan incelemek isteyen araştırmacılar için önemli bir kaynak durumundadır.

İncelenen irade-i seniyyelerin neredeyse tamamı, yapılacak çalışmanın maliyetinin ne olduğunu veya olacağını belirtmektedir. Örneğin; Canik sancağına bağlı Ünye İskelesi'nde bir liman dairesi olmadığı için burada bir liman dairesi yapmak zarureti ortaya çıkmış ve bunun Osmanlı bütçesine maliyeti dokuz bin iki yüz elli kuruş olmuştur (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-C-2). Yine Trabzon'da rıhtım üzerinde yapılan inceleme sonucu yirmi sekiz bin dört yüz elli dokuz kuruş ile liman yapılacağı hesaplanmış ancak bu inşaat çalışması sonucu artan yirmi bin kuruş hazineye gönderilmiştir (BOA. İ. BH. Dosya No: 3 İrade No: 1317-M-4). İrdelediğimiz şu iki irade-i seniyyeden de anlaşılacağı gibi, bu irade-i seniyyeler vasıtasıyla dönemin bahriyesin mali yapısı hakkında en küçük ayrıntıya kadar bilgi sahibi olabilmekte ve yapılan çalışmanın tam olarak ne kadara mal olduğu konusunda açık bilgilere ulaşabilmekteyiz.

İncelemiş olduğumuz irade-i seniyyelerin bir kısmında da, bu dönemde gemi yakıtı olarak kullanılan kömürün muhafazası için devletin muhtelif vilayetlerinde yaptırdığı ambarlardan ve bunların bütçeye ne kadara mal olduğundan bahsedilmiştir. Örneğin; Marmaris'te bir kömür deposunun yapılması gerektiği (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-M-5), İzmir'de kömür konulan deponun tamamen kullanılamaz hale gelmesinden dolayı burada yeni bir kömür deposunun yapılması gerektiği (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1311-Z-3) konusunda irade-i seniyyeler çıkmıştır. Tabii ki, bu konu hakkında bu yıllar arasında çok daha fazla irade-i seniyye çıkmış olsa da bunların hepsini açıklamaya gerek duymadık.

Belgeler monografik olarak tetkik edildiğinde bazı başlıklar altında incelenebilir. Nitekim, araştırmamızda buna gayret gösterilmiş ve bu dönemde yapılan çalışmalar bir

sınıflandırmaya sokularak işlenmiştir. Bu dönemde donanmanın personelinin durumunu içeren belgeler, limanların tamir ve bakımını içeren belgeler, yapılan kömür depoları konusu içeren belgeler ve vapurların satın alınması veya tamir edilmesi konusunu içeren belgeler tasniflenerek özetlenmeye çalışılmıştır. Ancak, incelenen irade-i seniyyelerin bir kısmı çok farklı ve muhtelif konular içerdiğinden bir sınıf içine sokulamamış ve genel bir bakış açısıyla incelenmiştir.

Muhtelif konular içeren bu belgelerde tek ortak nokta, dönemin bahriyesi hakkında mali açıdan bilgi veriyor olmalarıdır. Bununla beraber, çok farklı perspektiften bahriye sahasına bakmamıza yardımcı olan bu belgeler sayesinde dönemin bahriyesinin durumu hakkında değerli bilgilere ulaşabilmekte ve dönemi yorumlayabilmekteyiz. 1892-1900 yılları arasında çıkan ve çok değişik konular hakkında bilgi veren irade-i seniyyelere değinmek elzem olduğundan, bu belgeler içinden birkaç örneği incelemek konuyu idrak etmemiz açısından faydalı olacaktır. Örneğin; Tersane-i Amire’de bulunan fabrikanın eskimiş çatısını on sekiz bin iki yüz yirmi kuruş bedel harcanarak tamir etmek için çıkmış bir irade-i seniyye (BOA. İ. BH. Dosya No: 1 İrade No: 1310-Ca-2) ile Heybeliada’daki subaylar ve Bahriye Mektebi hocalarının iskanı için on dokuz bin yedi yüz on bir kuruş beş para harcanarak çıkan bir irade-i seniyye arasında bir ortak nokta bulunmadığı için bir sınıflandırma yapılamamıştır. Dolayısıyla, bu tarz belgeler genel bir başlık altında “Diğer tamir, bakım ve inşaat çalışmaları” incelenmeye çalışılmıştır. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, bu belgeler arasındaki ortak tek nokta dönemin bahriyesini mali açıdan tasvir eden belgeler olmalarıdır.

Osmanlı Devleti, 1892-1900 dönemine gelene kadar bahriye alanında çeşitli kayıplar yaşamış; II. Abdülhamid’in tahta çıkmasıyla beraber devlet, 93 Harbi diye bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’nda başarısız olmuş, 1878’de Kıbrıs, 1881’de Tunus ve 1882’de de Mısır’ın elden çıkmasıyla denizlerde büyük bir prestij kaybına uğradığı gibi, bahriye alanında büyük mali bunalımlar içine girmiştir. İşte, incelenen bu irade-i seniyyelerde bunun izlerini görmek mümkündür. Çünkü, iradelerden de anlaşılacağı gibi II. Abdülhamid, Abdülaziz Han gibi donanma için büyük masraflar yapmaktan kaçınmış veya belki de kaçınmak zorunda kalmıştır. Zira, II. Abdülhamid’in tahta çıktığı ilk yıllardan itibaren denizlerde aldığı kötü sonuçlar devleti mali açıdan büyük sıkıntılara sokmuştur.

II. Abdülhamid'in donanmanın kendisini tahtından edeceği korkusu ile donanmaya sıcak bakmamasının Osmanlı donanmasını çöküntüye uğrattığı iddialarında da gerçeklik payı olmakla birlikte, meseleye sadece bu açıdan bakmak ve çöküşü bu sebebe bağlamak yanlıştır. Bunun çeşitli sebepleri olmakla birlikte en önemli sebep yukarıda da belirttiğimiz gibi mali kaynakların yetersizliğidir. Zira, ekonomik olarak güçsüz durumda bulunan bir devletin güçlü bir donanma oluşturması da beklenemezdi.

BÖLÜM 3: BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU

Belge 1-

İrade No: 1310-M-1

Dosya No: 1

Hicri Tarih: 1310-M-23

Miladi Tarih: 17 Ağustos 1892

Orta havuzun arkasında olan kabristan etrafına duvar çekilmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Sâye-i terakkiyât vaye-i hazret-i padişahide havuzlarda olan ihtiyacın dahi te'mîni için orta havuzun tevsi'i ile beraber ba'zı inşââta lüzûm görünmesine binâen mezkûr havuzun arkasında olub havuzlar arazisine ilave olunacak atık kabristan mahallin şimdilik etrafına duvar çekilmesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi üzerine cereyân eden müzâkerâtın neticesini hâvî Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 21 Muharrem 310

Fi 2 Ağustos 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 23 Muharrem 310

Fi 4 Ağustos 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 2-

İrade No: 1310-S-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-S-10

Miladi Tarih: 3 Eylül 1892

Hanya'da harâb bulunan liman dâiresiyle İdâre-i Mahsûsa Acentehanesi'nin yıkılarak yeniden bir liman dâiresiyle acentehane inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Hanya'da bulunan liman dâiresinin harâb olması ve İdâre-i Mahsûsa Acentehanesi'nin icâra-i seneviyesinin sahibi tarafından tezyûdi işitildiği cihetle dâire-i mezkûrenin hidemiyle yerine müceddeden bir liman dâiresiyle bir de acentehane inşâsı derece-i vücûda bulunmasına ve led'el-keşf râyiç akçe yani mecidi yirmi iki kuruş hesabıyla elli iki bin iki yüz on beş kuruşla vücûda geleceği anlaşılmasına mebnî meblâğ-ı mezkûrun nısfı liman dâiresi veznesinden ve nısf-ı diğeri idâre-i mahsûsa cânibinden tesviye olunmak üzere dâire-i mezkûrenin inşâsı istîzânına dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı celili infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 8 Safer 310

Fi 18 Ağustos 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 10 Safer 310

Fi 20 Ağustos 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 3-

İrade No: 1310-S-2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-S-16

Miladi Tarih: 9 Eylül 1892

Tersâne-i Âmire'de Vâlîde Destgâhı örtüsünün ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de vâki' Vâlîde Destgâhı örtüsünün mürûr-i zamanla müşrif-i harâb olan mahallerinin ber-mûcebi keşf yüz doksan dört bin yirmi beş kuruşla emâneten icrâ-yı ta'mîriyle meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviyesi istîzânını hâvî Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla beraber arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 15 Safer 310

Fi 25 Ağustos 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 16 Safer 310

Fi 26 Ağustos 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 4-

İrade No: 1310-S-3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-S-17

Miladi Tarih: 10 Eylül 1892

Dikili'de inşâsı gereken liman dâiresinin masrafı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Dikili'de inşâsı iktizâ eden liman dâiresinin keşf-i mûcibince mesârifi bulunan on dört bin dokuz yüz yirmi beş kuruşu tecâvüz etmemek ve bi'l-tasarruf daha az masrafla vücûda getirilmesine i'tinâ olunmak üzere emâneten inşâsı mesârifinin sene-i âtiye muvâzenesine idhâli hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresiyle melfûfu üzerine Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 16 Safer 310

Fi 26 Ağustos 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası ve melfûfları ile manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 17 Safer 310

Fi 27 Ağustos 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 5-

İrade No: 1310-S-4

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-S-20

Miladi Tarih: 13 Eylül 1892

Edremid Liman Dâiresi'nin yeniden inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Edremid Liman Dâiresi'nin mürûr-i zamanla harâb olmasına mebnî led'el-keşf sekiz bin dokuz yüz otuz beş kuruşla müceddeden inşâsı kâbil olacağı anlaşıldığından meblâğ-ı mezkûr sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviye olunmak üzere dâire-i mezkûrenin emâneten inşâsı istîzânını hâvî Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûflarıyla beraber arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 17 Safer 310

Fi 27 Ağustos 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Keminelidir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 20 Safer 310

Fi 30 Ağustos 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 6-

İrade No: 1310-Ra-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Ra-15

Miladi Tarih: 7 Ekim 1892

Ordu'da liman dâiresiyle acentehane inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Ordu'da liman dâiresiyle acentehane olmadığı cihetle bu yolda bir hayli kira verilmekte olduğundan ve işbu iki dâirenin bir mahalde inşâsı on beş bin iki yüz kırk iki kuruşla kâbil olacağı bi'l-keşf anlaşıldığından meblâğ-ı mezbûrun nısfı idâre-i mahsûsadan ve nısf-ı diğeri dahi liman hâsılâtından tesviye olunmak üzere dâire-i mezkûrenin inşâsı hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi mefûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 13 Rebî-ül evvel 310

Fi 22 Eylül 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub mefûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 15 Rebî-ül evvel 310

Fi 24 Eylül 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 7-

İrade No: 1310-Ca-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Ca-14

Miladi Tarih: 4 Aralık 1892

Fabrika-i Hümâyûnlarda müstahdem ateşci asâkir-i şahanenin gecelediği koğuşun yeniden inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Fabrika-i Hümâyûnlarda müstahdem ateşci asâkir-i şahanenin beytûtet etmekte oldukları koğuşun haribiyeti cihetiyle müceddeden bir koğuş inşâsı lâzım gelmiş ve led'el-keşf elli bir bin yedi yüz kuruşla vücûda geleceği anlaşılmiş olduğundan meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâl edilmek üzere icrâ-yı icâbı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla beraber arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 11 Cemâzi-yel evvel 310 Fi 19 Teşrîn-i sâni 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 14 Cemâzi-yel evvel 310 Fi 22 Teşrîn-i sâni 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 8-

İrade No: 1310-Ca-2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Ca-15

Miladi Tarih: 5 Aralık 1892

Tersâne-i Âmire'de vâki' Çekiç Fabrikası dahilinde bulunan tesviye hanenin genişletilmesi, ahşap olan çatısının demire tahvîli ve Çekiç Fabrikası'nın ta'mîri .

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de vâki' atik Çekiç Fabrikası dahilinde bulunan tesviyehanenin tevsi'yle temîn-i rasânet için ahşap olan çatının demire tahvîli ve Çekiç Fabrikası'nın dahi muhtaç olduğu ta'mîrâtın icrâsı led'el-keşf yüz on sekiz bin iki yüz yirmi kuruşla kâbil olacağı anlaşılmış olduğundan meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâl olunmak üzere îfâ-yı muktezâsı hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 13 Cemâzi-yel evvel 310 Fi 21 Teşrîn-i sâni 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 15 Cemâzi-yel evvel 310 Fi 23 Teşrîn-i sâni 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 9-

İrade No: 1310-Ca-3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Ca-18

Miladi Tarih: 8 Aralık 1892

Dâire-i Bahriye'nin sene-yi mâlîye-i fevk'al-âde tertibi bakiyesinin ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Dâire-i Bahriye'nin sene-yi mâlîye-i fevk'al-âde tertibi bakiyesinin ta'cil-i te'diyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinden vuku' bulan iş'ârdan bahisle Mâlîye Nezâret-i behiyyesinden meb'ûs tezkere Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'da kırâat ve mütâlaa olunarak tertib-i mezbûre mahsûben şimdilik bir milyon kuruşun havaleten i'tâsı husûsunun Mâlîye Nezâret-i behiyyesine havalesi tezekkür edildiğine dâir meclis-i mezkûrdan kaleme alınan mazbata melfûflarıyla arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenab-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 17 Cemâzi-yel evvel 310 Fi 25 Teşrîn-i sâni 308 Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'nın mazbata-ı ma'rûzası ve melfûfatı ile beraber manzûr-ı âlî olmuş ve mazbata-i mezkûrede dahi arz ve beyân olduğu vechle dâire-i celîle-i bahriyece kaide-i tasarrufa kemal-i derece-i illiyet olunarak şimdilik tesviyesi karargir olan akçe ile irâde-i maslahata say' ve gayret olunmak üzere ber-vech-i tezekkür ve istîzân-ı iktizâsı îfâsı şeref müteallik buyrulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî mantûk-ı münîfinden olub bu bâbda bahriye nazırı devletlü paşa hazretlerine îfâ-yı tebligat edilmiş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 18 Cemâzi-yel evvel 310 Fi 26 Teşrîn-i sâni 308 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 10-

İrade No: 1310-C-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-C-3

Miladi Tarih: 23 Aralık 1892

Yenikapı Liman Dâiresi'nin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Yenikapı Liman Dâiresi'nin muhtac-ı ta'mîr olan ba'zı mahallerinin keşf-i mûcibince on bir bin dört yüz doksan sekiz kuruşla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun liman hâsılâtından tesviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 2 Cemâzi-yel âhir 310

Fi 10 Kânûn-i evvel 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 3 Cemâzi-yel âhir 310

Fi 11 Kânûn-i evvel 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 11-

İrade No: 1310-C-2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-C-20

Miladi Tarih: 9 Ocak 1893

Canik Sancağı mülhakâtından Ünye İskelesi'nde bir liman dâiresi inşâsı

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Canik Sancağı mülhakâtından Ünye İskelesi'nde bir liman dâiresi olmayıp liman reisi ötede beride ve sahilden uzakta ikâmet ederek bu yüzden liman hâsılâtı sekte-dâr olmakta ve bir hayli icâra verilmekte olmasına mebnî sahilde tefrik edilen arsa-i hâlfiye-i emiriyye üzerine keşf-i mûcibince dokuz bin iki yüz elli kuruşla bir liman dâiresi inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun liman hâsılâtından tesviyesi istîzânına dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî müteallik şeref sudûr buyrulur ise infâz-ı mantûk-ı münîfi ibtidâr edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 18 Cemâzi-yel âhir 310 Fi 26 Kânûn-i evvel 308 Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 20 Cemâzi-yel âhir 310 Fi 28 Kânûn-i evvel 308 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 12-

İrade No: 1310-C-3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-C-26

Miladi Tarih: 15 Ocak 1893

**Dâire-i Bahriye'den Umum Askeri Tekâüd Sandığı'nın Meclis-i İdaresi A'zâlığına
Mehmed Efendi'nin muvakkaten ta'yîni.**

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Dâire-i Bahriye'den Umum-i Askeri Tekâüd Sandığı'nın Meclis-i İdaresi'ne me'mûr bulunan Kamil Bey'den mahlûl olan a'zâlığı Mülga Bahriye Sandığı mümeyyizi olup sandığın muhasebe kalemi Dersaâdet tebaasında müstahdem bulunan ve sandık muâmelât ve musâlaha vukûfu olan Mehmed Efendi'nin muvakkaten ve iâneten Dâire-i Bahriye'den i'ta' edilen bin altı yüz seksen kuruş maaşla ta'yini hakkında sandık-ı mezkûr Nezâret-i Behiyyesi'nden gelen ve ol-bâbda Bahriye Nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkereler arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 22 Cemâzi-yel âhir 310

Fi 30 Kânûn-i evvel 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî olan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 26 Cemâzi-yel âhir 310

Fi 3 Kânûn-i sâni 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 13-

İrade No: 1310-B-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-B-6

Miladi Tarih: 24 Ocak 1893

Heybeliada'da vâki' Mekteb-i Bahriye-i Şahane muallimleriyle zâbitânın iskânına mahsûs hanenin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Heybeliada'da vâki' Mekteb-i Bahriye-i Şahane muallimleriyle zâbitânın iskânına mahsûs haneden Büyükkada cihetine nazır bulunanlardan münhedim olan duvarın bermûceb-i keşf on dokuz bin yedi yüz on bir kuruş otuz beş para ile inşâsı zımmında meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 3 Receb 310

Fi 10 Kânûn-i sâni 308

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla beraber manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 6 Receb 310

Fi 13 Kânûn-i sâni 308

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 14-

İrade No: 1310-L-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-L-12

Miladi Tarih: 29 Nisan 1893

Semadirek Ceziresine azimet ve avdet eden Necd Vapuru'nun devr-i çarh ve sâire masraflarının ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Geçende ba-irâde-i seniyye hazret-i hilâfet-penâhî Semadirek Ceziresine azîmet ve avdet eden Necd Vapuru'nun devr-i çarh ve sâire mesârifî olan altmış dört bin sekiz yüz kırk yedi kuruşun suret-i tesviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi üzerine Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata melfûfuyla arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı melukâne şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 9 Şevvâl 310

Fi 14 Nisan 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'nın mazbata ma'rûzası ve melfûflarıyla beraber manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 12 Şevvâl 310

Fi 17 Nisan 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 15-

İrade No: 1310-Z-5

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Z-22

Miladi Tarih: 7 Temmuz 1893

Avusturya Hariciye Nezâreti tarafından Venedik Körfezi ile İtalya ve Arnavutluk sevâhilinin ba‘zı noktalarında seyyâle-i miknâtîsiyye-i arziyye hakkında icrâ olunacak tetkikât-ı fenniyyede bulunmak üzere Torpido Komisyonu a‘zâsından ve Erkan-ı Harbiye-i Bahriye kol ağalarından Mustafa ve Mülâzım Münir Efendilere harcırâh i‘tâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Avusturya Hariciye Nezâreti tarafından Venedik Körfezi ile İtalya ve Arnavutluk sevâhilinin ba‘zı noktalarında seyyâle-i miknâtîsiyye-i arziyye hakkında icrâ olunacak tetkikât-ı fenniyyenin birkaç hafta zarfında Adalar Denizi’nde ikmâlî zimmında i‘zâm edilecek heyet-i terfik olunmak için şeref müteallik buyrulan emr-ü irâde-i seniyye-i hazret-i mülükâne mantûk-ı âlîsine tevfi ken intihâb ve ta‘yîn kılınan Torpido Komisyonu a‘zâsından ve Erkan-ı Harbiye-i Bahriye kol ağalarından Mustafa ve Mülâzımlarından Münir Efendilere orada bulunacakları müddete mahsûs olmak üzere mahsûsat-ı askeriyelerinden başka otuz lira Osmani i‘tâsına dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi leffen arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 20 Zi-1-hicce 310

Fi 22 Haziran 309

Sadrâzam

Ma‘rûz-ı Çâker-i Kemineleleridir ki

Resîde-i dest-i ta‘zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 22 Zi-1-hicce 310

Fi 24 Haziran 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 16-

İrade No: 1310-Z-2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Z-25

Miladi Tarih: 10 Temmuz 1893

Tersâne havuzunda vâki' arpa anbarının ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire havuzunda vâki' şî'ar anbarı çatılarının ahşap olmak cihetiyle muhâtaradan sâlm olmadığından bunların feshiyle demir çatı inşâsı ve ilavesi iktizâ eden mahallin mevcûd duvar ve ayakları üzerine i'mâlî keşf-i mûcibince yüz altmış dokuz bin doksan iki kuruşla vücûda geleceği anlaşıldığından meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviyesi olmak üzere icrâ-yı icâbı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı celili infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 22 Zi-1-hicce 310

Fi 24 Haziran 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 25 Zi-1-hicce 310

Fi 27 Haziran 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 17-

İrade No: 1310-Z-3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Z-29

Miladi Tarih: 14 Temmuz 1893

Tersânedede elbise ve sâire anbarlarının ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de vâki' ma'mûl ve gayr-i ma'mûl ve elbise anbarlarının zuhurunda muhafaza divârı mâil-i inhidâmı olduğundan keşf-i mûcibince on üç bin sekiz yüz otuz altı kuruşla müceddeden inşâsı ve meblâğ-ı mezkûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâl kılınmak üzere icrâ-yı icâbı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise hükm-ü âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 21 Zi-1-hicce 310

Fi 23 Haziran 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Keminelidir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 29 Zi-1-hicce 310

Fi 1 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 18-

İrade No: 1310-Z-4

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1310-Z-29

Miladi Tarih: 14 Temmuz 1893

Gelibolu'da vâki' iç limanın dolması Bahriye Nezâreti'nin tezkeresi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Gelibolu'da vâki' iç limanın dolması cihetiyle ciyâdet-i havayı ihlâl etmekte bulunduğundan tathiri ve etrafında bulunan ve buraların ta'mîri keşf-i mûcibince on bir bin yüz yetmiş dört kuruşla vücûda geleceği anlaşıldığından meblâğ-ı mezbûr liman hâsılâtından tesviye edilmek üzere mezkûr limanın icrâ-yı tathiri husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 25 Zi-l-hicce 310

Fi 27 Haziran 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 29 Zi-l-hicce 310

Fi 1 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 19-

İrade No: 1311-M-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-M-3

Miladi Tarih: 17 Temmuz 1893

Bahriye Merkez Hastanesi'nin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Bahriye Merkez Hastanesinin muhtac-ı ta'mîri olan ba'zı mahallerin icrâ kılınan keşf-i mûcibince otuz dokuz bin yüz altmış yedi buçuk kuruşla icrâ-yı ta'mîri meblâğ-ı mezkûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 26 Zi-l-hicce 310

Fi 28 Haziran 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 3 Muharrem 311

Fi 5 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 20-

İrade No: 1311-M-2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-M-4

Miladi Tarih: 18 Temmuz 1893

Tersâne-i Âmire'ye merbut dekâkinden bir bakkal dükkanının ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'ye merbut dekâkinden bir bâb bakkal dükkanının harâb olduğu cihetle hidemiyle dakik değirmeni ittisâlîne inşâsı ve mesârif-i keşfiyesi olan altı bin iki yüz yirmi kuruşun sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 3 Muharrem 311

Fi 5 Temmuz 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 4 Muharrem 311

Fi 6 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 21-

İrade No: 1311-M-4

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-M-7

Miladi Tarih: 21 Temmuz 1893

Bahriye Mühimmât-ı Harbiye Anbarı ile Nakkaşhane ve Elbise Deposunun ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Bahriye Mühimmât-ı Harbiye Anbarı ile Nakkaşhane ve elbise deposunun çatıları mürûr-i zamanla tehlikeli bir halde harâb olmasına mebnî bunların yeniden inşâsı zımnında keşf-i bi'l-icrâ yüz dört bin iki yüz yetmiş bir kuruş on para ile vücûda geleceği anlaşılmasına binâen mesârif-i keşfi tecâvüz ettirilmeyip bi'l-tasarruf daha ehven vücûda getirilmesine gayret olunmak ve meblâğ-ı mezbûr sene-i âtiye bûdçesine idhâl kılınmak üzere icrâ-yı icâbına me'zûniyyet i'tâsı hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 4 Muharrem 311

Fi 6 Temmuz 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 7 Muharrem 311

Fi 9 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 22-

İrade No: 1311-M-3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-M-8

Miladi Tarih: 22 Temmuz 1893

Tersâne-i Âmire'de bir cami-i şerif inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Havuzlarda mevcûd ve müsdahdem zâbitan ve asâkir-i bahriye-i şahane ile amelenin orada bir cami-i şerif olmaması mülâbesesiyle edâ-yi fariza-i salavat için müşkilât çekmekte olmalarına mebnî mahal-i mezkûrda bir cami-i şerif inşâsı lâzım gelmiş ve keşf-i mûcibince otuz üç bin dokuz yüz yetmiş bir buçuk kuruşla inşâsı mümkün olacağı anlaşılmış olduğundan mesârif-i keşfini tecâvüz ettirilmeyip bi'l-tasarruf daha ehven vücûda getirilmesine gayret olunmak ve meblâğ-ı mezbûr sene-i âtiye bûdçesine idhâl kılınmak üzere icrâ-yı icâbı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı celîlesi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 5 Muharrem 311

Fi 7 Temmuz 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan mesârif-i vâkıa bûdçesine idhâl edilmeyip Hazine-i Hassa-i Şahane'den otuz bin kuruş i'tâsıyla zikrolunan cami-i şerifin berât-ı seniyyeye ilâveten taraf-ı eşref-i hazret-i hilâfet-penâhî himem-i inşâ' ettirilmesi husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şeref-müteallik buyrularak hazine-i müşarûn-ileyha nezâret-i âliyesine tebliğ-i madde edilmiş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 8 Muharrem 311

Fi 10 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 23-

İrade No: 1311-M-5

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-M-9

Miladi Tarih: 23 Temmuz 1893

Marmaris'te bir kömür mağazası inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Sefâin-i şahanenin mihrî olmak cihetiyle Marmaris nam mahalde dâima ma'den kömürü bulundurulmak üzere bir kömür mağazası inşâsı lâzım gelmiş ve bin beş yüz dokuz kömür istîâb edecek cesâmette bir mağazanın iskelesiyle beraber alınmış altı bin dört yüz on sekiz kuruş otuz iki para sarfiyla vücûda geleceği anlaşılmış olduğundan mesârif-i keşfini tecâvüz ettirilmeyip bi'l-tasarruf daha ehven vücûda getirilmesine sa'y ve gayret olunmak ve meblâğ-ı mezbûr sene-i âtiye bûdçesine idhâl olunmak üzere zikrolunan mağaza ve iskelenin inşâsı istîzânını hâvî Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 5 Muharrem 311

Fi 7 Temmuz 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 9 Muharrem 311

Fi 11 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 24-

İrade No: 1311-M-8

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-M-13

Miladi Tarih: 27 Temmuz 1893

Bahriye Baruthanesi'ndeki büyük cephaneliğin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Bahriye Baruthanesi'ndeki büyük cephaneliğin muhtac olduğu ta'mîratın icrâsı için keşf-i mûcibince sarf-ı iktizâ eden otuz bir bin kırk altı kuruşun sene-i âtiye bûdçesine idhâl kılınmak üzere tesviyesiyle îfâ-yı muktezâsına dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 11 Muharrem 311

Fi 13 Temmuz 309

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 13 Muharrem 311

Fi 15 Temmuz 309

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 25-

İrade No: 1311-Za-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-Za-9

Miladi Tarih: 14 Mayıs 1894

İcrâ Cemiyet-i Reisi müteveffa Ahmet Şevket Bey'in mahdumu Hüseyin Cavid Bey'in maâşı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

İcrâ Cemiyet-i Reisi müteveffa Ahmet Şevket Bey'in mahdumu Hüseyin Cavid Bey'in hazine-i celîle-i mâlîyeden mahsûs bin yirmi kuruş maâşının kendisi isbât-ı rüşd etmek üzere bulunduğu cihetle kat' edileceğinden bahisle vuku' bulan isti'dafı üzerine mümaileyh bir me'mûriyette ise oradan almakta olduğu maâşın hazine-i mâlîyeden kat' edileceğinin meblâğ-ı kadar zam ve tezyîdi ile geçinebileceği hadde iblâğı hakkında şeref sadır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî mûcib-i âlîsine tevfikân sebki eden iş'âra cevâben Bahriye Nezâret-i celîlesinden tezkere üzerine Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata mezkûr tezkere ile arz ve takdîm kılınmış olmağla münderecâtı hakkında her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u cenâb-ı melûkâne şeref müteallik buyrulur ise hükm-ü münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 4 Zi-1-ka'de 311

Fi 27 Nisan 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Keminelidir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan mazbata-i ma'rûzası ve melfûfu ile manzûr-ı âlî olan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 9 Zi-1-ka'de 311

Fi 2 Mayıs 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 26-

İrade No: 1311-Z-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-Z-8

Miladi Tarih: 12 Haziran 1894

Suda Tersânesi'ne cari su yollarının bozulmasından dolayı yeniden inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Suda Tersânesi'ne cari su yollarının bozulmuş olmasından dolayı icrâ kılınan keşf-i mûcibince yetmiş bin kuruşla müceddeden inşâsı ve meblâğ-ı mezkûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûflarıyla beraber arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 5 Zi-l-hicce 311

Fi 28 Mayıs 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 8 Zi-l-hicce 311

Fi 31 Mayıs 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 27-

İrade No: 1311-Z-2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-Z-13

Miladi Tarih : 17 Haziran 1894

Çandarlı'da liman dâiresi inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Çandarlı'da liman dâiresi olmamasına ve bu sebeble bir hayli bedel-i icâr verilmekte olmasına mebnî orada muceddiden bir liman dâiresi inşâsına lüzûm görünmüş olduğundan icrâ kılınan keşf-i mûcibince dâire-i mezkûrenin on dört bin sekiz yüz elli kuruşla kargir olarak inşâsıyla meblâğ-ı mezbûrun liman hâsılâtından tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfî infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 7 Zi-l-hicce 311

Fi 30 Mayıs 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 13 Zi-l-hicce 311

Fi 5 Haziran 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 28-

İrade No: 1311-Z-3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1311-Z-24

Miladi Tarih: 28 Haziran 1894

İzmir’de vâki’ kömür anbarı iskelesinin yeniden inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

İzmir’de vâki’ kömür anbarı iskelesinin külliyyen harâb olmasına mebnî icrâ kılınan keşf-i mûcibince mecdî otuz üç kuruş hesabıyla on iki bin elli kuruş sarfıyla müceddeden inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun liman hâsılâtından tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münfî infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 19 Zi-l-hicce 311

Fi 11 Haziran 310

Sadrâzam

Ma’rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta’zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 24 Zi-l-hicce 311

Fi 16 Haziran 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 29-

İrade No: 1312-M-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-M-4

Miladi Tarih: 8 Temmuz 1894

Limni Liman Dâiresi'nin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Limni Liman Dâiresi'nin harâb olması cihetiyle icrâ-yı ta'mîri için keşf-i mûcibince sarfı lâzım gelen beş bin yedi yüz seksen dört kuruşun liman hâsılâtından tesviyesiyle îfâ-yı muktezâsına dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenab-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 24 Zi-l-hicce 311

Fi 16 Haziran 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 4 Muharrem 312

Fi 26 Haziran 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 30-

İrade No: 1312-Ca- 3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-Ca-23

Miladi Tarih: 22 Kasım 1894

Lhayya (Yemen) Liman Dâiresi'nin yeniden inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Lhayya Liman Dâiresi'nin geçende münhedim olmasından nâşî müceddeden inşâsı lâzım gelmesine ve dâire-i mezkûrenin nim-kargir olarak inşâsı beş bin elli üç kuruş otuz paraya mütevakkıf olduğu bi'l-keşf anlaşılmasını mebnî meblâğ-ı mezbûrun liman hâsılâtından tesviyesiyle icâbımın icrâsına me'zûniyyet-i i'tâsı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 20 Cemâzi-yel evvel 312

Fi 7 Teşrîn-i sâni 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 23 Cemâzi-yel evvel 312

Fi 10 Teşrîn-i sâni 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 31-

İrade No: 1312-Ca- 4

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-Ca-26

Miladi Tarih: 25 Kasım 1894

Asâkir-i Bahriye-i Şahane için i'mâl olunan kâlîta'nın ziyâdan muhâfazası zımında bir anbar inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Asâkir-i Bahriye-i Şahane için i'mâl olunan kâlîta'nın ziyâdan muhâfazası zımında otuz beş bin üç yüz kırk bir buçuk kuruş sarfıyla bir bâb anbar inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun bûdçeye idhâli istîzânını mütezammın Bahriye Nezâreti'nin tezkeresi leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise kükm-ü âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 21 Cemâzi-yel evvel 312

Fi 8 Teşrîn-i sâni 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 26 Cemâzi-yel evvel 312

Fi 13 Teşrîn-i sâni 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 32-

İrade No: 1312-Ca- 5

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-Ca-30

Miladi Tarih: 29 Kasım 1894

Tersâne-i Âmire'de Parmak Kapıda kâin Kundura Dikimhanesi'nin kısmen yıkılmasından dolayı yeniden inşâ' ve ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de Parmak Kapıda kâin Kundura Dikimhanesi'nin harâb olmasına mebnî bir kısmının hidemiyle müceddeden inşâ' ve aksâm-ı mütebâkisininin ta'mîrâtı icrâ kılınmak üzere keşf-i mûcibince doksan dokuz bin yüz yetmiş üç kuruşun sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviyesiyle ifâ-yı muktezâsı hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkere-i melfûfuyla arz takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise kükm-ü münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 15 Cemâzi-yel evvel 312 Fi 2 Teşrîn-i sâni 310 Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-südur buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 30 Cemâzi-yel evvel 312 Fi 17 Teşrîn-i sâni 310 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 33-

İrade No: 1312-C-5

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-C-3

Miladi Tarih: 2 Aralık 1894

Depremde yıkılan Mekteb-i Bahriye'nin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûletlü Efendim Hazretleri

Hareket-i arzdan rehnadâr olarak Dâire-i Bahriye'ce ta'mîrâtına ibtidâr edilmiş olan Mekteb-i Bahriye ile daha sâir ba'zı mahallerin bir mantûk-ı emr-ü fermân-ı hümâyûn-u mülûkâne bir an evvel ikmâl-i inşââtı için lüzûm görünen yüz bin kuruş ile Tersâne-i Âmire derûnundaki cami-i şerifinin mesârif-i inşâiyesi bulunan iki bin beş yüz liranın ve Okmeydanı dergah-ı şerifi ta'mîr-i mesârif-i inşâiyesi bulunan yüz yetmiş iki bin küsur kuruşun hazine-i celîle-i mâlîyesinin tezkeresi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûf-u keşf defterleriyle beraber arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 28 Cemâzi-yel evvel 312 Fi 15 Teşrîn-i sâni 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 3 Cemâzi-yel âhir 312

Fi 20 Teşrîn-i sâni 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 34-

İrade No: 1312-C- 1

Dosya:1

Hicri Tarih: 1312-C-7

Miladi Tarih: 6 Aralık 1894

Bandırma Liman Dâiresi ile İdare-i Mahsûsa'ya ait acente bulunmamasından nâşî münâsib bir mevki'de bir liman ve acentehane inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bandırma Liman Dâiresi ile İdare-i Mahsûsa'ya ait acentehane bulunmamasından nâşî münâsib bir mevki'de ve bir sakf tahtında olmak ve liman ile acentehaneye mahsûs bulunmak üzere keşf-i mûcibince on dokuz bin beş yüz yirmi kuruş sarfıyla bir dâire inşâsına ve meblâğ-ı mezbûrun liman ve acentehane hâsılâtından tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 30 Cemâzi-yel evvel 312 Fi 17 Teşrîn-i sâni 310 Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 7 Cemâzi-yel âhir 312 Fi 24 Teşrîn-i sâni 310 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 35-

İrade No: 1312 -C- 2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-C-17

Miladi Tarih: 16 Aralık 1894

Şenkin İskelesi'nde Süfûn-u Şahane için bulundurulmakta olan kömürün vaz' ve muhâfazası için bir anbar inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Şenkin İskelesi'nde Süfûn-u Şahane için bulundurulmakta olan kömürün vaz' ve muhâfazası için ber-mûceb-i keşf yedi bin beş yüz elli yedi kuruşla bir anbar inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâli husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi leffen arz takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 12 Cemâzi-yel âhir 312

Fi 29 Teşrîn-i sâni 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 17 Cemâzi-yel âhir 312

Fi 4 Kânûn-i evvel 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 36-

İrade No: 1312-C-4

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-C-28

Miladi Tarih: 27 Aralık 1894

Tersâne-i Âmire derunundaki câmi-i şerifin ta‘mir meselesi

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Geçende vuku‘ bulan hareket-i arzda sakatlanarak hidem ettirilmiş ve nâm-ı sâmi-i hazret-i hilâfet-penâhîye olarak müceddeden inşâsı emr-i fermân-ı hümâyûnu cenâb-ı cihân-bânî muktezâ-yı celîlesinden bulunmuş olan Tersâne-i Âmire derûnundaki kâin câmi-i şerifin mesârif-i inşâiyesi olan iki bin beş yüz liranın tahsîsâtı dahilinde devrânına imkân olmadığından meblâğ-ı mezbûrun üç yüz on senesi muvâzenesi açığına ve bahriye tahsîsâtına i‘lâveten emsâli vechle avans akçesinden tesviyesi husûsuna dâir Maliye Nezâret-i celîlesinden mebmût tezkere-i arz ve takdîm kılınmağla ol bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 17 Cemâzi-yel âhir 312

Fi 4 Kânûn-i evvel 310

Sadrâzam

Ma‘rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta‘zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 28 Cemâzi-yel âhir 312

Fi 15 Kânûn-i evvel 310

Serkâtib-i

Hazret-i

Şehryârî

Belge 37-

İrade No: 1312-Ş-2

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-Ş-18

Miladi Tarih: 14 Şubat 1895

Limni'de kömür ma'deni konulmasına mahsûs mağaza olmadığı, kurrahanelerde hıfz olunmasının da mahzurlu bulunduğu.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Limni'de ma'den kömürü vaz'ına mahsûs bir mağaza olmadığından kurrahanelerde hıfz olunmakta olduğu ve bunda muhâzir bulunduğu beyânıyla icrâ kılınan keşf-i mûcibince beş bin sekiz yüz üç kuruş sarfıyla bir mağaza inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkere melfûfuyla beraber arz takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 14 Şa'bân 312

Fi 28 Kânûn-i sâni 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 18 Şa'bân 312

Fi 1 Şubat 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 38-

İrade No: 1312-Ş- 3

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-Ş-28

Miladi Tarih: 24 Şubat 1895

Şura-yı Bahriye Baş Kâtîbi Rahmi Efendi'nin tekaüdlüğü.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Şura-yı Bahriye baş kâtîbi Osman Rahmi Efendi'nin ma'lûliyyetine mebnî ber-mûceb-i nizam şehri bin sekiz yüz yirmi kuruş maâşla icrâ-yı tekaüdü husûsunun umûm-i askeri tekaüd sandığı nezaret-i celîlesine havalesi ve teferruâtının icrâsı tezekkür olduğuna dâir Şura-yı Devlet-i Tanzîmât Dâiresi'nin mazbatası melfûfuyla arz ve takdîm edilmiş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 24 Şa'bân 312

Fi 7 Şubat 310

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Keminelidir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 28 Şa'bân 312

Fi 11 Şubat 310

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 39-

İrade No: 1312-Za-1

Dosya No:1

Hicri Tarih: 1312-Za-26

Miladi Tarih: 21 Mayıs 1895

Tersâne-i Âmire'nin Portsait'te kâin kömür mağazası önündeki odaların etrafında bulunan arsanın Tersâne-i Âmire namına satın alınmasının uygun olacağı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'nin Portsait'te kâin kömür mağazası önündeki odaların etrafında bulunan arazinin İdare-i Meclisce hitâmesine ve celb-i rağbet için şark ve garb cihetlerindeki altı aded pencerenin seddine kıyâm olunmuş ve iş bu pencerelerin kapatılması her iki taraftan arizan birer ve tûlen kırk metreden cem'an seksen metre merba' mikdârında arsanın mubayaasına va-beste bulunduğunu ve bununda altı bin dört yüz beş frank altmış altı santimle alınabileceği bi'l-muhabere anlaşılması olduğundan zikrolunan arsanın mezkûr ol-mikdâr bedel ile Tersâne-i Âmire namına olarak mubayaası hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenab-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 14 Zi-l-ka'de 312

Fi 27 Nisan 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 26 Zi-l-ka'de 312

Fi 9 Mayıs 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 40-

İrade No: 1313-M- 1

Dosya No:2

Hicri Tarih: 1313-M-15

Miladi Tarih: 8 Temmuz 1895

Bahriye Merkez Hastanesi'ndeki hamamın ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye Merkez Hastanesi derûnundaki hamamın muhâtaradan sâlm olmadığı cihetle ber-mûceb-i keşf on dört bin üç yüz altmış beş kuruşla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 13 Muharrem 313

Fi 24 Haziran 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 15 Muharrem 313

Fi 26 Haziran 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 41-

İrade No: 1313-M- 2

Dosya No:2

Hicri Tarih: 1313-M-21

Miladi Tarih: 14 Temmuz 1895

Makine ta'mîrine mahsûs olan fabrika makinasının çatısında bulunan sacların ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Makine ta'mîrine mahsûs olan fabrika makinasının sakfında bulunan saclar yerlerinden oynamış olduğundan keşf-i mûcibince yedi bin dört yüz on kuruşla ta'mîr ve tahkîmi ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâli husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 18 Muharrem 313

Fi 29 Haziran 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 21 Muharrem 313

Fi 2 Temmuz 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 42-

İrade No: 1313-S- 2

Dosya No:2

Hicri Tarih: 1313-S-11

Miladi Tarih: 3 Ağustos 1895

Tersâne-i Âmire’de tahrîrât işlerinde kullanılmak üzere süprüntü dubası inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire’de tathîrât ve tanzîfât işlerinde kullanılmak ve istemiyle müteharrik olmak üzere çelik sacdan bir adet kebir süprüntü dubasına ihtiyaç görünmüş ve dubanın tekini makinesiyle kazanmanın dört bin adet Osmanlı altını müceddeden i‘mâlî kâbil olacağı keşf ve tahmin edilmiş olduğundan meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviye olunmak üzere zikrolunan dubanın inşâsı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 5 Safer 313

Fi 15 Temmuz 311

Sadrâzam

Ma’rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta‘zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 11 Safer 313

Fi 21 Temmuz 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 43-

İrade No: 1313-S- 3

Dosya No:2

Hicri Tarih: 1313-S-16

Miladi Tarih: 8 Ağustos 1895

Ereğli Ma'den-i Hümâyûnu'nun Kozlu mevki'inde me'mûrin iskânına mahsûs olan dört bölük hane yanmış olduğundan yeniden inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Ereğli Ma'den-i Hümâyûnu'nun Kozlu mevki'inde vâki' ve üçer odayı hâvî olub me'mûrin iskânına mahsûs olan dört bölük hanenin müteharrik olmasına mebnî bunun yerine kâim olmak ve yine üçer odayı şâmil bulunmak üzere keşf-i mûcibince on bin kuruşla müceddeden diğèrinin inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun ma'den-i mezbûr sermayesinden tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 14 Safer 313

Fi 24 Temmuz 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 16 Safer 313

Fi 26 Temmuz 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 44-

İrade No: 1313-S- 4

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-S-16

Miladi Tarih: 8 Ağustos 1895

Tersâne-i Âmire havuzlarında hırsızlık ve sâire olaylarının önlenmesi için münâsib bir mahale bir karakolhane inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire havuzlarında sirkat ve sâire gibi ahvâl-i gayr-i marziyyenin men'i vuku' için münasib bir mahale bir karakolhane inşâsı lâzım gelmiş ve led'el-keşf on üç bin altı yüz kırk bir kuruşla vücûda geleceği anlaşılmış olduğundan meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviye olunmak üzere icrâ-yı icâbı istîzânını hâvî Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkere melfûfatıyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 12 Safer 313

Fi 22 Temmuz 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 16 Safer 313

Fi 26 Temmuz 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 45-

İrade No: 1313-Ra- 1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ra-17

Miladi Tarih: 7 Eylül 1895

İzmid Körfezi'nin Dil İskelesi'ne kırmızı bir fener asılması ve Dil Burnu'nda bulunan fenerin ışığının beyaza tebdîli.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri
İzmid Körfezi'nin Dil İskelesi'ne ziyâsı altı milden müşâhede olunmak üzere kırmızı bir fener rekzine ve Dil Burnu'nda bulunan fener ziyâsının dahi on altı milden görülecek surette beyaza tebdîline Bahriye Nezâret-i celîlesince lüzûm gösterilmiş olduğundan işbu fenerlerin mesârif-i a'mâlîyesi olan üç bin dört yüz seksen yedi Osmanlı altını ve elli altı kuruş ile idare ve iş'âl için senevi vuku' bulacak olan altı yüz yirmi sekiz Osmanlı altını ve yirmi bir kuruş mesârifin fenerler hâsılâtının hükümet-i seniyyeye ait kısmından tesviyesi ile îfâ-yı muktezâsı ve emr-ü inşâatta bir güne su-i istimâle meydan verilmeyip dikkat ve i'tinâ ettirilmesi husûsunun nezâret-i müşârün-ileyhaya havalesi tezekkür edildiğine dâir Şura-yı Devlet-i Tanzîmat Dâiresi'nin mazbatası leffen arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 6 Rebî-ül evvel 313

Fi 15 Ağustos 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 17 Rebî-ül evvel 313

Fi 27 Ağustos 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 46-

İrade No: 1313-Ra-3

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ra-18

Miladi Tarih: 8 Eylül 1895

Dört kıt'a Süfun-u Şahane kazanlarının yenilenmesi ve destgahlar ile maçularının satın alınıp getirilmesi ve bir havuz ile levazım-ı sâirenin inşâ' ve ikmâlî için gerekli olan meblâğın Fenerler İdaresi'nden borçlanılması.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Dört kıt'a Süfun-u Şahane kazanlarının tevdî ve destgahlar ile maçularının mubayaa ve celbi ve sabih bir havuz ile levazım-ı sâirenin inşâ' ve ikmâlî için muktezi olan elli sekiz bin şu kadar liranın fenerler idaresinden istikrâzı zımında icâbının icrâsı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinden gelen tezkere üzerine cereyân eden müzâkerâtı şamil Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan tanzîm olunan mazbata melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla münderecâtı hakkında her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise hükm-ü münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 13 Rebî-ül evvel 313

Fi 23 Ağustos 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ mazbata-i ma'rûzası ve melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 18 Rebî-ül evvel 313

Fi 28 Ağustos 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 47-

İrade No: 1313-R-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-R-17

Miladi Tarih:7 Ekim 1895

Galata Köprüsü'nün Tersâne-i Âmirece ta'mîr ve inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Galata Köprüsü'nün memleketin ümerâ-yı hâzırı ile mütenâsib bir şekilde Tersâne-i Âmirece ta'mîr ve inşâsı hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinden gelen tezkere ve melfûfları üzerine Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata-i hakkamıyla arz ve takdîm kılınmağla münderecâtı hakkında her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 5 Rebî-ül âhir 313

Fi 13 Eylül 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Meclis-i Mahsûs-u Vukela' nın mazbata-i ma'rûzası ve melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmiye üzerine mücibince irade-i seniyye-i cenab-ı hilafet-penahileri şeref muteallik buyrulmuş olmağla ol-babda emr-ü ferman hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 17 Rebî-ül âhir 313

Fi 25 Eylül 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 48-

İrade No: 1313-Ca-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ca-11

Miladi Tarih: 30 Ekim 1895

**Yaveran-ı Hazret-i Serkâtib-i Hazret-i Şehryârîi'den ve Bahriye Mirlivalarından
Almanyalı Fon Hof Paşa'nın maâşı.**

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Yaveran-ı Hazret-i Serkâtib-i Hazret-i Şehryârîi'den ve Bahriye Mirlivalarından
Almanyalı Saadetlü Fon Hof Paşa'nın kontrâtosu mûcibince hidmet-i Devlet-i Âlîye'de
bulunduğu müddetçe Almanya Bahriyesi'nce zayi' edeceği tekaüd maâşına mukâbil bir
defa olarak i'tâsı lâzım gelen otuz bin frank ile mezkûr kontrat ahkâmınca bir senelik
maâşına zammı icâb eden on iki bin frankın ve kat' el-yevmin ve ferik nısfı tarihi olan
sene-i mâlîye eylülü on dörtten şubâtî gayesine kadar müddet-i ta'yînât-ı bedel-i ferik-i
bulunan iki bin kırk dokuz kuruşun mecmuası olan yüz seksen altı bin sekiz yüz dört
kuruşun üç yüz on bir senesi bûdçesine ilavesiyle meblâğ-ı mezbûrdan ta'yînât bedeli
feriki hazine-i Bahriyece tahsîsât meyanında tesviye olunmak üzere üst tarafının Bank-i
Osmani'den havaleten i'tâsı husûsunun Mâlîye Nezâreti celîlesine havalesi hakkında
Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne
vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise
mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 1 Cemâzi-yel evvel 313

Fi 8 Teşrîn-i evvel 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i
sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-
müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 11 Cemâzi-yel evvel 313

Fi 18 Teşrîn-i evvel 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 49-

İrade No: 1313-Ca-2

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ca-13

Miladi Tarih: 1 Kasım 1895

Heybeliada'da vâki' Tüccar Kaptan Mektebi'nin bağı ve ta'mîrat masrafının ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Heybeliada'da vâki' Tüccar Kaptan Mektebi'nin boyanması ve ba'zı mahallerinin ta'mîri için inde'l-keşf sarfı lâzım gelen on beş bin elli beş kuruşun sene-i mâlîye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 7 Cemâzi-yel evvel 313

Fi 14 Teşrîn-i evvel 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 13 Cemâzi-yel evvel 313

Fi 20 Teşrîn-i evvel 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 50-

İrade No: 1313-Ca-3

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ca-20

Miladi Tarih: 8 Kasım 1895

Tersâne-i Âmire'de vâki' Mevirgüverte Kışlâ-i Hümâyûn'a mensub olub içinde Donanma-yı Hümâyûna mahsûs eşya hıfz olunmakta bulunan sekiz aded mağazanın pencere ve camlarının ta'mîri masrafının ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de vâki' Mevirgüverte Kışlâ-i Hümâyûn'a mensub olub derûnunda Donanma-yı Hümâyûn-u Mülükâneye mahsûs eşya hıfz olunmakta bulunan sekiz aded mağazanın pencere çerçevesi ve camlarının keşf-i mûcibince dokuz bin altı yüz seksen dört kuruşla ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâli hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 14 Cemâzi-yel evvel 313 Fi 21 Teşrîn-i evvel 311 Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Mazm-ı sâmi-i sedâret-penâhilerinden vârid olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 20 Cemâzi-yel evvel 313 Fi 27 Teşrîn-i evvel 311 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 51-

İrade No: 1313-Ca-4

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ca-27

Miladi Tarih: 15 Kasım 1895

Bahriye Silah Endoz Tabur-u Hümâyûnu idaresindeki Merkez Karakolhanesi bitişindeki yeni kışlânın musiki efradı koğuşunun ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye Silah Endoz Tabur-u Hümâyûnu idaresindeki Merkez Karakolhanesi ittisâlindeki yeni kışlânın musiki efradı koğuşunun ber-mûceb-i keşf altı bin dokuz yüz iki kuruş sarfıyla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâlat tasviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 26 Cemâzi-yel evvel 313 Fi 2 Teşrîn-i sâni 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 27 Cemâzi-yel evvel 313 Fi 3 Teşrîn-i sâni 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 52-

İrade No: 1313-Ca-5

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ca-27

Miladi Tarih: 15 Kasım 1895

Bartın Boğazı'ndan girip çıkacak sefâinden vergi alınması.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bartın Boğazı'nın sık sık kumla dolub sefâinin seyr-ü seferleri müşkilâta düçâr olmakta olduğundan dâima orada bir tarak ve iki çamur dubası ve bir istimbod bulundurularak tathîrât ve ta'mîkat icrâsı ve bu bâbda ihtiyâr olacak mesârifin mikdâr-ı senevisi olan doksan beş bin küsür kuruşa karşılık olmak üzere mezkûr boğazdan girip çıkacak mahmül sefâinden suret-i muhtelifede rüsûm alınması hakkında Şura-yı Devlet-i Dahiliye Dâiresi'nin Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan müzîl mazbatası arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 25 Cemâzi-yel evvel 313 Fi 1 Teşrîn-i sâni 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Şura-yı Devlet'in Meclis-i Vükelâ'dan müzîl mazbatasıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 27 Cemâzi-yel evvel 313 Fi 3 Teşrîn-i sâni 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 53-

İrade No: 1313-C-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-C-13

Miladi Tarih: 1 Aralık 1895

İzmid Körfezi'nin Dil İskelesi'ne fener asılması ve iskelede bulunan büyük fenerin Yelkenkaya nam mahale tahvili.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

İzmid Körfezi'nin Dil İskelesi'ne ziyâsı altı milden meşhure olunmak üzere kırmızı bir fener rekzine ve Dil Burnu'nda bulunan fener ziyâsının dahi on altı milden görülecek surette beyaza tebdiline ve işbu fenerler mesârif-i a'mâliyesi olan üç bin dört yüz seksen yedi Osmanlı altını ve elli altı kuruş ile idare ve işgal için senevî ve vuku' bulacak olan altı yüz yirmi sekiz Osmanlı altını ve yirmi bir kuruş masrafın fenerler hâsılâtından hükümet-i seniyyeye ait kısmından tesviyesine Bahriye Nezaret-i celîlesinden vâki' olan iş'âr ve Şura-yı Devlet'ce verilen karar üzerine evvelce bi'l-istîzân irade-i seniyye-i hazret-i padişahî şeref müteallik buyrulmuştu. Dil İskelesi'ne rekz olunacak mezkûr fenerin İngiltere Sefâreti'nin taleb ve iltimâsı üzerine Dil Burnu'nda inşâ' ve Dil Burnu'nda bulunup ziyâsı beyaza tebdil olunacak olan büyük fenerin dahi Yelkenkaya nam mahale tahvil edileceği fenerler idaresinden iş'âr olunduğu ve işbu ta'dîlâtan dolayı masarif-i inşâiyye ve seneviyece tagyîr ve tefâvüt hâsıl olacağı anlaşıldığı beyânıyla ol-vechle icrâ-yı icâbının nezâret-i müşârün-ileyhaya havalesi hakkında Şura-yı mezkûr-u Tanzîmat Dâiresi'nin mazbatasının 29 Rebiülahir 1313 tarihinde makam-ı senaveriden arz-ı huzur-u âlî kılındığı kayden anlaşılmış ve te'kid-i hâvî nezâret-i müşârün-ileyhadan gelen tezkere leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla arz-ı sabık hakkında her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 10 Cemâzi-yel âhir 1313

Fi 15 Teşrîn-i sâni 1311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 13 Cemâzi-yel âhir 313 Fi 18 Teşrîn-i sâni 311 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 54-

İrade No: 1313-C-2

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-C-23

Miladi Tarih: 11 Aralık 1895

Dîvânthane-i Âmire ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Dîvânthane-i Âmire'nin muhtac-ı ta'mîri olan mahallerinin ber-mûceb-i keşf dokuz bin beş yüz elli altı kuruş on para ile emâneten icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâl olunmak üzere tesviyesi husûsuna Dâire-i Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfu ile arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfî infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 20 Cemâzi-yel âhir 313 Fi 25 Teşrîn-i sâni 311 Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 23 Cemâzi-yel âhir 313 Fi 28 Teşrîn-i sâni 311 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 55-

İrade No: 1313-Ş-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Ş-29

Miladi Tarih: 14 Şubat 1896

İdâre-i Mahsûsa'nın Cidde'deki acente me'mûru Ahmed Efendi'nin azliyle yerine diğèrinin ta'yîni.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

İdâre-i Mahsûsanın Cidde'deki acente me'mûru bulunan Ahmed Efendi'nin İdare-i Mezkûre vapurlarını mesmû İtalyanların nakliyat işlerinde isti'mâl eylediğine dâir Hicaz vilâyetinden takdîm kılınan telgrafname üzerine Encümen-i Mahsûs-u Vükelâca cereyân eden müzâkerâtı hâvî kaleme alınan mazbata leffen arz ve takdîm kılınmağla münderecâtı hakkında her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla terkîm tezkere-i senâveri ibtidâr kılındı efendim.

Fi 29 Şa'bân 313

Fi 1 Kânûn-i sâni 311

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Encümen-i Mahsûs-u Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzasıyla beraber manzûrası buyrulan işbu tezkere-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 29 Şa'bân 313

Fi 1 Kânûn-i sâni 311

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 56-

İrade No: 1313-L-2

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-L-7

Miladi Tarih: 22 Mart 1896

Bahriye mülâzımlarından Rıza Efendi'nin firaren Mısır'a azimetinden dolayı Ahmet Muhtar Paşa'ya yazılan telgrafname.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye mülâzımlarından Rıza Efendi'nin firaren Mısır'a azimetinden dolayı Ahmet Muhtar Paşa Hazretleri tarafından vuku' bulan iş'âra havâleten müşârün-ileyhe yazılan telgrafname hakkında Encümen-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata-i telgrafname suretleriyle beraber arz ve takdîm olduğu beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 6 Şevvâl 313

Fi 9 Mart 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Encümen-i Mahsûs-u Vükelâ'dan mazbata-i ma'rûzası ve melfûflarıyla beraber menzûr-u âli buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 7 Şevvâl 313

Fi 10 Mart 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryâf

Belge 57-

İrade No: 1313-L-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-L-22

Miladi Tarih: 6 Nisan 1896

Erkan-ı Harbiye Bahriye Reisi Ferik Faik Tersâne-i Âmire me'mûru Ferik Şükrü, Mühimmât-ı Harbiye Komisyonu Reisi Ferik Ahmet ve Donanma-yı Hümâyûn Komodoru Ferik Arif Paşaların maâşlarına yapılan zammın ilave edilerek maâşlarının ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Erkan-ı Harbiye Bahriye Reisi Ferik Saadetlü Faik Tersâne-i Âmire me'mûru Ferik Saadetlü Şükrü ve Mühimmât-ı Harbiye Komisyonu Reisi Ferik Saadetlü Ahmet ve Donanma-yı Hümâyûn Komodoru Ferik Saadetlü Arif Paşalar Hazerâtının maâşlarına zammıyyeten ve muharrerren tahsis irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi muktezâ-yı âlîyesinden bulunan melfûf pusulada muharrer iki yüz kırk dokuz bin yüz kırk üç kuruş yirmi paradan yirmi yedi bin yüz kırk üç buçuk kuruşun üç yüz onbir ve iki yüz yirmi iki bin kuruşun üç yüz on iki senesi muvâzenelerine idhâlen tesviyesi lüzûmuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 14 Şevvâl 313

Fi 17 Mart 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 22 Şevvâl 313

Fi 25 Mart 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 58-

İrade No: 1313-Za-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Za-27

Miladi Tarih: 10 Mayıs 1896

Ereğli Kömür Ma'deninden edilen faydanın arttırılması ile ihracatın iki misline çıkartılması için gerekli önlemlerin alınması.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Ereğli Kömür Ma'deninden edilen istifâdenin tezyîdi ihrâcâtın bir kat' daha teksiri ile ecnebi ma'den kömürlerine rekabeti mütevakkıf ve bu da mezkûr ma'denden çıkarılan kömürün beher kantarından alınan yüzde on altı kuruş dört para rüsûm ile ma'den ocaklarının yekdiğerine olan mesafeleri tesbitiyle derecat-ı muhtelif bulunan ücretlerin nısfına tezyidine muhtaç bulunmasına mebnî el-yevm istifâ olunmakta olan rüsûm ve ücretin mikdârına hâlel gelmemek için ma'denin şimdiki ihracatının iki misline iblağın te'mîn zımında ma'dencilerden sened alınarak rüsûm-u mahbusun nısfına tezyidi ve ocaklardan çıkarılacak tuzların yüzde onunun münekka olarak tersâne-i âmireye teslimiyle küsürünün ma'denlere terki ve müteferriatı Meclis-i Mahsûs-u Vükelâdan tanzîm ve 11 Şa'bân 312 tarihinde arz ve takdîm olunan mazbata ile istîzân olunmuştu. Bahriye Nezâreti celîlesinden suâl-i keyfiyet olunmakta olduğu gibi rüsûmun ziyadeliğinden dolayı ma'denciler ocakları tâtil edilmekte olmalarına mebnî arazinin ziraâte adem kâbiliyetinden nâşî ma'denlerde çalışmakta olan ahâli düçar-u zaruret ve müzâyaka oldukları beyânıyla Ereğli dahilinde ba'zı karye muhtarları buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 24 Zi-l-ka'de 313

Fi 25 Nisan 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 27 Zi-l-ka'de 313

Fi 28 Nisan 312

Serkâtib-i

Hazret-i

Şehryârî

Belge 59-

İrade No: 1313-Z-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1313-Z-24

Miladi Tarih: 6 Haziran 1896

Rehber-i Tevfik Korvet-i Hümâyûnu süvarisi iken vefat etmiş olan Kaymakam Hasan Bey'in Bahriye Hazinesine olan borcunun silinmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Rehber-i Tevfik Korvet-i Hümâyûn-u süvarisi iken vefat etmiş olan Kaymakam Hasan Bey'in beş nefer eytâmına tahsis olunan maâş ancak idarelerine kâfî bulunduğundan müteveffa-i mümaileyhin nakd-ü tasfiye tahvîlâtı olarak Bahriye Hazinesi'ne olan on dört bin dokuz yüz yetmiş sekiz kuruş on yedi para deyninin Bahriye Nezâret-i celîlesinin iş'ârı vechle sakada-i âfiyet cihan-kıymet hazret-i cihandâri olmak üzere terkin-i kaydı husûsunun nezâret-i müşârün-ileyhaya havâlesi tezekkür kılındığına dâir Şura-yı Devlet Dahiliye Dâiresi'nin mazbatası leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân hümâyûn-u cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 21 Zi-1-hicce 313

Fi 22 Mayıs 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 24 Zi-1-hicce 313

Fi 25 Mayıs 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 60-

İrade No: 1314-M-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-M-3

Miladi Tarih: 14 Haziran 1896

Bahriye Merkez Hastanesinin cedid ve âfîk dâirelerindeki baraka koğuşuyla sâir mahallerin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye Merkez Hastanesinin cedid ve âfîk dâirelerindeki baraka koğuşuyla sâir mahalleri muhtac-ı ta'mîr olduğundan ber-mûceb-i keşf on üç bin yüz yetmiş dört kuruş otuz para ile ta'mîrat-ı lâzimenin icrâsı ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâli husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celflesinin tezkeresi leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 1 Muharrem 314

Fi 1 Haziran 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 3 Muharrem 314

Fi 3 Haziran 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 61-

İrade No: 1314-M-2

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-M-11

Miladi Tarih: 22 Haziran 1896

Kasımpaşa Kışlâ-i Hümayûn'un ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümayûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Kasımpaşa Kışlâ-i Hümayûn'unun muhtaç olan mahallerinin keşf-i mûcibince yüz altmış bir bin dokuz yüz kırk üç kuruşla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i mâlîye bûdçesine idhâli hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkere melfûflarıyla arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümayûn hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 9 Muharrem 314

Fi 9 Haziran 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 11 Muharrem 314

Fi 11 Haziran 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 62-

İrade No: 1314-Ra-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-Ra-8

Miladi Tarih: 17 Ağustos 1896

Dicle ve Fırat nehirlerinin taşması sebebiyle zarar gören Basra Komodorluk Dâiresi'nin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Dicle ve Fırat nehirlerinin tuğyanı mülâbesesiyle Basra Komodorluk Dâiresi'nin üç cihetini muhit olan rıhtımın bir tarafı külliyyen münhedim olduğu gibi diğer iki cihetleri de yıkılmak derecesine gelmiş olduğundan keşf-i mûcibince otuz sekiz bin yedi yüz yirmi beş kuruşla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâli husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkerisi melfûflarıyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı celîli infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 6 Rebî-ül evvel 314

Fi 13 Ağustos 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 8 Rebî-ül evvel 314

Fi 15 Ağustos 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 63-

İrade No: 1314-R-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-R-14

Miladi Tarih: 22 Eylül 1896

Fenerler tarifesinde sonradan yapılan indirimden dolayı fenerler sahib-i imtiyâzı Mösyö Kalas'ın vekili ve mahdûmu Mösyö Kalas tarafından takdîm olunan arzuhal üzerine cereyân eden müzâkerât.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Fenerler tarifesinde âhiren vuku' bulan tenzîlâtta dolayı fenerler sahib-i imtiyâzı Mösyö Kalas'ın vekili ve mahdûmu Mösyö Kalas tarafından takdîm olunan arzuhal üzerine cereyân eden müzâkerayı hâvî Encümen-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata arz ve takdîm olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı celîli infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 14 Rebî-ül âhir 314

Fi 10 Eylül 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri ve Encümen-i Mahsûs-u Vükelâ'nın melfûf-u mazbatası manzûr-ı âlî buyrulmuş ve ol-bâbda mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sudûr buyrularak zikrolunan mazbataya dahi zeyl terkîmiyle tebliğ kılınmış olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 14 Rebî-ül âhir 314

Fi 10 Eylül 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 64-

İrade No: 1314-Ca-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-Ca-11

Miladi Tarih: 18 Ekim 1896

Trablusşam'da liman dâiresiyle acentehane yapımına elverişli olan kumluk arsadan lüzûm-u mikdâr mahallin Dâire-yi Bahriyece satın alınması.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Trablusşam'da liman dâiresiyle acentehane olmaması mülâbesesiyle liman reisiyle idâre-i mahsûsa acentesi istîcâr olunan mahallerde îfâ-yı vazife etmekte oldukları cihetle mahal-i mezkûrede liman dâiresi ile acentehane ittihâzına elverişli olan ve mi'n-el-kâdim mâlîye namına icâr edilmekte bulunan kumluk arsadan melfûf haritada gösterildiği üzere lüzûmu mikdâr mahâlîn dâire-i bahriyeden terkine Bahriye Nezâret-i celîlesince lüzûm gösterilmiş ve mezkûr kumluk arsanın tarîk ve deniz ile mahdûd ve bin üç yüz bir metre mesâfe-i sathiyeye ve on bin kuruş kıymetli keraste vaz'ına ve mahsûs olarak müfîd ettiği anlaşılmiş olduğundan dâire-i bahriye lüzûmu olan mahal için kıymet-i mahsûsadan isâbet eden mikdârının dâire-i mezbûre tahsîsâtından mahsûb olunmak üzere icrâ-yı icâbının nezâret-i müşârûn-ileyhâya havâlesi ve mâlîye ve defter-i hâkânî nezâret-i celîlerine ma'lûmanene i'tâsı tezekkür edildiğine dâir Şura-yı Devlet ve Dahiliye Dâiresi'nin mazbatası melfûfu ile arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 6 Cemâzi-yel evvel 314

Fi 1 Teşrîn-i evvel 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 11 Cemâzi-yel evvel 314

Fi 6 Teşrîn-i evvel 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 65-

İrade No: 1314-Ca-2

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-Ca-20

Miladi Tarih: 27 Ekim 1896

Van Gölü'nde lüzûm-u mikdâr vapur ve şilep i'mâl edebilecek ufak bir tersâne inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

İdare-i mahsûsaya bir şû'be olmak üzere Van Gölü'nde lüzûm-u mikdâr vapur ve şilep i'mâl edebilecek ufak bir tersâne vücûda getirilerek ikitizâ-yi hâlin îfâsı ve işbu tersâne ile vapurların ilk bahara kadar yetiştirilmesi hakkında şeref sünûh ve sudûr buyrulup tezkere-i husûsiye-i atûfileriyle tebliği olunan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî mûcibince sebk eden iş'âra cevaben Bahriye Nezâret-i celîlesinden gelen tezkere üzerine cereyân eden müzâkerâtı hâvî Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i padişahî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 11 Cemâzi-yel evvel 314 Fi 6 Teşrîn-i evvel 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Meclis-i Vükelâ'nın melfûf-u mazbatası ma'rûfesiyle beraber manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîyle üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 20 Cemâzi-yel evvel 314 Fi 15 Teşrîn-i evvel 312 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 66-

İrade No: 1314-C-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-C-8

Miladi Tarih: 14 Kasım 1896

Dicle ve Fırat nehirlerinin tuğyanından dolayı harâb olan Bahriye kışlâsıyla diğer kışlâ-i hümâyûnda ve tersâne anbarlarının ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Dicle ve Fırat Nehirlerinin tuğyanından dolayı Basra'daki Münâdi nam kışlâ-i hümâyûn ile cephanes mevki'i ve hastahanenin ba'zı mahalleri ve Kut'ül-Frengi denilen mahalde bulunan Bahriye kışlâsıyla tersâne anbarları ve zabitan odaları koğuşlarını muhit duvarların ba'zıları külliye münhedim ve bazıları da kısmen muhtac-ı ta'mîr olduğu cihetle keşf-i mücibince kırk iki bin dokuz yüz yirmi yedi bucuk kuruş sarfı ile ta'mîri ve tecdîdi ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 2 Cemâzi-yel âhir 314

Fi 28 Teşrîn-i evvel 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mücibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 8 Cemâzi-yel âhir 314

Fi 2 Teşrîn-i sâni 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 67-

İrade No: 1314-Ş-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-Ş-18

Miladi Tarih :22 Ocak 1897

Aydın sevâhili ile Cezayir-i Bahr-i Sefid'in takviye-i muhâfazası için Bahriye Nezâreti'nce istenilen vapurların sevk ve irsâlleri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Aydın sevâhili ile Cezayir-i Bahr-i Sefid'in takviye-i muhâfazası zımında Bahriye Nezâret-i celîlesince arz ve istûzân olunan vapurların sevk ve irsâlleri hakkında Encümen-i Mahsûs-i Vûkelâ'dan kaleme alınan mazbata arz ve takdîm olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü irâde-i seniyye-i -i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh buyrulur ise mantûk-ı celîli infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 17 Şa'bân 314

Fi 8 Kânûn-i sâni 312

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Encümen-i Mahsûs-i Vûkelâ'dan mazbata-i ma'rûfesiyle beraber manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine zikrolunan mazbataya zeyl-i terkîmen tebliğ kılındığı vechle mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 18 Şa'bân 314

Fi 9 Kânûn-i sâni 312

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 68-

İrade No: 1314-L-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-L-14

Miladi Tarih: 18 Mart 1897

Heybeliada'da Mekteb-i Fünun-u Bahriye müstemelâtından Haşmet Bey uhdesindeki arsa üzerine mektebin masarif-i dairesine karşı bir vâridat olmak üzere yedi bâb dükkan inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Heybeliada'da kâin Mekteb-i Fünun-u Bahriye müstemelâtından Haşmet Bey Caddesine nazır arsa üzerine tanzîm ve tersim edilen melfûf-u keşf varakasıyla resm-i mûcibince seksen bir bin kuruş sarfıyla yedi bâb dükkan inşâ' edildiği surette mektebin masârif-i dairesine karşı hayli vâridat istihsâl olacağı anlaşıldığından masârif-i keşfini tecâvüz ettirilmeyip mutânatına dikkat ve daha ehven bir surette vücûda getirilmesine gayret olunmak ve meblâğ-ı mezbûrun mekteb akârâtından tesviye edilmek üzere icrâ-yı icâbı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi leffen arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 12 Şevvâl 314

Fi 4 Mart 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 14 Şevvâl 314

Fi 6 Mart 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 69-

İrade No: 1314-Za-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1314-Za-10

Miladi Tarih: 12 Nisan 1897

Cidde'de Sefine-i Hümâyûn'a mahsûs bir kömür ambarı inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Cidde'de Sefine-i Hümâyûn'a mahsûs ma'den kömürünün hıfz olunmakta olduğu ambarın sahile uzak olmasına mebnî mahal-i mezkûrun belediyye terkiyle leb-i deryâda ol-mikdâr arz üzerine keşf-i mûcibince mecdi on dokuz kuruş hesabıyla beş bin altı yüz elli dokuz kuruşla müceddeden bir kömür ambarı inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun Cidde Limanı hâsılâtından tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfu ile arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü irâde-i seniyye-i -i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 6 Zi-l-ka'de 314

Fi 27 Mart 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 10 Zi-l-ka'de 314

Fi 31 Mart 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 70-

İrade No: 1315-S-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-S-24

Miladi Tarih: 25 Temmuz 1897

Kasımpaşa Kışlâsı'nın ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetu Efendim Hazretleri

Kasımpaşa Kışlâ-i Hümâyûnu'nun muhtac-ı ta'mîri olan ba'zı mahallerinin sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviye olunmak üzere ber-mûceb-i keşf yirmi dört bin kuruşla icrâyı ta'mîri hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i -i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 24 Safer 315

Fi 12 Temmuz 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 24 Safer 315

Fi 12 Temmuz 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 71-

İrade No: 1315-Ra-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Ra-24

Miladi Tarih: 23 Ağustos 1897

Tersâne-i Âmire'de kazanhane ile Yalı Köşkü Fabrikası'nın ve makine demirhanesiyle Fabrikalar resimhanesinin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de vâki' kazanhane ile Yalı Köşkü Fabrikası'nın ve makine demirhanesiyle Fabrikalar resimhanesinin muhtac-ı ta'mîr olmalarını mebnî keşfleri bi'l-icrâ bunların cem'an yüz on dokuz bin üçyüz kırk dokuz buçuk kuruşla ta'mîri mümkün olacağı anlaşılmış ve meblâğ-ı mezbûra karşılık bulunamamış olduğundan sene-i âtiye bûdçesinde idhâl olunmak üzere icrâ-yı icâbı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin iki kıt'a tezkeresi arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i -i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 9 Rebî-ül evvel 314

Fi 28 Temmuz 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 24 Rebî-ül evvel 315

Fi 12 Ağustos 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 72-

İrade No: 1315-Ca-2

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Ca-10

Miladi Tarih: 7 Ekim 1897

Romanya beylik sefâyininden Elizabet nam Sefinenin Tersâne-i Âmire'de ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Romanya beylik sefâyininden Elizabet nam sefine mukaddemce bi'l-istîzân-ı şayan buyrulan müsâade-i seniyye üzerine Tersâne-i Âmirede ta'mîr olmak üzere Dersaâdete gelmiş ve burada Rusya sefâretinden vuku' bulan agrâz-ı emiriyye münâsebe verilerek ber-araf edilmiş olduğundan mezkûr sefinenin ber-vech-i ma'rûz Tersâne-i Âmire'de icrâ-yı ta'mîri hakkında her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 10 Cemâzi-yel evvel 315 Fi 25 Eylül 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 10 Cemâzi-yel evvel 315 Fi 25 Eylül 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 73-

İrade No: 1315-Ca-3

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Ca-14

Miladi Tarih: 11 Ekim 1897

Tersane-i Âmire'deki dökümhane ile kereste mahzeninin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de vâki' dökümhane ile kereste mahzeninin ber-mûceb-i keşf yetmiş sekiz bin yüz altmış bir kuruşla icrâ-yı termimci ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtî bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 22 Rebî-ül âhir 315

Fi 8 Ağustos 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 14 Cemâzi-yel evvel 315

Fi 29 Teşrîn-i evvel 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 74-

İrade No: 1315-Ş-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Ş-9

Miladi Tarih: 3 Ocak 1898

Kesendire ve Ayanos fenerlerinin yakılması.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Umûm ecnebi acentaları Kesendire ve Ayanos fenerlerinin iş'âliyle leyle vapurlarının limandan hurûclarını istidâ' etmekte olmalarını ve işbu fenerlerin ihraç olacak torpilleri cihet-i taalluku görülememesine mebnî mezkûr fenerlerin torpillerin ihracı zamanına ta'lîk olunmadığına ikâzına müsâade i'tâsı zımmında Bahriye Nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkere üzerine Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 2 Şa'bân 315

Fi 14 Kânûn-i evvel 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 9 Şa'bân 315

Fi 21 Kânûn-i evvel 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 75-

İrade No: 1315-Ş-3

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Ş-26

Miladi Tarih: 20 Ocak 1898

Alaiye'de bir liman dâiresi inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Alaiye'de liman dâiresi olmadığı cihetle ber-mûceb-i keşf mecidi on dokuz kuruş hesabıyla yedi bin beş yüz kuruş masrafla bir dâire inşâsı ve meblâğ-ı mezkûrun liman hâsılâtından tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinden tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenab-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 15 Şa'bân 315

Fi 28 Kânûn-i evvel 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 26 Şa'bân 315

Fi 7 Kânûn-i sâni 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 76-

İrade No: 1315-Za-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Za-6

Miladi Tarih: 29 Mart 1898

Tersâne-i Âmire'deki Baruthane ile Ta'mîrat Fabrikası arasında bulunan duvarın ve mezkûr fabrikanın ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'de vâki' Baruthane ile Ta'mîrat Fabrikası arasında bulunan duvar ile mezkûr fabrikanın ber-mûceb-i keşf on bin dört yüz altmış kuruluş masrafla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i mâlîye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinden tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 24 Şevvâl 315

Fi 5 Mart 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 6 Zi-l-ka'de 315

Fi 17 Mart 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 77-

İrade No: 1315-Z-3

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Z-25

Miladi Tarih: 17 Mayıs 1898

Cidde'de Sefâin-i Şahane'ye kömür anbarı inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Cidde'de Sefâin-i Şahane'ye mahsûs ma'den kömürünün hıfzı olunmakta bulunduğu anbarın sahile uzak olmasına mebnî mahal-i mezkûrun belediyeye terkiyle sahilde bermûceb-i keşf beş bin altı yüz küsür kuruşla müceddeden bir bâb-ı kömür anbarı inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun Cidde Liman hâsılâtından tesviyesi muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhîden olmasına mebnî keyfiyet-i Bahriye Nezâret-i celîlesinden led'el-iş'âr meblâğ-ı mezbûr-u mesârif-i inşâiyeye kâfî olmadığından keşf-i sâni mücibince on iki bin yedi yüz elli beş kuruşun daha sarfı ile sene-i âtiye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir nezâret-i müşârûn-ileyhâdan cevaben vârid olan tezkere melfûfu ile arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 19 Zi-ı-hicce 315

Fi 29 Nisan 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mücibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 25 Zi-ı-hicce 315

Fi 5 Mayıs 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 78-

İrade No: 1314-Z-1

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Z-28

Miladi Tarih: 20 Mayıs 1898

Beyrut'ta bulunan İsmail Vapur-u Hümâyûnu ile Suriye sevâhilindeki diğer vapurlara gerekli olan kömürün tedâriki.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Beyrut'ta bulunan İsmail Vapur-u Hümâyûnu ile Suriye sevâhilindeki diğer vapurlara muktezâ-yi kömürün tedâriki için icâb eden bin liranın tahsîsâtı Fevk'al-âde-i Bahriyeye mahsûben Beyrut vilâyetince sür'at-i tesviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinden gösterilen lüzûm üzerine icâbı icrâ edildiğinden bahsle meblâğ-ı mezbûrun tahsîsât-ı mezbûreden muâmele-i mahsûbiyenin îfâsı lüzûm istinâdına dâir Mâlîye Nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkere arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i -i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 9 Zi-1-hicce 314

Fi 20 Nisan 313

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 28 Zi-1-hicce 314

Fi 19 Mayıs 313

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 79-

İrade No: 1315-Z-4

Dosya No: 2

Hicri Tarih: 1315-Z-29

Miladi Tarih: 21 Mayıs 1898

Galata Köprüsü'nün ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Galata Köprüsü'nün muhtac-ı ta'mîr olduğu ta'mîrat-ı külliyyenin icrâsı için sarf-ı bi'l-istîzân şeref sadır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahiden olan kırk bin liranın Dersaadet emlak vergisi bakayası tahsilâtının hazine-i celîleye aid olan kısmından tesviyesine Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan alınan mazbata 27 Şevvâl 315 tarihinde arz-ı huzur-u âlî kılınmıştı. Zikrolunan köprü'nün tahdîd ve ıslâh-ı lâzimedden bulunmuş ve mazbata-i ma'rûze sureti leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 7 Zi-l-hicce 315

Fi 16 Nisan 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 29 Zi-l-hicce 315

Fi 9 Mayıs 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 80-

İrade No: 1316-M-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-M-15

Miladi Tarih: 5 Haziran 1898

Kapan-ı Dakik Köprüsü'nün ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Kapan-ı Dakik Köprüsü'nün dubaları üzerine mevzû' kirişin döşemeleri mürûr-i zaman ile çürümüş olması ile bunların dört yüz beş bin kuruşla ta'mîr-i tahdîdi ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i hâlîye müvâzenesine ilavesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 3 Muharrem 316

Fi 12 Mayıs 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 15 Muharrem 316

Fi 24 Mayıs 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 81-

İrade No: 1316-M-2

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-M-17

Miladi Tarih: 7 Haziran 1898

Yenikapı liman dâiresinin ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Yenikapı Liman Dâiresi'nin harâb olmasına mebnî keşf-i mûcibince yirmi üç bin dokuz yüz altmış dokuz kuruşla emâneten icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ- mezbûrun sene-i hâlîye müvâzenesine ilâveten tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 7 Muharrem 316

Fi 16 Mayıs 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 17 Muharrem 316

Fi 26 Mayıs 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 82-

İrade No: 1316-S-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-S-23

Miladi Tarih: 13 Temmuz 1898

İdare-i Mahsûsa için gereken 12 vapurun satın alınması için yüzbin liralık bir kredi açılması.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

İdare-i Mahsûsa için iktizâ eden on iki vapurun mübâyaası zımmında yüzbin liralık bir kredi küşad-ı istidâ'sını mutazammın Bahriye Nezâret-i celîlesinden takdîm olunup manzûr-u âlî buyrulan tezkerenin bir mantûk-ı irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülükane gönderildiğini ve ol-bâbda şeref sudûr buyrulan emr-ü fermân hükümet-i beyân-ı hazret-i hilâfet-penâhîyi meblâğ-ı tezkere-i husûsiye-i atufiyeleri zikrolunan tezkere ile beraber Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'da led'el-mütâlaa cereyân eden müzâkereye tevfiken kaleme alınan mazbata melfûfu ile arz ve takdîm olunmağla münderecâtı husûsunda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 14 Safer 316

Fi 21 Haziran 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 23 Safer 316

Fi 1 Temmuz 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 83-

İrade No: 1316-R-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-R-2

Miladi Tarih: 20 Ağustos 1898

Galata Köprüsü'nün ta'mîri için gerekli meblâğın ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Galata Köprüsü'nün ta'mîri için Dersâdet emlak vergisinin üç yüz üç senesi nihayetine kadar olan bakayasından tesviyesi muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhiden olan kırk bin liranın Bahriye Nezâret-i celîlesinin tahsîsât-ı âdîyesinden mahsûb-u kâbil olamayacağı cihetle meblâğ-ı mezkûrun fevk'al-âde olarak tesviye ve mahsûbu husûsuna dâir Nezâret-i müşârün-ileyhanın tezkeresiyle ıslahât-ı mâlfîye komisyon-u âlîsi birinci a'zâlığında gelen tezkere-i cevâbiye arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı celili infâz edileceği beyâmıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 22 Rebî-ül evvel 316

Fi 29 Temmuz 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri melfûflarıyla beraber manzûr-ı âlî olmuş ve köprünün on beş bin lira ile mükemmelen ta'mîri kâbil olub evvelce kırk bin liranın tahsis-i hakkında şayan buyrulan müsâade-i seniyye-i mülûkâne köprünün müceddeden inşâsı mütâlaa-ı seniyye-i müstenid olduğundan evvel emirde işbu kırk bin lira köprünün müceddeden inşâsı için sarf ve tahsis olunacağını arz ve iş'ârî şeref sudûr buyrulan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden bulunmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 2 Rebî-ül âhir 316

Fi 8 Ağustos 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 84-

İrade No: 1316-Ca-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-Ca-24

Miladi Tarih : 10 Ekim 1898

Bahr-i Sefid'de tütün kaçakçılığının önlenmesi için teşkil olunacak komisyonun başına Erkan-ı Harbiye-i Bahriye Dâiresi'nde Miralay Fuat Bey'in ta'yîni.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahr-i Sefid'de tütün kaçakçılığının tekessür etmekte olduğundan bahisle Reji İdaresi'nin Bahr-i Sefid'de bulunan raporlarının ıslâh-ı ahvâlî ve hatt-ı hareketlerinin bâlîğinin eşyâ-yı memnu'anın derdestiyle men-i idhâli esbâbının te'mîni İzmir kömürlüğünden iş'âr edildiği ve bu maksadın istihsâlî zımında Reji İdaresi'nden dahi bir me'mur hazır olarak tedkikât-ı lâzime îfâ ve hâsıl olacak neticeye göre tedâbir-i muktazisine ittihâz ve icrâ olunmak üzere bir komisyon teşkili Şura-yı Bahriye'ce tezekkür kılındığı gibi işbu komisyona Erkan-ı Harbiye Dâiresi'nden Miralay Fuat Bey'in ta'yîni münâsib görüldüğünü mutazammın Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi leffen arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i -i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfinin infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 12 Cemâzi-yel evvel 316

Fi 17 Eylül 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 24 Cemâzi-yel evvel 316

Fi 29 Eylül 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 85-

İrade No: 1316-C-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-C-14

Miladi Tarih: 30 Ekim 1898

Bahriye İtfaiye Taburu hayvanatına mahsûs anbarlarının ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye İtfaiye Taburu hayvanatına mahsûs tûblaların tevsî'i ve arpalık üzerine bir koğuş inşâsı led'el-keşf yirmi yedi bin sekiz yüz yetmiş yedi kuruş masrafla kâbil olacağı anlaşılmış olduğundan meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâl kılınmak üzere icrâ-yı icâbı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfuyla arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfî infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 24 Cemâzi-yel evvel 316 Fi 29 Eylül 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûfuyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 14 Cemâzi-yel âhir 316 Fi 18 Teşrîn-i evvel 314 Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 86-

İrade No: 1316-C-2

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-C-21

Miladi Tarih: 6 Kasım 1898

İtalya tebaasından Yakob Gabayin'in Dâirey-i Bahriye'de olan matlubunun tamamen ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

İtalya Devleti tebaasından Yakob Gabayan'ın Dâire-yi Bahriye'de olan matlûbunun tamamen te'diyesi hakkındaki iltimâsı sâbıkın İtalya sefâretince tekrar edildiği Hariciye Nezâret-i celîlesinden bildirilmesi üzerine ol-bâbda sebk eden iş'âra cevaben Bahriye Nezâret-i celîlesinden gelen tezkere Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'da led'el-mütâlaa cereyan eden müzâkereyi hâvî tanzîm olunan mazbata melfûfu ile arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vechle irâde-i seniyye-i -i hâzret-i hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 2 Cemâzi-yel-âhir 316

Fi 2 Teşrîn-i evvel 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'nın mazbatasıyla beraber manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 21 Cemâzi-yel-âhir 316

Fi 25 Teşrîn-i evvel 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 87-

İrade No: 1316-B-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-B-16

Miladi Tarih: 30 Kasım 1898

Bahriye Fişenhanesi dahilindeki Kasr-ı Hümâyûn ile mühimmat-ı nâriye konulması ve hıfzına mahsûs anbarların ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye Fişenhanesi dahilindeki Kasr-ı Hümâyûn ile mühimmât-ı nâriye vaz' ve hıfzına mahsûs anbarların ber-mûceb-i keşf elli altı bin sekiz yüz elli iki kuruşla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun seney-i âtiye bûdçesine idhâli husûsuna dâir Bahriye Nezaret-i celflesinin tezkeresi arz ve takdîm olunmuş olmağla her ne vechle irâde-i seniyye-i -i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 12 Receb 316

Fi 14 Teşrîn-i sâni 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 16 Receb 316

Fi 18 Teşrîn-i sâni 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 88-

İrade No: 1316-L-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-L-16

Miladi Tarih:27 Şubat 1899

Karadağ prensinin ve hükümetinin Devlet-i Âliye'ye karşı iyi hallerine mebnî Tersâne-i Âmirece tedârik edilen küçük bir vapurun müşârün-ileyhe gönderilmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Karadağ prensi hazretlerinin atebe-i seniyye-i hazret-i padişahiye arz-ı ta'zîmât için Dersaadet'i ziyaretinden beri kendisi ve hükümeti taraflarından dâima müessir-i ihlas perveri ve müsâlemet-i kesri ibrâz edilmekte olub ahiren müşârün-ileyh prensin rekûbi için bir vapurun tedârîki emelinde olduğu anlaşılmağla Tersâne-i Âmirece tedârik edilen küçük bir vapurun müşârün-ileyhe irsâli keyfiyetinin müzâkeresiyle kararının arzı hakkında şeref sudûr buyrulan irâde-i seniyye-i hazreti hiliafet-penahi mantûk-ı münîfine tevfikten cereyân eden müzâkereyi hâvî Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata arz ve takdîm olmağla ol-bâbda her ne vechle emr-ü fermân-ı hümâyûn-u mülûkâne şeref müteallik buyrulur ise hükm-ü celîli infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 15 Şevvâl 316

Fi 14 Şubat 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhileri Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzasıyla beraber manzûr-ı âlî buyrularak mazbata-i mezkûreye zeyl-i terfi'iyile dahi tebellüğ kılındığı vechle mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 16 Şevvâl 316

Fi 15 Şubat 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 89-

İrade No: 1316-L-2

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-L-25

Miladi Tarih: 8 Mart 1899

Tersâne-i Âmire'deki arabacı, iskeleci, ve kürekçi mağazalarının çatılarıyla duvarlarının ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Tersâne-i Âmire'deki vâki' arabacı ve iskeleci ve kürekçi mağazalarının çatılarıyla duvarları meâl-i inhidâm bir hâle gelmesinden nâşî keşf bi'l-icrâ bunların yüz bin dört yüz yetmiş iki kuruşla ta'mîri kâbil olacağı anlaşılmış olduğundan keşfini tecâvüz etmemek ve daha az masrafla vücûda getirilmesine gayret olunmak üzere ta'mirât-ı mezkûrenin emâneten ücret-i me'zûniyyet i'tâsı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfu ile arz ve takdîm olunmuş olunmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 18 Şevvâl 316

Fi 17 Şubat 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 25 Şevvâl 316

Fi 24 Şubat 314

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 90-

İrade No: 1316-Za- 1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1316-Za-7

Miladi Tarih: 19 Mart 1899

Bahriye sanâyi' ve i'mâlât sıbyân taburlarının buldukları Kışlâ-i Hümâyûn'un ta'mîri.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye Sanâyi' ve İ'mâlât Sıbyân Taburlarının buldukları Kışlâ-i Hümâyûnun bermûcebi keşf sekiz bin dokuz yüz yetmiş kuruş on para sarfıyla icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtiye bûdçesine idhâli husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celflesinin tezkeresi melfûfu ile arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 15 Şevvâl 316

Fi 14 Şubat 314

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 7 Zi-l-ka'de 316

Fi 7 Mart 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 91-

İrade No: 1317-M-3

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-M-18

Miladi Tarih: 29 Mayıs 1899

Yemen Vilâyetindeki Asâkir-i Bahriye-i Şahane ve me'mûrin-i mahalliye maâşlarının bir buçuk misli tahsisi hakkında müsâade-i Serkâtib-i Hazret-i Şehryârîden oraya me'mûr bulunan Asâkir-i Bahriye ümerâ ve zabitânın dahi hissedar edilmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Yemen Vilâyetinde bulunan Asâkir-i Bahriye-i Şahane ve me'mûrin-i mahalliye maaşlarının bir buçuk misli olarak tahsisi hakkında bi'l-istîzân şayan buyrulan müsâade-i lütf-u hazret-i hilâfet-penâhîden oraya me'mûr bulunan Asâkir-i Bahriye ümerâ ve zabitânın dahi hissedar edilmeleri ifadesini hâvî Bahriye Nezâreti celîlesinden gelen tezkere üzerine Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan alınan mazbata arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 13 Muharrem 317

Fi 12 Mayıs 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 18 Muharrem 317

Fi 17 Mayıs 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 92-

İrade No: 1317-M-4

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-M-21

Miladi Tarih: 1 Haziran 1899

Trabzon Rıhtımı üzerinde bir liman dâiresi inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Trabzon'da rıhtım üzerinde ber-mûceb-i keşf yirmi sekiz bin dört yüz elli dokuz kuruş ile müceddeden bir liman dâiresi inşâsı lüzûmu mahâlînden iş'âr olunmuş ve meblâğ-ı mezbûrdan sekiz bin dört yüz elli dokuz kuruşun iâne-i tedârik olunacağı anlaşılması olduğundan üst tarafı olan yirmi bin kuruşun tesviyesi ile icâr-ı icâbı îfâdesini hâvî Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm olunmağla ol-bâbda her ne vech ile emr-ü fermân-ı hümâyûn cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünüh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 11 Muharrem 317

Fi 10 Mayıs 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 21 Muharrem 317

Fi 20 Mayıs 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryâf

Belge 93-

İrade No: 1317-S-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-S-10

Miladi Tarih: 20 Haziran 1899

Bahriye Fişenkhanesi'nden, Tersâne-i Âmire'ye kadar olan yolun ta'mîr ve inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Bahriye Fişenkhanesi'nden Tersâne-i Âmire'ye kadar olan tarîkin ber-mûcebi keşf yirmi bir bin beş yüz yirmi yedi kuruşla ta'mîr ve inşâsına me'zûniyyet i'tâsı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfu ile ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî müteallik ve şeref sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 2 Safer 317

Fi 30 Mayıs 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 10 Safer 317

Fi 7 Haziran 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 94-

İrade No: 1317-Ra-2

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-Ra-18

Miladi Tarih : 27 Temmuz 1899

İzmir Limanı'nın girişinde kumlar birikmekte olduğundan temizlik için gerekli keşfiyâtın yapılması.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

İzmir Limanı'nın müdhâlinde kumların terâkimiyle ka'ruryanın kesb-i irtîfâ' eylediği mahsûs olduğundan sefâince bir kazâ' vuku'una mahall bırakmamak için bahriye haritalarının tasmîhine lüzûm görüldüğü beyânıyla iskândîl ile keşfiyât icrâsına ruhsat i'tâsı İzmir'de bulunan İngiliz sefine-i harbiyesi kumandanı tarafından iltimâs ve tasmîh olunacak haritalardan bir nüshasının hükümet-i seniyyeye verileceği ifâde olduğu eden vilâyet-i celîlesinden iş'âr olunmuş olduğu beyânıyla esnâ-yı keşfiyâta emsâli vechle dâire-i bahriyeden bir zâbit bulundurulmak üzere ruhsat-ı matlûbenin i'tâsı husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi leffen arz ve takdîm kılınmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fi 16 Rebî-ül evvel 317

Fi 12 Temmuz 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 18 Rebî-ül evvel 317

Fi 14 Temmuz 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 95-

İrade No: 1317-Ca-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-Ca-7

Miladi Tarih: 13 Eylül 1899

Tersane-i Âmire Elbise Ambarı bitişigindeki dökümhanenin yeniden inşâsı .

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Tersane-i Âmire Elbise Ambarı ittisâlindeki dökümhanenin müşrif-i harâb olmasına mebnî hadimiyle ber-mûceb-i keşf yüz on sekiz bin seksen kuruş on para masrafla müceddeden inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtî bûdçesine idhâlen tesviyesi hakkında Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfu ile arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 28 Rebî-ül âhir 317

Fi 23 Ağustos 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 7 Cemâzi-yel evvel 317

Fi 1 Eylül 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 96-

İrade No: 1317-B-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-B-14

Miladi Tarih: 18 Kasım 1899

Müceddeden inşâ' edilen Bahriye Kütüphanesi ve Matbaası'nın keşif bedelinden fazla yapılan harcamanın ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri
Sâye-i ma'mûriyyetvâye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîde müceddeden inşâ' edilmiş olan bahriye kütüphanesi ve matbaasının ber-mûceb-i keşif mesârif-i inşâiyesi olub matbaa-i mezkûre hâsılâtından tesviyesi irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi iktizâ-yi âlîsinden bulunan iki yüz kırk beş bin altı yüz kuruştan muahharan i'lân olunan ba'zı mahallerin inşâsı için fazla sarf olunduğu keşif-i sânisinden anlaşılın yüz on yedi bin on dokuz kuruşun dahi hâsılât-ı mezkûreden tesviyesi husûsuna dâir Nezâret-i celîlesinin tezkeresi arz ve takdîm olunmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise hükm-ü âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 3 Receb 317

Fi 26 Teşrîn-i evvel 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 14 Receb 317

Fi 6 Teşrîn-i sâni 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 97-

İrade No: 1317-B-2

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-B-14

Miladi Tarih: 18 Kasım 1899

Karadağ Prensine verilen Timsah Yatı'nda Karadağ makinistlerini ta'lim için muvakkaten orada kalıp vazifelerini ikmâl etmiş olan iki Bahriye Zabiti'ne verilen zamlı maâş ile harcırahların ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Karadağ Prensi hazretlerine ihdâ' ve ihsân buyrulan Timsah Yatı'nda Karadağ makinistlerini ta'lim için bâ-irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî muvakkaten orada kalmış ve temmuz ibtidâ'isinde vazifelerini ikmâl etmiş olan çarkçı yüzbaşlarından Ahmed Hakkı ve Ali Efendileri mezkûr yatta buldukları müddet zarfında mahsûsat-ı askeriyelerinden ma'-adâ beherine şehri on liradan i'tâsı lâzım gelen cem'an yüz lira zam maâş ile avdet-i harcırahları olarak sefâret-i seniyyeden i'tâ kılınan üç bin kuruşun dâire-i bahriyenin sene-i hâlîye mesârif-i fevkalâdesi meyanına idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinden vârid olan tezkere arz ve takdîm olunmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 3 Receb 317

Fi 26 Teşrîn-i evvel 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 14 Receb 317

Fi 6 Teşrîn-i sâni 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 98-

İrade No: 1317-Ş-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-Ş-19

Miladi Tarih : 23 Aralık 1899

Ta'mîri yapılan zırlı Mesudiye Firkateyn-i Hümâyûnun taksîdinin ödenmesi.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Derdest-i ta'mir bulunan zırlı Mesudiye Firkateyn-i Hümâyûnun taksîd-i sânfisi olan seksen altı bin yedi yüz on iki İngiliz lirasının Analdo Fabrikası vekili tarafından talep olduğu beyânıyla icrâ-yı icâbî îfâdesini hâvî Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'da led'el-mütâlaa taksîd-i mezkûrun Yunan tazmînât-ı harbiyesi akçesi bakayasından tesviyesine dâir tanzîm olunan mazbata melfûfu ile arz ve takdîm olunmuş olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref müteallik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 14 Şa'bân 317

Fi 5 Kânûn-i evvel 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 19 Şa'bân 317

Fi 10 Kânûn-i evvel 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 99-

İrade No: 1317-Ş-2

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-Ş-28

Miladi Tarih: 1 Ocak 1900

Fabrikalar dökümhanesinin üzerindeki çatının yeniden inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Fabrikalar dökümhanesi üzerindeki ahşap çatının mürûr-i zaman ile harâb olmasından nâşî feshiyle bunun ma'a eşya demirden olarak kırk bin ve Tersâne-i Âmire'de bir aded göz altının âhir çatısının ve derre-i vesâiresinin kezâlik eşyası ile beraber elli bin kuruşa ki mecdi on dokuz kuruş hesabı ile cem'an doksan bin kuruş ile asâleten inşâsı ve meblâğ-ı mezbûrun sene-i âtîye bûdçesine idhâlen tesviyesi husûsuna dâir Bahriye Nezâret-i celîlesinin tezkeresi melfûfu ile beraber arz ve takdîm kılınmış olmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref sünûh ve sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 22 Şa'bân 317

Fi 13 Kânûn-i evvel 315

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 28 Şa'bân 317

Fi 19 Kânûn-i evvel 315

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

Belge 100-

İrade No: 1317-Z-1

Dosya No: 3

Hicri Tarih: 1317-Z-1

Miladi Tarih: 2 Nisan 1900

Dersaâdet Liman Dâiresi'nin yıkılmasına mebnî önündeki boş mahalde geçici dâire inşâsı.

Bâb-ı Âlî

Dâire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Atûfettü Efendim Hazretleri

Dersaâdet Liman Dâiresi'nin kâbil-i iskân olmayacak bir hâle gelmesinden dolayı rıhtım şirketince mecbûr'ül-inşâ' olan dâire yapıncaya kadar şimdiki dâirenin önündeki hâlî mahalde muhakkak bir dâire inşâsı ve mesârifi olan sekiz yüz liranın Bahriye tahsîsâtından îfâsı hakkında Meclis-i Mahsûs-u Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata melfûflarıyla beraber 23 Ramazan 317 tarihinde arz-ı huzûr-u âlî kılınmıştı. Dâire-i mezkûrenin meâl-i inhidâm olduğundan bahsle te'kid-i hâvî Bahriye Nezâret-i celîlesinden bu yere gelen tezkere arz ve takdîm olunmağla ol-bâbda her ne vech ile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî müteallik şeref sudûr buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkere-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fi 13 Zi-l-ka'de 317

Fi 1 Mart 316

Sadrâzam

Ma'rûz-ı Çâker-i Kemineleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olub melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkere-i sâmi-i sadâret-penâhîleri üzerine mûcibince irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulmuş olmağla ol-bâbda emr-ü fermân hazret-i veliyy-ül-emrindir.

Fi 1 Zi-l-hicce 317

Fi 19 Mart 316

Serkâtib-i Hazret-i Şehryârî

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilindiği gibi irade-i seniyyeler birinci elden kaynak olması ve önemli bilgileri ihtiva etmesi sebebiyle bir konunun araştırılmasında en önemli başvuru kaynaklarından biridir. Bu gerçekten hareketle irade-i seniyyeler vasıtasıyla bilgi sahibi olmaya çalıştığımız Osmanlı bahriyesinin 1892-1900 yıllarındaki durumuna genel bir perspektiften baktığımızda, bu dönemdeki Osmanlı denizciliğinin artık iyice çöktüğünü açık bir şekilde görüyoruz. Bu şartlar altında tekrar eski deniz gücüne ulaşmak ve mevcudiyetini devam ettirmek isteyen Osmanlı Devleti'nin bahriye alanında çeşitli faaliyetler içine girmesi bir zorunluluk haline gelmişti. Osmanlı Devleti'nin geniş topraklara sahip olması ve stratejik konumu dolayısıyla donanmasını her zaman güçlü ve hazır tutması gerekiyordu. Fakat bu dönemde Osmanlı Devleti'nin ne bu idealleri gerçekleştirecek maddi gücü ne de bu iş için gerekli olan yetişmiş personeli vardı.

İncelemiş olduğumuz 1892-1900 dönemindeki irade-i seniyyeler, Osmanlı Devleti'nin bahriyesini istenilen seviyeye çıkarmak için çeşitli alanlarda yapılan ıslahat çalışmaları ve deniz personelinin genel durumunu içermektedir. İncelenen irade-i seniyyelerin yardımıyla dönemin deniz politikası hakkında bir fikir sahibi olunurken; deniz personelinin çalışma durumu, harcırah giderleri, emeklilik işlemleri ve maaş zamları gibi daha çok dönemin sosyo-ekonomik yapısı hakkında da önemli bilgilere ulaşılmıştır. Bahriyeyi ıslah etmek için satın alınan vapurlar, bunların tamiri ve meblağı gibi belgelerle de bu dönemde Osmanlı Devleti'nin denizcilikle ne derecede ilgili olduğu konusunda bir fikir sahibi olunmuştur.

Ayrıca, incelenen dönem irade-i seniyyeleri yorumlandığında, kısıtlı da olsa dönemin siyasi yapısı hakkında bazı çıkarımlara ulaşılabilmektedir. Bununla beraber, incelenen belgeler daha çok Osmanlı bahriyesinin mali yapısı hakkındaki belgelerden oluştuğundan, bizlere siyasi bilgilerden ziyade mali konular hakkında çok faydalı ve önemli bilgiler vermektedir. Osmanlı Devleti'nin çeşitli bölgelerinde bahriye ile alakalı ne gibi çalışmalar yapıldığına dair çok önemli bilgileri ihtiva eden bu belgelerin bir diğer özelliği de, her birinin kendi içinde bağımsız ve farklı konuları içermesidir. Bu bakımdan incelenen belgeler arasında bir bağlantı kurmak zor olsa da, bu belgeler çeşitli başlıklar altında tasniflenerek incelendiğinde dönemin bahriyesinin genel durumu hakkında aydınlatıcı bilgiler vermektedir. Bilindiği gibi, özellikle Tanzimat Fermanı'ndan sonra denizlerin her geçen gün daha da önem kazandığını anlayan

Osmanlı Devleti, denizlerdeki eski gücünü tekrar sağlamak amacıyla çeşitli çalışmalar içine girmiştir. Bozulan sistem ve nizamlar tekrar ayağa kaldırılmaya çalışılmış ve bu hususta muhtelif ıslahatlar gerçekleştirilmiştir.

İncelenen 1892-1900 dönemi irade-i seniyyelerini tetkik ettikten sonra şunu açık bir şekilde söyleyebiliriz ki; bahriyenin hemen her alanında yenilikler yapılmasına ve yapılan reform faaliyetlerinin tam bir istikrara kavuşturulmasına rağmen, bahriyenin mali cephesinin düzenlenmesi bir temele oturtulmadığından istenilen neticeye ulaşılamamıştır. Bu yargıya dönemin siyasi portresini gözümüzün önüne getirdiğimizde de rahatlıkla ulaşabiliriz. Nitekim, II. Abdülhamid döneminin belli bir kısmı olan 1892-1900 yılları arasındaki Osmanlı donanması, dönemin diğer denizci devletlerine göre oldukça kuvvetsiz ve atıl durumdadır. Oysa ki, Osmanlı Devleti'nin bu dönemde Akdeniz'in ikinci, dünyanın ise üçüncü büyük donanmasına sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak, Osmanlı Devleti'nin gemi sayısı fazla olsa da bu gemiler nitelik olarak fazla güçlü gemiler olmayıp, çoğunlukla Abdülaziz döneminden kalan gemilerdi.

İncelemiş olduğumuz irade-i seniyyeler vasıtasıyla; 1892-1900 yılları arasında bahriye işlerinde gemi satın alma cihetine gidilmesinden çok, elde bulunan gemi ve vapurların tamir ve bakımıyla yetinmeye çalışıldığını ve mali açıdan dengeli bir politika izlendiğini görüyoruz. Bu bilgiler ışığında II. Abdülhamid'in, Sultan Abdülaziz gibi donanmaya gerekli hassasiyeti göstermediği kanaatine ulaşıyoruz. Mali anlamda devleti büyük bunalıma sokan gemi satın alma konusunun II. Abdülhamid tarafından pek hoş karşılanmadığını, dolayısıyla mümkün mertebe gemi satın alma işleminden kaçınıldığını görüyoruz. Ancak 1897 yılında meydana gelen Osmanlı-Yunan Savaşı'nda donanmanın hiçbir etkisinin olmadığı gerçeğini gören II. Abdülhamid'in savaştan hemen sonra İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'dan gemiler ısmarladığı da malumdur. Hatta, II. Abdülhamid'in Osmanlı donanmasının ıslahı için yabancı uzmanları ülkeye getirdiği de bilinen bir gerçektir. II. Abdülhamid'in donanmaya Sultan Abdülaziz kadar önem vermediği bir gerçek olsa da bu bilgiler ışığında anlıyoruz ki; gerekli görülen durumlarda masraftan kaçınılmamıştır.

İncelemiş olduğumuz irade-i seniyyelere genel bir perspektiften baktığımızda; bahriyenin ıslahı için çeşitli satın alma işlemlerinin yapıldığını, gerekli görülen alanlarda inşaat ve tamir işlerinin uygulandığını, çeşitli vilayetlerde gerekli görülen bahriye çalışmalarının mutad ve muayyen bir şekilde gerçekleştirildiğini görüyoruz.

İncelemiş olduğumuz irade-i seniyyelerin ana karakterine dikkat ettiğimizde, bu uygulamaların bizlere daha çok dönemin donanmasının mali işleri ve harcamaların ne şekilde gerçekleştiği konusunda bilgiler veren uygulamalar olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda, yapılan tüm bu ıslahat teşebbüslerine rağmen, bu teşkilatın bir sistem üzerine oturtulmadığını da açıkça görebiliyoruz.

Buradan şu sonuç çıkarılabilir ki, 1892-1900 yılları arasında iyi bir çalışma yapılmasına ve denizciliğin hemen her alanında ıslahatlar yapılmasına rağmen, bazı konulardaki yetersizliklerden dolayı istenilen sonuca ulaşamamıştır. Çalışmamızdan da anlaşılacağı gibi, genellikle inşaat ve tamirat alanlarına yönelik bilgiler veren bu irade-i seniyyeler sayesinde denizcilik sahasında yapılan atılımlar ve dönemin bahriyesinin mali yapısı hakkında engin bilgilere ulaşılabilmektedir. Dönemin bahriyesi konusunda yapılan çalışmalara kaynak oluşturabilecek ve Osmanlı Devleti'nin bahriye politikasını resmi kayıtlarla ortaya koyan bu çalışmamız dönemin denizciliğine ışık tutabilecek içeriktedir. Dolayısıyla, çalışmamız dönemin bahriyesini mali açıdan inceleyen araştırmacılar için yol gösterici mahiyette bir çalışma olup, yine de tek başına dönemin denizcilik anlayışını ifade edebilecek bir çalışma değildir. Çünkü, yukarıda da bahsedildiği gibi bu çalışma genellikle dönemin bahriyesini mali anlamda aktaran bir çalışma olup, siyasi çıkarımlar yapılabilecek belgeler değildir. Şüphesiz, Osmanlı bahriyesi ile alakalı diğer arşiv kaynaklarının da incelenmesiyle bir çok meseleye yeni boyutlar ve yorumlar getirilebilir.

KAYNAKÇA

- AKÇE, Fatih (2006), *Deryadan Katreler*, Işık Yayınları, İzmir.
- ALPAGUT, Ali Emir Haydar (1937) *Denizde Türkiye*, c. 1, Deniz Matbaası, İstanbul.
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-M-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-S-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-S-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-S-3
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-S-4
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Ra-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Ca-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Ca-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Ca-3
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-C-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-C-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-C-3
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-B-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-L-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Z-5
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Z-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Z-3
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1310-Z-4
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-M-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-M-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-M-4
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-M-3
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-M-5
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-M-8
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-Za-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-Z-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-Z-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1311-Z-3

BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-M-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-Ca- 3
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-Ca- 4
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-Ca- 5
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-C-5
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-C- 1
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312 -C- 2
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-C-4
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-Ş-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-Ş- 3
BOA. İ. BH. Dosya No: 1, İrade No: 1312-Za-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-M- 1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-M- 2
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-S- 2
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-S- 3
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-S- 4
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ra- 1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ra-3
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-R-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ca-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ca-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ca-3
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ca-4
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ca-5
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-C-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-C-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Ş-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-L-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-L-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Za-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1313-Z-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-M-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-M-2

BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-Ra-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-R-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-Ca-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-Ca-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-C-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-Ş-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-L-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-Za-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-S-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Ra-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Ca-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Ca-3
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Ş-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Ş-3
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Za-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Z-3
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1314-Z-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 2, İrade No: 1315-Z-4
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-M-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-M-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-S-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-R-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-Ca-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-C-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-C-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-B-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-L-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-L-2
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1316-Za- 1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-M-3
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-M-4
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-S-1
BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-Ra-2

- BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-Ca-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-B-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-B-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-Ş-1
- BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-Ş-2
- BOA. İ. BH. Dosya No: 3, İrade No: 1317-Z-1
- BOSTAN, İdris (2006), *Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği*, Kitap Yayınevi, İstanbul.
- BOSTAN, İdris (1992), *Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII. Yüzyılda Tersane-i Amire*, T.T.K. Yayınları, Ankara.
- BOSTAN, İdris “Gemi”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c. IX, s. 8-16.
- BOSTAN, İdris “Kapudan Paşa”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c.24, s. 354-355.
- BÜYÜKTUĞRUL, Afif (1983), *Osmanlı Deniz Harp Tarihi ve Cumhuriyet Donanması*, Deniz Basımevi, İstanbul.
- BÜYÜKTUĞRUL, Afif (1979), *Deniz Olaylarının Osmanlı Tarihi Üzerindeki Etkileri*, T.T.K. Yayınları, Ankara.
- DURAN, Tülay (2002), *Türk Denizciliği ve Deniz Ticareti Kaynakları, Vapur Donatanları ve Acenteleri Derneği*, İstanbul.
- GENCER, Ali İhsan (1986), *Türk Denizcilik Tarihi Araştırmaları*, Türkiye Denizciler Sendikası Eğitim Dizisi 2.
- GENCER, Ali İhsan (1985), *Bahriyede Yapılan İslahat Hareketleri ve Bahriye Nezaretinin Kuruluşu (1789-1867)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- GENCER, Ali İhsan “Bahriye”, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c. IV, s. 495-509.
- GÖKÇAY, Namık (2005), *Deniz İkmal Eğitimi ve Okulları (1699-1999)*, Deniz Basımevi, İstanbul.
- GÜLEN, Nejat (2001), *Şanlı Bahriye Türk Bahriyesinin İki Yüz Yıllık Tarihçesi (1773-1973)*, Kastaş Yayınları, İstanbul.
- GÜLEN, Nejat (1998), *Dünden Bugüne Bahriyemiz*, Kastaş Yayınları, İstanbul.
- GÜNGEN, Coşkun (1997), *XVI. Yüzyıldaki Gelişmeler Işığında Osmanlı Denizciliği*, Kültür Yayınları, Ankara.

- GÜZ, Nurettin (2002), “ Türk Denizcilik Tarihi”, Editör: BOSTAN, İ. , *Bir İmparatorluk Donanmasının Teşkilî: Osmanlı Denizciliğinde Savaş ve Organizasyon*, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, s. 187-221.
- GÜZ, Nurettin (2002), “ Türk Denizcilik Tarihi”, Editör: İNALCIK, H. , *Osmanlı Deniz Üssü Gelibolu*, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, s. 99-105.
- GÜZ, Nurettin (2002), “ Türk Denizcilik Tarihi”, Editör: İNALCIK, H. , *Haçlılar ve Osmanlılar: Barbaros Hayreddin Paşa Fransa’da*, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, s. 127-140.
- GÜZ, Nurettin (2002), “ Türk Denizcilik Tarihi”, Editör: İNALCIK, H. , *Fatih ve Ege Denizi*, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, s. 91-98.
- GÜZ, Nurettin (2002), “ Türk Denizcilik Tarihi”, Editör: KİSSLİNG, H.J. , *Sultan II. Bayezid’in Deniz Politikası Üzerine Düşünceler (1481-1512)*, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, s. 109-116.
- GÜZ, Nurettin (2002), “ Türk Denizcilik Tarihi”, Editör: SARICAOĞLU, F. , *Osmanlı Deniz ve Harita Coğrafyaları*, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, s.159-182.
- HAMMER (1992), *Büyük Osmanlı Tarihi*, c. IX, Üçdal Neşriyat, İstanbul.
- İNCİ, Tevfik (1953), *Deniz Tarihimizin Şeref Sayfaları*, Deniz Kuvvetleri Yayınları, İstanbul.
- İŞİPEK, Ali Rıza ve Oğuz Aydemir (2006), *1770 Çeşme Deniz Savaşı: 1768-1774 Osmanlı Rus Savaşları*, Denizler Kitabevi, İstanbul.
- MÜTERCİMLER, Erol (2003), *İmparatorluğun Çöküşüne Denizden Bir Bakış: Çöküşün Son On Yılı 1912-1922*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul.
- SANCAR, Erdiç (2006), *21.Yüzyıl Stratejilerinde Türk Denizcilik Tarihi*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, Ankara.
- TANERİ, Aydın (1981), *Osmanlı Kara ve Deniz Kuvvetleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- TENGÜZ, Hüsni (1995), *Osmanlı Bahriyesinin Mazisi*, Genelkurmay Başkanlığı Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, İstanbul.
- TEZEL, Hayati (1973), *Anadolu Türklerinin Deniz Tarihi*, Genelkurmay Başkanlığı Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, İstanbul.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı (1984), *Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, T.T.K. Yayınları, Ankara.

WOOD, Henry F. (1976), *Türkiye Anıları: Osmanlı Bahriyesinde 40 Yıl*, Çev., Fahri Çoker, Milliyet Gazetesi Yayınları, İstanbul.

در مقام انصاف حضرت
 بکلیه آنکه اقتضای بیامانه زنده شدن کسب میجویم. در یونان او به در تایلند تقدیر بود. یکم سید مقدس فرود آمد تا در تایلند و بلخند و
 از طرف وجوده کوشید، عتقاد کوشید. در آنجا که در میان ملک شد. طرز سزاها را مقصود کرده نقد و جیلد سنگ زکره سید مقدس
 از سینه کسب میجویم و کلا در در فلان نامه بطلب مقرر فرمود عرض و تقدیم گفتیم. اولنامه و ریایه هدی و عهد او و نقل کرده بود. حضرت مقدس
 سید شعله به بیچارگی و بیستفاهی اتفاقاً بیچارگی با یکدیگر تکرار تکرار میفرمودند. حضرت انصاف
 حضرت

(مستحق انصاف)
 در مقام انصاف حضرت
 بکلیه آنکه اقتضای بیامانه زنده شدن کسب میجویم. در یونان او به در تایلند تقدیر بود. یکم سید مقدس فرود آمد تا در تایلند و بلخند و
 از طرف وجوده کوشید، عتقاد کوشید. در آنجا که در میان ملک شد. طرز سزاها را مقصود کرده نقد و جیلد سنگ زکره سید مقدس
 از سینه کسب میجویم و کلا در در فلان نامه بطلب مقرر فرمود عرض و تقدیم گفتیم. اولنامه و ریایه هدی و عهد او و نقل کرده بود. حضرت مقدس
 سید شعله به بیچارگی و بیستفاهی اتفاقاً بیچارگی با یکدیگر تکرار تکرار میفرمودند. حضرت انصاف
 حضرت

دولتہ
 رقم
 حضرتی

جایک سخاقتی موصفاستہ اونی انکھ سہہ بریمانہ زارہ سی و طیبہ بمانہ شی ادرہ بروہ و ساصدہ او زارہ قاصت ایرک بپونہ رنہ بمانہ
 حاصلا سکتہ زار اولضہ و برخیل اجارہ و برکک اولضہ بی ساصدہ نصیبہ ایبک عطر خاا امیرہ اور زارہ کتی بیجی کھور یک ایکنونہ بی
 عطر بمانہ زارہ سی اناسی و بیغ مزونہ بمانہ حاصلاستہ تیرہ سی استیائتہ زار کبر نقہ رب حینہ سیک تکرہ سی عصبہ و تصدیع کعبہ زارہ بمانہ
 لہوہ و ہوا اور زارہ سیہ جایک صفاتناھی متعلہ و سترقصہ۔ جو بیزیکس انقار نظومہ منبضہ آتیا۔ ایبک بیغ یا تہ تکرہ تاوی بیغ اولضہ انصم
 اچھرا زارہ زارہ یا ایکنونہ ۱۸۸۸ صدا عطر ملاو کرم

Handwritten notes in Urdu script, including a signature and date: ۱۸۸۸

دولتو
 افق حضرتی
 خاشه شهان نك مری اوله جریه مریس نام جمله و انا صمد کوری بولنده بولم اوزک برکور مضار من نشن لایزنگ کلمه و بولوشو بولون کور
 اشعاب به ه جل عسانده بر مضار ه نك اسکلا سید بر التمه التي بیک و ریتوز اوده سکز غروبسه اونوز اکیبار ه صرفیله وجود ه کلچیک کلچیک
 اولدیفنده صبارق کشفق قیاز اینه بیلوب باله عرف و لها اکلوه شوره کور کور سحر و غیرت اولمده و صلیخ مریور سید اینه بولورده ندره زغال
 اونجه اوزک زکرا و ناه مضار ه و اسکلا نك انکما سنیدنق عاوی جمیه نفع به جمیله سنک ندره سی ماضیله عرصه و تقسیم قاضیه اولمده
 لکزه و جله اروزانه لکله مهنه خدیو کله کرسنوج و صمد و بیویلو ابر نظیره عکس نظار اولمده جینی بیایله ندره شاد و شاد و تقسیم قاضیه
 اوستللا اوستللا صد غلظت اولمده

Handwritten notes in Ottoman Turkish script, including the signature "Osmanlı Arşivi" and other illegible text.

عظمتانو اقصم حضرتی
 حرکت روضه و قد دارا در روزی در کعبه تعمیر است از ایدیه اولاد و کتب مجربا به دهها اربعه کعبه است بر طبقه مرد و زنان جدا شده معکاز اول احوال کتابی
 ایچونه لروم کوریا بویوبیت غولیا به تره اعماره در قوت کی جامع کربطات مصارف کتابی است بستان ای بیست کینوزیرانک داد و میشی درگاه قومی تعمیر
 و بعضی اولاد بویوبیت کی جامع کور و غولیا کتب خیریه لایحه و متوجی خطی در خصوص در کعبه خط و خط در چند سنه متوجه کی بعضی کتب و تقریر بر بر عرصه و تقسیم کتابها
 و خطی به هر چه بود اولاد و سینه حضرت خدیو قلی عثمانی بود اولاد از خط و خطی انفا در ای بیست کی با بیست کی تا که تا در روزی قومی خطی اقصم
 احوال در کتاب اولاد اقصم
 صدر اعظم و اولاد
 مکه

در روزی در کعبه تعمیر است
 ایچونه لروم کوریا بویوبیت
 و بعضی اولاد بویوبیت کی جامع
 و خطی به هر چه بود اولاد و سینه
 احوال در کتاب اولاد اقصم
 صدر اعظم و اولاد
 مکه

عطفه
 اضم
 حفاة
 از سیکو فرزند ملا اسکندری ضامن التمسیدہ شہزادہ اور ہ فرزند بشار کزبہ درین برودندہ برضائہ خا ضامنک رضی اللہ عنہم کہ برودندہ صورتہ
 یا ضامین و کتباً برضا عمالیہی اولاد و بیگ درین برودندہ بیگ علی التوفیق والایمانی عطفہم ادرہ از کمال کجور سوسہ و قویہ اصعبہ و اولاد بیگ
 کز علی التوفیق و بکرمی بر عطفہم خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 اور ہ نیز اولاد استوائہ از سبب عطفہم یاد شدہ کز علی التوفیق خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 انا و درین برودندہ بر توفیق ضامن یا ضامین اولاد و بیگ درین برودندہ بیگ علی التوفیق والایمانی عطفہم ادرہ از کمال کجور سوسہ و قویہ اصعبہ و اولاد بیگ
 مصفا خا و توفیق و بکرمی بر عطفہم خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 ۸۹ - بیخ اولاد استوائہ کز علی التوفیق خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 حصہ ہ و اولاد استوائہ کز علی التوفیق خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ

اجارہ اولاد استوائہ
 ۱۵
 صمد مظلم
 حفاة
 اضم
 عطفہ
 از سیکو فرزند ملا اسکندری ضامن التمسیدہ شہزادہ اور ہ فرزند بشار کزبہ درین برودندہ برضائہ خا ضامنک رضی اللہ عنہم کہ برودندہ صورتہ
 یا ضامین و کتباً برضا عمالیہی اولاد و بیگ درین برودندہ بیگ علی التوفیق والایمانی عطفہم ادرہ از کمال کجور سوسہ و قویہ اصعبہ و اولاد بیگ
 کز علی التوفیق و بکرمی بر عطفہم خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 اور ہ نیز اولاد استوائہ از سبب عطفہم یاد شدہ کز علی التوفیق خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 انا و درین برودندہ بر توفیق ضامن یا ضامین اولاد و بیگ درین برودندہ بیگ علی التوفیق والایمانی عطفہم ادرہ از کمال کجور سوسہ و قویہ اصعبہ و اولاد بیگ
 مصفا خا و توفیق و بکرمی بر عطفہم خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 ۸۹ - بیخ اولاد استوائہ کز علی التوفیق خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ
 حصہ ہ و اولاد استوائہ کز علی التوفیق خا بر حاصلا ملک حکومہ بیخبر علیا قصیدہ سیکو برودندہ نقد ضعیفہ شدہ و وقع از کما - کز برای روچی و کلا شدہ

۴۷۸۷

۱۶۸۱

۱۶۸۱
 ۱۷۰۱
 ۱۷۰۲
 ۱۷۰۳
 ۱۷۰۴
 ۱۷۰۵
 ۱۷۰۶
 ۱۷۰۷
 ۱۷۰۸
 ۱۷۰۹
 ۱۷۱۰
 ۱۷۱۱
 ۱۷۱۲
 ۱۷۱۳
 ۱۷۱۴
 ۱۷۱۵
 ۱۷۱۶
 ۱۷۱۷
 ۱۷۱۸
 ۱۷۱۹
 ۱۷۲۰
 ۱۷۲۱
 ۱۷۲۲
 ۱۷۲۳
 ۱۷۲۴
 ۱۷۲۵
 ۱۷۲۶
 ۱۷۲۷
 ۱۷۲۸
 ۱۷۲۹
 ۱۷۳۰
 ۱۷۳۱
 ۱۷۳۲
 ۱۷۳۳
 ۱۷۳۴
 ۱۷۳۵
 ۱۷۳۶
 ۱۷۳۷
 ۱۷۳۸
 ۱۷۳۹
 ۱۷۴۰
 ۱۷۴۱
 ۱۷۴۲
 ۱۷۴۳
 ۱۷۴۴
 ۱۷۴۵
 ۱۷۴۶
 ۱۷۴۷
 ۱۷۴۸
 ۱۷۴۹
 ۱۷۵۰
 ۱۷۵۱
 ۱۷۵۲
 ۱۷۵۳
 ۱۷۵۴
 ۱۷۵۵
 ۱۷۵۶
 ۱۷۵۷
 ۱۷۵۸
 ۱۷۵۹
 ۱۷۶۰
 ۱۷۶۱
 ۱۷۶۲
 ۱۷۶۳
 ۱۷۶۴
 ۱۷۶۵
 ۱۷۶۶
 ۱۷۶۷
 ۱۷۶۸
 ۱۷۶۹
 ۱۷۷۰
 ۱۷۷۱
 ۱۷۷۲
 ۱۷۷۳
 ۱۷۷۴
 ۱۷۷۵
 ۱۷۷۶
 ۱۷۷۷
 ۱۷۷۸
 ۱۷۷۹
 ۱۷۸۰
 ۱۷۸۱
 ۱۷۸۲
 ۱۷۸۳
 ۱۷۸۴
 ۱۷۸۵
 ۱۷۸۶
 ۱۷۸۷
 ۱۷۸۸
 ۱۷۸۹
 ۱۷۹۰
 ۱۷۹۱
 ۱۷۹۲
 ۱۷۹۳
 ۱۷۹۴
 ۱۷۹۵
 ۱۷۹۶
 ۱۷۹۷
 ۱۷۹۸
 ۱۷۹۹
 ۱۸۰۰

۱۶۸۱
 ۱۷۰۱
 ۱۷۰۲
 ۱۷۰۳
 ۱۷۰۴
 ۱۷۰۵
 ۱۷۰۶
 ۱۷۰۷
 ۱۷۰۸
 ۱۷۰۹
 ۱۷۱۰
 ۱۷۱۱
 ۱۷۱۲
 ۱۷۱۳
 ۱۷۱۴
 ۱۷۱۵
 ۱۷۱۶
 ۱۷۱۷
 ۱۷۱۸
 ۱۷۱۹
 ۱۷۲۰
 ۱۷۲۱
 ۱۷۲۲
 ۱۷۲۳
 ۱۷۲۴
 ۱۷۲۵
 ۱۷۲۶
 ۱۷۲۷
 ۱۷۲۸
 ۱۷۲۹
 ۱۷۳۰
 ۱۷۳۱
 ۱۷۳۲
 ۱۷۳۳
 ۱۷۳۴
 ۱۷۳۵
 ۱۷۳۶
 ۱۷۳۷
 ۱۷۳۸
 ۱۷۳۹
 ۱۷۴۰
 ۱۷۴۱
 ۱۷۴۲
 ۱۷۴۳
 ۱۷۴۴
 ۱۷۴۵
 ۱۷۴۶
 ۱۷۴۷
 ۱۷۴۸
 ۱۷۴۹
 ۱۷۵۰
 ۱۷۵۱
 ۱۷۵۲
 ۱۷۵۳
 ۱۷۵۴
 ۱۷۵۵
 ۱۷۵۶
 ۱۷۵۷
 ۱۷۵۸
 ۱۷۵۹
 ۱۷۶۰
 ۱۷۶۱
 ۱۷۶۲
 ۱۷۶۳
 ۱۷۶۴
 ۱۷۶۵
 ۱۷۶۶
 ۱۷۶۷
 ۱۷۶۸
 ۱۷۶۹
 ۱۷۷۰
 ۱۷۷۱
 ۱۷۷۲
 ۱۷۷۳
 ۱۷۷۴
 ۱۷۷۵
 ۱۷۷۶
 ۱۷۷۷
 ۱۷۷۸
 ۱۷۷۹
 ۱۷۸۰
 ۱۷۸۱
 ۱۷۸۲
 ۱۷۸۳
 ۱۷۸۴
 ۱۷۸۵
 ۱۷۸۶
 ۱۷۸۷
 ۱۷۸۸
 ۱۷۸۹
 ۱۷۹۰
 ۱۷۹۱
 ۱۷۹۲
 ۱۷۹۳
 ۱۷۹۴
 ۱۷۹۵
 ۱۷۹۶
 ۱۷۹۷
 ۱۷۹۸
 ۱۷۹۹
 ۱۸۰۰

۲۷۷۰۱

عظمتی
 اضم
 قطاری

بک چاره سے ناظر ہو اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 حکمی طور سے لایہ نسبت خود بہ جو کسک اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 رکازات اس کی صورت کتبک صاف اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 اضم و بیع زیم زیم عفا رتہ نس ایسے لک اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 سوسنج و ہور زیم زیم عفا رتہ نس ایسے لک اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت

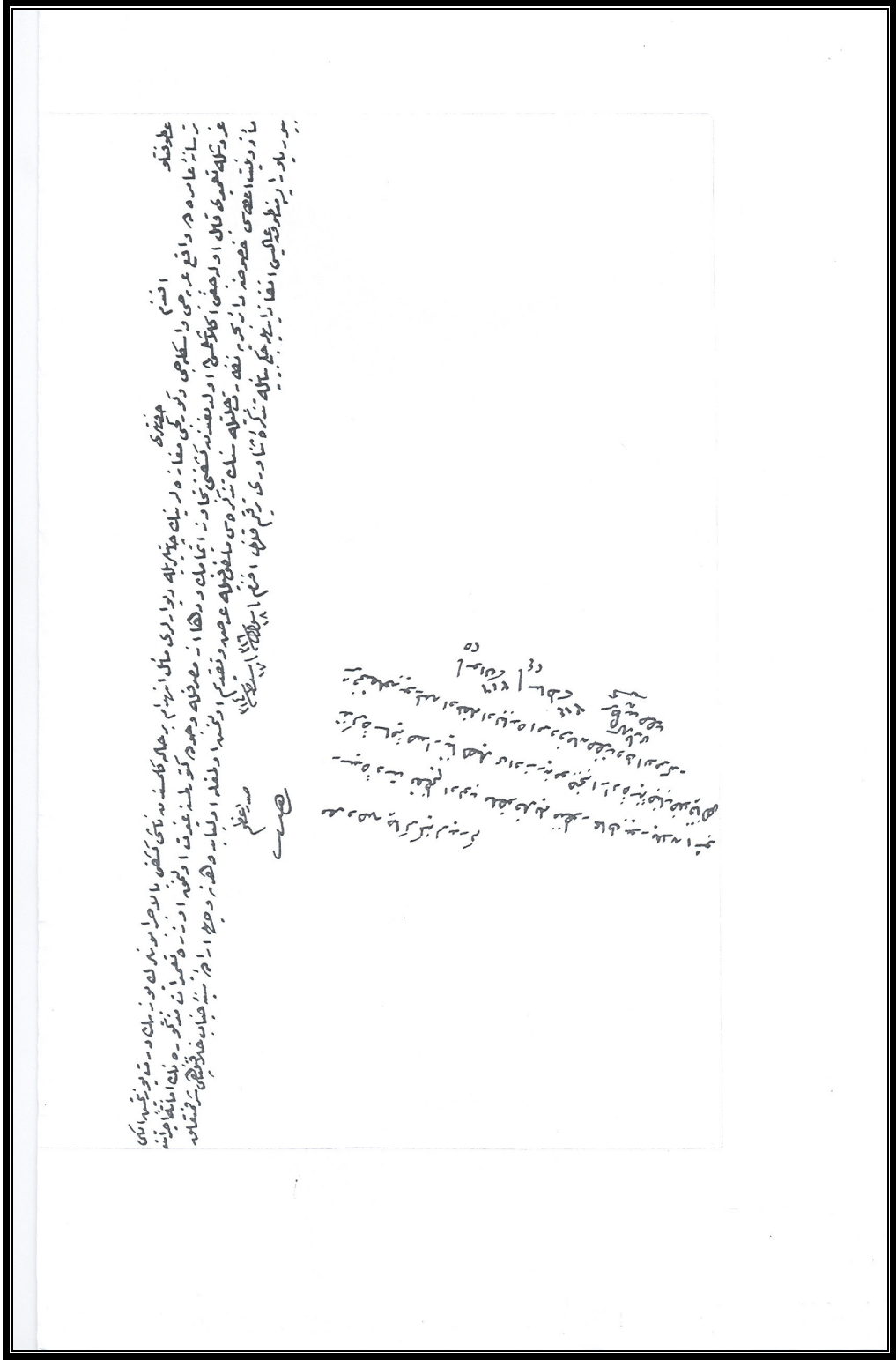
صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 اضم و بیع زیم زیم عفا رتہ نس ایسے لک اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 رکازات اس کی صورت کتبک صاف اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 حکمی طور سے لایہ نسبت خود بہ جو کسک اور نہ ظنم زیم ایسے ہی صفت کف و در سید کی جو کسک اور بک غور سے دیکھ رہی رہا بابت
 عظمتی

عظمتانہ افیم حضرتی
 خوشنمائی و افسندہ کی قصہ جو یوں لایہ مہات ناریہ وضع و حفظہ خصوصاً مبارک برہموبہ کسفا یعنی اہل سکریوز الیٰ یعنی عربیہ
 اطرائی صبری و مبلغ مہورک سہ آیہ نور سہ ارضالی خصوصاً در تجرید نظر تجرید سناک تذکرہ کی عرصہ و تقسیم او تمیز و اظہار و اظہار
 ہنہ و جہد اراہ سہ ضابطہ صدفیہ شرفیہ بوردیہ سلفہ سنغیانفاذ ایدہ جکی یا نہ تذکرہ تادیہ تریم و لدی فتم

ایچا ابراہیم

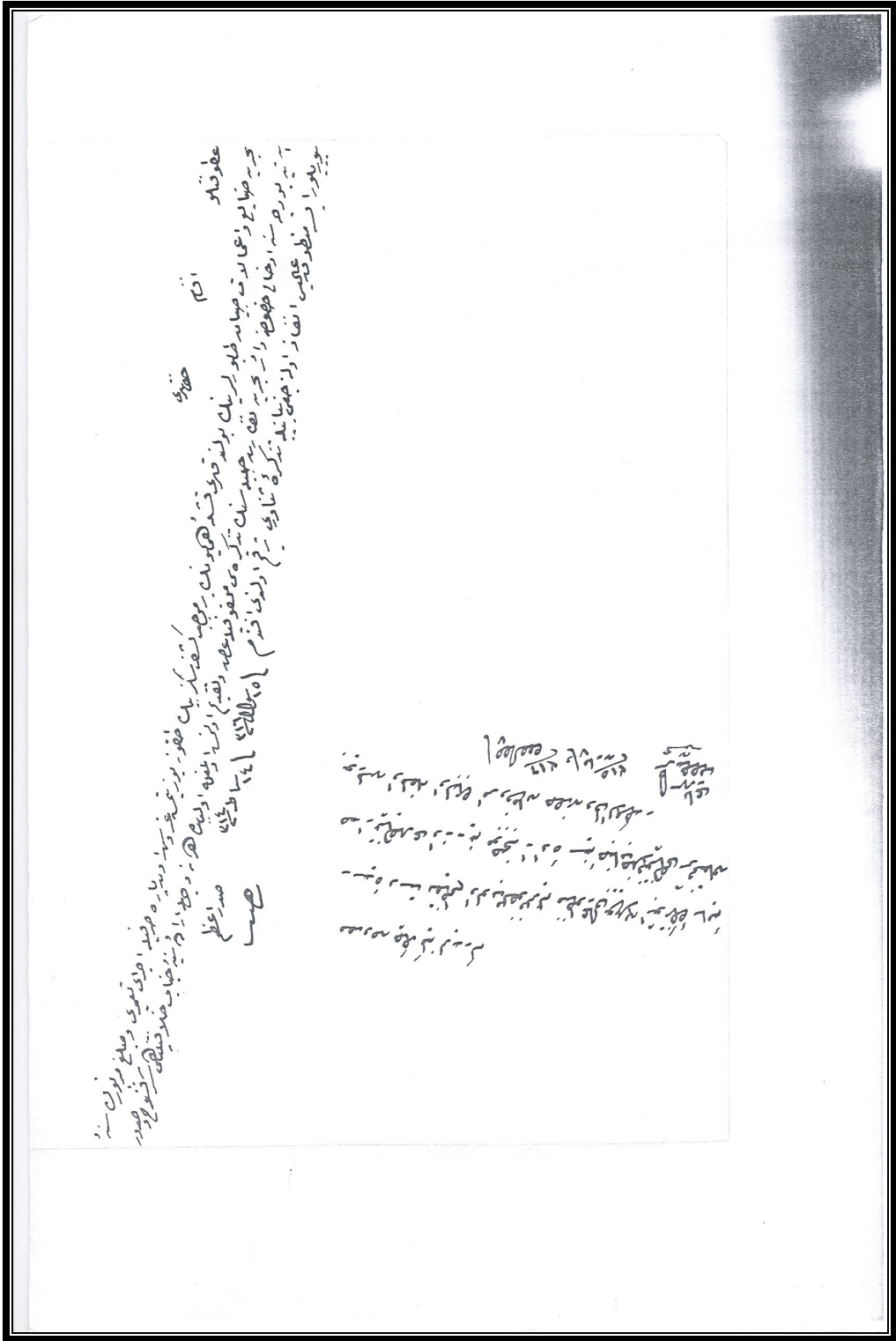
صبر

مردم مملکت لہستان
 در دستہ تنظیم اولیٰ مرتبہ ہوئے علیٰ غرض اہل
 اہل مملکت لہستان
 در دستہ تنظیم اولیٰ مرتبہ ہوئے علیٰ غرض اہل
 اہل مملکت لہستان
 در دستہ تنظیم اولیٰ مرتبہ ہوئے علیٰ غرض اہل

عظیمی نامہ
 سترائے غارہ در واقع عجمی واسطی و کلاسی و کونجی منار - وریک میڈیا کے ریواری ریواری نالی انیسیم برھاکر کانسہ نہ نامی کٹھی بالاجا موہن دیک نو بلک - تہ تو تیرہ ایک
 غریبہ کھیریک قابل اور کھنڈی اکٹلیجی اولدینہ کھنڈی خاوند ایمانک و ہکا - طر فہ وجود کو طے عیوت ارضہ اور - قہمیت منکر - ہنک ایا جوتہ
 ما دروینہ اعظمی خصوصاً لاجور ہفہ - کھنڈی نلک شکرہ سی بلخولہ عصبہ و تقسیم ارضہ و طلعہ اولیات و کھنڈی و جلا ارا - ضیاب ضیاب کھنڈی کھنڈی
 سو بلک - ریواری کلاسی انفا تریو جیک نالہ شکرہ تاو کی شکرہ منہ اضم ایٹلا ایٹلا
 ص ۵۵
 ص ۵۴

۵۵
 ۵۴
 ۵۳
 ۵۲
 ۵۱
 ۵۰
 ۴۹
 ۴۸
 ۴۷
 ۴۶
 ۴۵
 ۴۴
 ۴۳
 ۴۲
 ۴۱
 ۴۰
 ۳۹
 ۳۸
 ۳۷
 ۳۶
 ۳۵
 ۳۴
 ۳۳
 ۳۲
 ۳۱
 ۳۰
 ۲۹
 ۲۸
 ۲۷
 ۲۶
 ۲۵
 ۲۴
 ۲۳
 ۲۲
 ۲۱
 ۲۰
 ۱۹
 ۱۸
 ۱۷
 ۱۶
 ۱۵
 ۱۴
 ۱۳
 ۱۲
 ۱۱
 ۱۰
 ۹
 ۸
 ۷
 ۶
 ۵
 ۴
 ۳
 ۲
 ۱

عقل منور
 افق
 بهتری
 در هر روز از این طوفان فریب آید و هر چه در این راه داشته باشی از روی همانند نه شعار آید و به طبع از هر روز در سبک در هر روز آید
 طرز زندگی و خیم و زندگی و بوی کتف یکی یک در هر روز از این طوفان فریب آید و هر چه در این راه داشته باشی از روی همانند نه شعار آید و به طبع از هر روز در سبک در هر روز آید
 ظهور غرضت است عا نه نزارت اولی یعنی این که در هر روز از این طوفان فریب آید و هر چه در این راه داشته باشی از روی همانند نه شعار آید و به طبع از هر روز در سبک در هر روز آید
 اولی به هر روز و هر روز از این طوفان فریب آید و هر چه در این راه داشته باشی از روی همانند نه شعار آید و به طبع از هر روز در سبک در هر روز آید

اصول
 اصول
 اصول

اصول و اساس
 اصول و اساس
 اصول و اساس

عطفاً
 ترسانه نامه الی بناری ارسالده کی
 مصروف مجدداً انکی مبلغ فرموده کی
 الیغاه اطباری هیزه و جبره ارام سینه حضرت خدمتینگی شرفتمای سوریا و
 حضرتک
 حکم خانیک شرف خراب اولمیشی هیزهله بر موجب کشف میوزادک سزیک سکا غرض اولم
 ایشی
 صیغله

Handwritten notes in Ottoman Turkish script, including a date: ۱۲۴۰

خطواتی اقسام حضرتی
 در دست تعمیر بودند نه زهکی سعوریه فرقیته همی یونانک تقصیط مانیسی اولاسک نه اتقی بیک بیدی یوز اوده ایی فکفر لیه سناک آنالده
 فابریقه سی وکی طرفه صلب اولدیغی بایله اجرا عیال افاده عی عادی حمیه لغه رت جمید سناک مذکره کی جمعی مخصوص وکلای لری ایله
 تقصیط مذکور اول یونا نه تصنیف عربی ای جمعی یقیم سنده سنده سنده رانه تنظیم وظیفه مضبوطه عرصه و تقدیم اولمسه اولله اولمسه
 اولمسه سینه ضباب صدوق همی فرستای یوز اولمسه منظومه منقذای یوز ایله سناک مذکره یادری سناک اولمسه اولمسه اولمسه
 صمد عظم

Handwritten notes and signatures in the bottom right corner, including a date "1302" and several lines of text.

ÖZGEÇMİŞ

Cengiz Keskin, 28. 10. 1980 tarihinde İzmit'te doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini de bu şehirde tamamlayan Keskin, 1999 yılında kazandığı Sakarya Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ne kaydını yaptırdı ve 2003 yılında bu bölümden mezun oldu. Hiç ara vermeden eğitimine devam etmek istedi ve 2003 yılında yüksek lisans yapmak için başvurduğu Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilince Yakınçağ Tarihi alanında yüksek lisans eğitimine başladı. Bu dönem zarfında İstanbul Emniyet Müdürlüğü kadrosuna Polis Memuru olarak atanan Keskin, halen aynı yerde memuriyetine devam etmektedir.